

แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

**THE DEVELOPMENT OF LEARNING AND TEACHING OF
GRADUATE PROGRAM INTERNATIONAL STUDENTS
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA
UNIVERSITY AYUTTHAYA PROVINCE**

พระดาว ปญฺญารโ (มินวาน)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระดาว ปณฺญารโ (มินวาน)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**The Development of Learning and Teaching of Graduate Program
International Students Mahachulalongkornrajavidyalaya
University Ayutthaya Province**

Phra Dao Minh Van

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E.2018
(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

ประธานกรรมการ

(ดร.อำนาจ บัวศิริ)

กรรมการ

(รศ.ดร.สิน งามประโคน)

กรรมการ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.สิน งามประโคน

ประธานกรรมการ

ดร.เกษม แสงนนท์

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(Phra Dao Minh Van)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตบมวได้ให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง "แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูงานหลักสูตร
ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุญ ภูษณิกโร, คร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.สมศักดิ์ บุญป)

ประธานกรรมการ

(ดร.อำนาจ บัวศิริ)

กรรมการ

(รศ.ดร.สิน จามระโศภน)

กรรมการ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.สิน จามระโศภน

ประธานกรรมการ

ดร.เกษม แสงนนท์

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(Phra Dao Minh Van)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัย : พระดาว ปญฺญารโ (มินวาน)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร.สิน งามประโคน, พธ.บ. (การบริหารการศึกษา),
M.A. (Educational Administration), Ph.D. (Educational Administration)

: ดร.เกษมแสง นนท์. พธ.ด. (บริหารการศึกษา), วท. (เทคโนโลยี
สารสนเทศ), พธ.บ. (การบริหารธุรกิจ)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติตามมาตรฐานการศึกษา 3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชาวต่างชาติที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ของคณะพุทธศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จำนวน ๖๐ รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและโดยการทดสอบสมมติฐานหาค่า (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่ (Least Significant Different: LSD.)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติ อยู่ในระดับดีมากทุกด้าน คือ การวัดและประเมินผล การใช้สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ หลักสูตรสาระการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

๒. ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นของนิสิตไม่แตกต่างกัน

๓. แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนนิสิตชาวต่างชาติในมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน คณาจารย์ควรใช้วิธีหลากหลายเพื่อให้นิสิตสนใจในการเรียนมากขึ้น ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ต้องจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ด้าน กิจกรรมส่งเสริมการเรียน การจัดการ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความสามัคคี ระหว่างเพื่อนกับเพื่อน และหลักสูตรต่างๆด้วยกัน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ทุกห้องเรียนควรมีพร้อมด้านสื่อต่างๆสำหรับการเรียนการสอน ให้เพียงพอต่อความต้องการแต่ละวิชา ด้านวัดผลและประเมินผลควรวิธีหลากหลายแนวทางเพื่อช่วยพัฒนาการเรียนการสอนของนิสิตให้ดีขึ้น

Thesis Title : The Development of Learning and Teaching of Graduate Program International Students
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Ayutthaya Province
Researcher : Phra. Dao Minh Van
Degree : Master of Arts (Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Assist. Prof. Dr. Sin Ngamprakhon, B.A. (Educational Administration), M.A. (Educational Administration), Ph.D.(Educational Administration)
: Dr. Kasem Saengnont, Pali III, B.A. Political Science, M.S.(Information Technology), Ph.D.(Educational Administration)

Date of Graduation : March 15, 2018

Abstract

This research aims to: 1) study the current state and problems of teaching and learning management on international graduate program of Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Ayutthaya Province, 2) compare the teaching and learning management on international graduate program with educational standards, and 3) propose guidelines of teaching and learning management on international graduate program of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The samples in the study were 60 foreign students studying in undergraduate level of Buddhist Studies Faculty and Humanities Faculty. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, One-way analysis of variance and Least Significant Difference (LSD).

The research results found that:

1. The conditions and problems of teaching and learning management on international graduate program of Mahachulalongkorn- rajavidyalaya University were at a very good level overall. Considering each side, the highest level was on

measurement and evaluation, followed by instructional media, teaching and learning supportive activity, curriculum and teaching and learning management respectively.

2. The opinion of the students towards teaching and learning management on international graduate program of Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Ayutthaya Province based on their individual factors was indifferent.

3. The guidelines of teaching and learning management on international graduate program of Mahachulalongkornrajavidyalaya University were as follows; In teaching and learning management, teachers should use multiple teaching and learning methods to convince students in their learning, In curriculum, teaching and learning should be arranged effectively and efficiently, In teaching and learning supportive activity, the activity should encourage and support learning and unity among students within and outside their majors or faculties, In instructional media, media and modern technology in need for course subjects should be installed in every classroom, and In measurement and evaluation, variety of methods in measurement and evaluation should be used for improving the teaching and learning management.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีก็เนื่องด้วยได้รับความเมตตาช่วยเหลือจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.เกษม แสงนนท์ ดร.อำนาจ บัวศรี รศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู พระสมชาย ปณณญาวุฒโท ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำด้วยดีตลอดมา ตั้งแต่เริ่มต้นจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบป้องกันทุกรูปทุกท่านที่ได้สละเวลาตรวจสอบวิทยานิพนธ์และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าช่วยตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยทั้งให้ข้อเสนอแนะและให้การแนะนำ

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สิน งามประโคนและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ถ่ายทอดประสบการณ์ ที่เป็นกำลังใจ และบริหารแนะนำ แก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณ ดร. เกษม แสงนนท์ ที่ตรวจรูปแบบวิทยานิพนธ์ และพระสุรชัย สุรชโย ที่ได้คอยช่วยเหลือด้วยดี คุณประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแด่บิดาและมารดา ครู อาจารย์ เพื่อนสหธรรมิกร่วมชั้นเรียนทุกท่าน และขอมอบประโยชน์นี้ให้แด่พระพุทธศาสนาสืบต่อไป เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการค้นคว้าวิจัยต่อไป

พระดาว ปณญารโธ (มินวน)

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน	๗
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	๒๓
๒.๓ ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอน	๗๔
๒.๔ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี โท และเอก	๗๗
๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๑
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๘๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๘๓
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๘๓
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๘๕
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๘
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๘

บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๘๙
๔.๑ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๙
๔.๒ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน ของ บัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	๙๒
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบระดับสภาพการจัดการเรียนการ สอนของ บัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามข้อ มูลพื้นฐานที่แตกต่าง กัน	๙๙
๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนของ บัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	๑๐๖
๔.๕ องค์ความรู้จากผลการวิจัย	๑๐๘
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๑๐
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๑๐
๕.๒ ๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๑๔
๕.๔ ข้อเสนอแนะ	๑๑๘
บรรณานุกรม	๑๒๑
ภาคผนวก	๑๒๗
ก แบบสอบถามเพื่อวิจัยภาษาไทย	๑๒๘
ข แบบสอบถามเพื่อวิจัยภาษาอังกฤษ	๑๓๖
ค ผลการหาค่าความเที่ยงตรงเครื่องมือ IOC	๑๔๔
ง หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อวิจัย	๑๕๐
ประวัติผู้วิจัย	๑๕๗

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๑.๑ ตราตารางแสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย	๕
๒.๑ กรอบแนวคิดของการวิจัย	๘๒
๓.๑ ตราตารางแสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย	๘๔
๔.๑ แผนภาพที่	๑๐๘

สารบัญแผนภาพ

ตารางที่

๒.๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๒
๓.๑	องค์ความรู้จักผลของการวิจัย	๘๔
๔.๑	แสดงจำนวนและคารอยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๙
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน ๕ ด้าน	๙๒
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการเรียนการสอน	๙๓
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	๙๔
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๙๕
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	๙๖
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการวัดและประเมินผล	๙๘
๔.๘	การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้ง ๕ ด้าน จำแนกตามสถานภาพ	๙๙
๔.๙	การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง ๕ ด้าน จำแนกตามอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว	๑๐๐
๔.๑๐	การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง ๕ ด้าน จำแนกตามพรรษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว	๑๐๑

๔.๑๑	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการ จัดการเรียนการสอน จำแนกตามพรรษา	๑๐๒
๔.๑๒	การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิต ศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ทั้ง ๕ ด้าน จำแนกตามชั้นปี โดยใช้การวิเคราะห์ความ แปรปรวนทาง	๑๐๒
๔.๑๓	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการ จัดการเรียนการสอน จำแนกตามชั้นปี	๑๐๓
๔.๑๔	การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษา นานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ทั้ง ๕ ด้าน จำแนกตามคณะ โดยใช้การวิเคราะห์ความ แปรปรวนทาง	๑๐๔
๔.๑๕	การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษา นานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัด พระนครศรีอยุธยาทั้ง ๕ ด้าน จำแนกตามประเทศ โดยใช้การวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียว	๑๐๕
๔.๑๖	ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ	๑๐๖
๔.๑๗	ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ	๑๐๗

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเป็นงานสำคัญอย่างยิ่งของชาติ ที่ต้องจัดให้กับพลเมืองทุกคนในประเทศ ความเจริญรุ่งเรือง ความเสื่อมของประเทศชาติขึ้นอยู่กับ การศึกษาที่จัดให้กับพลเมืองนโยบายการจัดการศึกษาปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับกระทรวงกรมระดับปฏิบัติ คือสถานศึกษา เพราะสถานศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งปลูกจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนช่วยให้สามารถพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่องดังนั้นประเทศใดที่ประกอบด้วยกำลังคนที่มีการศึกษาสูงประชาชนย่อมมีสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์มากเป็นเงาตามตัว

การแก้ปัญหาดังกล่าวจึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษารั้งใหญ่เป็นการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบและรอบด้านสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมประเทศชาติสู่ยุคโลกาภิวัตน์โดยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของชาติมีทิศทางที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน^๑ การแก้ปัญหาดังกล่าวอีกแนวทางหนึ่งที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมการเมืองการปกครองคือการจัดการศึกษานานาชาติเพื่อพัฒนากำลังคนให้มีประสิทธิภาพโดยจัดคู่ขนานไปกับการศึกษาปกติเพราะการจัดการศึกษานานาชาติเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ความรู้แก่ผู้เรียนทุกระดับให้เข้าใจเกี่ยวกับการเป็นสากลในด้านภาษาวัฒนธรรมและเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารทำให้โลกทัศน์ที่กว้างไกลทำให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันเรียนรู้ซึ่งกันและกันสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลซึ่ง พ.ต.ท.ทักษิณชินวัตรซึ่งได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาที่จะสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน^๒ เนื่องจากการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติในประเทศไทยยังไม่มีรูปแบบการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติ

การพัฒนาประเทศเบื้องต้นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสังคมให้มีความเตรียมพร้อมในด้านความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจการงานตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปสู่ระดับสูงให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทันสมัยและนิยมนกันเพื่อให้เกิดความสามัคคีอยู่เย็นเป็นสุขทั้งทางโลกและทางธรรมที่ทุกๆ สังคมทุกๆ ประเทศมุ่งหวังทุกวันนี้ทั้งสองทางนี้เป็นปัจจัยหลักที่สังคมจำเป็นที่สุดเพราะฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนสังคมใดประเทศใดต้องมีแผนการศึกษาแบบเหมือนกัน

^๑ รุ่งแก้วแดง.การปฏิรูปการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในการปฏิรูปการศึกษา: แนวคิดและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.๒๕๔๒. กรุงเทพฯ : วิญญูชน พ.ศ.๒๕๔๓ หน้า ๔๕

^๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (๒๕๔๐).แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๔๐ -๒๕๔๔).

คณาจารย์ควรหาวิธีใดที่ทำให้นิสิตสนใจในเวลาเรียนให้นิสิตเอาหลักการที่ดีไปปฏิบัติต่อตนเองและสังคมและเอาหลักวิชาการของทุกมหาวิทยาลัยมาปฏิบัติในการเรียนการสอนให้ความรู้ด้านการบรรยายแบบวิชาการโดยเฉพาะและประกบเอกสารต่างๆอย่างหลากหลายด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยซึ่งสมเด็จพระบวรราชธรรมมหาพราหมณ์เจ้าสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสถาปนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๐ มีชื่อเดิมว่า “มหาธาตุวิทยาลัย” และมีพระบรมราชโองการเปลี่ยนนามให้ใหม่ว่า “มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๔๓๙ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยมีการกึ่งในการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีคณะพุทธศาสตร์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ และได้เริ่มขยายสาขาวิชาโดยมีการจัดตั้งคณะครุศาสตร์ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ คณะในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ และคณะสังคมศาสตร์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่ในการคิดค้นและสร้างสรรค์องค์ความรู้และวิชาการใหม่ๆและทำหน้าที่หลักของสถาบันอุดมศึกษาคือมุ่งพัฒนาความเจริญของทางสติปัญญาและความคิดการศึกษาในระดับนี้มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพและคุณภาพของผลิตผลด้วยในการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆหลายประการกล่าวคือ ๑) ความมุ่งหมาย ๒) ปรัชญา ๓) หลักสูตร ๔) กระบวนการเรียนการสอน ๕) การนาเทคโนโลยี การศึกษามาช่วยปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และ ๖) การวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของนิสิต นักศึกษาการจัดการศึกษาจาเป็นจะต้องจัดให้ครบทั้ง๓มิติอันได้แก่มิตินทางด้านการบริหารมิตินทางด้านวิชาการและมิตินทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาซึ่งหมายถึงการนาเอาวัสดุอุปกรณ์และวิธีการมาใช้อย่างเป็นระบบ^๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีคณะ ๔ คณะจัดการศึกษาในส่วนกลางมีประกอบด้วยคณะพุทธศาสตร์คณะครุศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และคณะสังคมศาสตร์ในส่วนภูมิภาคมี ๑๐ วิทยาเขต ๕ วิทยาลัยสงฆ์ ๑๒ ห้องเรียนทำหน้าที่จัดการศึกษามหาวิทยาลัยจัดหลักสูตรการเรียนการสอนโดยมีแนวคิดสำคัญคือ ๑. จัดการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ ๒. จัดการศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา ๓. ผลิตบัณฑิตทุกระดับให้มีความรู้ความเข้าใจพุทธธรรมอย่างลึกซึ้งสามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์ต่างๆได้มีปฏิปทาน่าเลื่อมใสใฝ่รู้ใฝ่คิดเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญามีความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนารู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวมรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมมีโลกทัศน์กว้างไกลมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม๔.เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ในประเทศและต่างประเทศเป็นการศึกษาพระพุทธศาสนา

^๑พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). พระพุทธศาสนาในเอเชีย.พิมพ์ครั้งที่ ๔ กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๑.

^๒ชัยยงค์ พรหมวงศ์. “บทบาทและขอบข่ายเทคโนโลยีการศึกษา”วารสารวิทยบริการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๑๒. ๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๓.

ปัจจุบันหลักสูตรที่ได้รับการอนุมัติโดยทางมหาวิทยาลัย ๓๐ สาขาวิชาเปิดสอนในระดับปริญญาตรี๒๓สาขาวิชาระดับปริญญาโท๖สาขาวิชาระดับปริญญาเอก ๑ สาขาวิชาจากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นคนดีมีความรู้ความคิดและความสามารถในการพัฒนาตนเองและอาชีพการทำงานให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยเฉพาะสังคมในช่วงวิกฤตการณ์ในปัจจุบันจำเป็นต้องเร่งพัฒนาค้นหารูปแบบการจัดการสอนเพื่อให้เกิดคุณภาพในการพัฒนาคนให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศและโลก๓การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น๓ศูนย์กลางโดยเป็นวิธีการเรียนที่มีการจัดกลุ่มการทำงานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มความพึงพอใจทางการเรียน๕ การศึกษาหมายถึงกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้เชิงอรรถของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้การฝึกการอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรคร์รโลงความก้าวหน้าวิชาการการสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต๖ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ๗ การที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายได้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษาที่ดีให้มีประสิทธิภาพและรับฟังความคิดเห็นที่เป็นสภาพจริงในการจัดการเรียนการสอนตามปณิธานของมหาวิทยาลัยได้ตั้งไว้ที่จะเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาและวิชาการด้านต่างๆ ที่มีคุณค่าต่อมวลมนุษยชนมุ่งมั่นในการทำหน้าที่ให้การศึกษาค้นคว้าวิจัยแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาการทางพระพุทธศาสนาและประยุกต์เข้ากับศาสตร์ต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาการของมหาวิทยาลัยและพระพุทธศาสนาให้นำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดการพัฒนามนุษยสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

มหาวิทยาลัยได้ขยายการบริการทางวิชาการให้พระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไปได้เข้ามาศึกษาเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะในปัจจุบันได้มีนิสิตชาวต่างประเทศเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยในระดับต่างๆไม่ว่าจะเป็นในระดับประกาศนียบัตรระดับปริญญาตรีปริญญาโทและปริญญาเอกต่างก็มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยจุดมุ่งหมายอาจจะแตกต่างกันและมีแรงจูงใจต่อการศึกษาเล่าเรียน

ดังนั้นจากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่กล่าวมาเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยได้ศึกษาสถานการณ์ต่างๆของนิสิตมหาวิทยาลัย

๕ สัมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรค. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. เชียงใหม่: The Knowledge Center ๒๕๕๔

๖ กรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๘), หน้า ๒.

๗ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต), ขอบฟ้าแห่งความรู้: กับผลงานด้านการศึกษา. (กรุงเทพมหานคร: สามลดา, ๒๕๔๘), หน้า ๘๕.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผลจากการวิจัยที่ได้จะสามารถนำไปใช้เป็นหัวข้อในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อสนองความต้องการของนิสิตชาวต่างชาติในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ เสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งมีขอบเขต ๕ ด้าน ดังนี้

- ๑ ด้านการจัดการเรียนการสอน
- ๒ ด้านหลักสูตรการเรียนรู้
- ๓ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
- ๔ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน
- ๕ ด้านการวัดผลและประเมินผล

๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้ ประชากร ได้แก่บัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน ๑๓ ประเทศ มี ๖๐ รูป/คน ดังตารางที่ ๑.๑ แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ที่	ชื่อประเทศ	Countries	ป.โท	ป.เอก	รวม
๑	สหรัฐอเมริกา	America		๑	๑
๒	อังกฤษ	British		๑	๑
๓	อินเดีย	India	๑		๑
๔	เนปาล	Nepal	๑		๑
๕	แคเมอรูน	Cameroon	๑		๑
๖	ภูฏาน	Bhutanese	๑	๑	๒
๗	ศรีลังกา	Sri Lanka	๒		๒
๘	บังกลาเทศ	Bangladesh	๒	๑	๓
๙	จีน	China	๑	๓	๔
๑๐	มาเลเซีย	Malaysia	๔		๔
๑๑	ไทย	Thai	๕	๘	๑๓
๑๒	เวียดนาม	Vietnam	๖	๔	๑๐
๑๓	พม่า	Myanmar	๗	๘	๑๕
	รวมทั้งสิ้น	รวม	๓๓	๒๗	๖๐

๔.๓ ขอบเขตด้านสถานที่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้สถานที่ในการวิจัยคือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน สิงหาคม ๒๕๕๙ จนถึงเดือน ตุลาคม ๒๕๕๙ รวมเป็นระยะเวลา 2 เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี ๕ ด้านคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล

หลักสูตรสาระการเรียนรู้ หมายถึง แผนหรือโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนของครู เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ต่างๆ ตามที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้กำหนดไว้

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง สภาพการณ์ของการจัดประสบการณ์และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้การเรียนรู้การสอน ดาเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้สื่อการเรียนรู้การสอน หมายถึง สิ่งที่จะช่วยให้ครู และนักเรียนปฏิบัติกิจกรรม การเรียนรู้การสอนได้สะดวกยิ่งขึ้น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้การสอนดำเนินไป ด้วยดี และบรรลุคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนด

การวัดผลและประเมินผล หมายถึง การใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งในการค้นหา หรือ การตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นปริมาณที่มีความหมายแทนพฤติกรรมหรือคุณลักษณะอย่างใด อย่างหนึ่ง หรือแทนผลงานที่แต่ละคนแสดงออกมา

นิสิตนานาชาติ หมายถึง นิสิตที่เป็นชาวต่างชาติกำลังศึกษาอยู่ในระดับบัณฑิตศึกษาคณะ ทุกสาขา ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา ๒๕๕๙

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๖.๑ ได้ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้การสอนของ บัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๖.๒ ได้ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้การสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิต นานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๖.๓ ได้เสนอแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้การสอนบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

บทที่ ๒

ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ” ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอหัวข้อต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

๒.๒.๑ ด้านหลักสูตร

๒.๒.๒ ด้านการจัดการเรียนการสอน

๒.๒.๓ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

๒.๒.๔ ด้านสื่อการเรียนการสอน

๒.๒.๕ ด้านการวัดและประเมินผล

๒.๓ ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอน

๒.๔ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี โท และเอก

๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดการตัวเองสำหรับผู้ที่จะสอนให้ผู้อื่นได้เรียนรู้แล้วนำไปใช้ในการที่ทำให้สังคมตัวเองและสังคมผู้อื่นให้เติบโตด้วยความเจริญให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลโดยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องบูรณาการส่วนต่างๆ อย่างเหมาะสมซึ่งมีนักวิชาการผู้รู้ให้ความหมายการจัดการเรียนการสอนไว้อย่างเหมาะสมดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

การเรียนการสอนเป็นวิธีการเชิงระบบสามารถพิสูจน์และทดสอบได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือวิธีการเชิงระบบในขณะที่กระบวนการจัดการมีความหมายในเชิงการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามขั้นตอนการดำเนินการข้างต้นดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนจึงหมายถึงวิธีการหรือกลวิธีในการใช้ความพยายามของครูที่จะดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลโดยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องบูรณาการส่วนต่างๆ อย่างเหมาะสมและ

กลมกลืนกับหลักการทฤษฎีความก้าวหน้าทางวิชาการผู้เรียนผู้สอนสื่อรูปแบบวิธีการศิลปะการสอนการวัดและการประเมินผลตลอดจนปัจจัยสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่ในช่วงเวลาขณะที่สอนได้อย่างดีการจัดการเรียนการสอน เป็นงานที่สำคัญถือว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษา เนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ ความสามารถ ความรู้ของบุคลากรครู นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ระบุว่าครูผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้องสนับสนุนผู้เรียนเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตนเองจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญาพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเองเข้าใจตนเองเห็นอกเห็นใจผู้อื่นสามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมโดยเฉพาะเรื่องความขัดแย้งทางความคิดและการกระทำของตัวบุคคลองค์กรและสังคมเน้นการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์หาทางแก้ไข โดยเฉพาะศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกรณีพิเศษโดยการเรียนรู้ในสาระต่างๆ นั้นผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ดังนี้

๑. มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย
๒. ต้องคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกายและสติปัญญาวิธีการเรียนรู้ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
๓. ควรใช้รูปแบบหรือวิธีการที่หลากหลาย
๔. เน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริง
๕. การเรียนรู้ด้วยตนเอง
๖. การเรียนรู้ร่วมกัน
๗. การเรียนรู้จากธรรมชาติ
๘. การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
๙. การเรียนรู้แบบบูรณาการ
๑๐. การเรียนรู้คู่คุณธรรม
๑๑. ใช้กระบวนการจัดการ
๑๒. ใช้กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
๑๓. ใช้กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
๑๔. ใช้การบูรณาการเนื้อหาและกระบวนการต่างๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม
๑๕. ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ลัดดา ศิริพันธุ์ ให้ความหมาย และแนวในการจัดการเรียนการสอนไว้ดังนี้แนวในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนสำหรับครูมี ๔ ประการได้แก่

๑. พร้อมให้ความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้(wittiness) คือความสามารถ ที่ครูเดินรอบๆห้องเรียนตลอดเวลาเข้ามามีส่วนรวมในสถานการณ์ใดทันทีแต่ต้องหลีกเลี่ยงการขัดจังหวะการเรียนการสอน

๒.การทำงานหลายๆงานได้พร้อมๆกันในเวลาเดียวกัน(overlapping)คือความสามารถที่ครูจะทำกิจกรรมมากกว่าหนึ่งกิจกรรมในเวลาเดียวกันเช่นการจัดเรียนเป็นกลุ่มหรือเฉพาะบุคคล

๓. ความลื่นไหลระหว่างการจัดการเรียนการสอน(momentum during lessons) คือความสามารถที่ครูจะจัดบทเรียนที่ทำให้นักเรียนชนะอุปสรรคและปัญหาและให้นักเรียนเห็นถึงการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน

๔. ให้งานหลากหลายและท้าทาย(challenge and variety in assignments) คือความสามารถที่ครูจะจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายท้าทายความสามารถของนักเรียน^๙ ระบบการเรียนการสอนคือการจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันเพื่อสะดวกต่อการนำไปสู่จุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้การสอน หมายถึงการจัดสถานการณ์(situation) สภาพการณ์(activities) เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์(experience) ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการเรียนรู้(learning) ได้ง่ายขึ้นนอกจากนั้นการสอนยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความงอกงามในทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญารวมทั้งความสามารถด้านอื่นๆที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตไปในทางที่ดีขึ้นจนสามารถดำรงชีพได้อย่างราบรื่นเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมซึ่งถือว่าเป็นจุดสูงสุดของการศึกษานั้นเองการสอนมีความหมาย ๒ นัย คือ

๑. ความหมายอย่างแคบการสอนหมายถึงการกระทำอันเป็นการอบรมสั่งสอนนักเรียนตามสถานศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป

๒. ความหมายอย่างกว้างการสอนหมายถึงการจัดสภาพการณ์การจัดสถานการณ์หรือจัดกิจกรรมอันเป็นการวางแผนการที่จะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนดำเนินไปด้วยความสะดวกรวมทั้งการเรียนที่จัดเป็นแบบฉบับต่างๆหรือจัดกิจกรรมอื่นๆเพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยไม่มีพิธี ีตรอง

เอกชัย กี่สุขพันธ์ กล่าวว่า นักศึกษาและอาจารย์มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน การนำวิธีการสอนมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมจะทำให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน องค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอน หมายถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ^{๑๐}

กิติมา ปรีดีติลล กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่โดยตรงของครูที่จะต้องทำการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม มีการสอนที่ถูกต้อง ตลอดจนมีการอำนวยความสะดวกเพื่อการ

^๙ลัดดา ศิริพันธุ์. “การศึกษาสภาพการจัดการเตรียมการสอนกลุ่มสาระงานอาชีพและเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ ๔ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศราษภุณานัน” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุราษภุณานัน ๒๕๕๕.

^{๑๐}เอกชัย กี่สุขพันธ์, **หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป**, (กรุงเทพมหานคร : องค์กรศิลปการพิมพ์, ๒๕๖๒), หน้า ๑๐๙-๑๐๑.

จัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเนื้อหาที่สอน ยึดหยุ่นตามสถานการณ์ สภาพท้องถิ่น และความสนใจของผู้เรียน^{๑๑}

นริศรา จริยพันธุ์ กล่าวว่า การเรียนและการสอนเป็นคำที่มักใช้คู่กันเรียกรวมกันว่าการเรียน การสอนเนื่องจากทั้งสองคำมีความสัมพันธ์กันทั้งการสอนและการเรียนเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกัน การสอนเป็นการตั้งใจกระทำให้เกิดการเรียนรู้และการสอนที่ดียอมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครูผู้สอนที่สอนอย่างมีหลักการมีความรู้และมีทักษะจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความหมายมีคุณค่าเป็นการประหยัดเวลาดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการสอนทั้งในด้านความหมายลักษณะองค์ประกอบหลักการสอนหลักการเรียนรู้ตลอดจน ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการสอนกับหลักการเรียนรู้เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๒}

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ให้ทัศนะว่าการเรียนการสอนเป็นความหมายหนึ่งของการศึกษา คือ การที่จะฝากตัวเองพัฒนาชีวิตของตัวเองให้มีความสามารถที่จะเป็นอยู่ได้อย่างดีการศึกษา ก็คือ การที่จะทำให้ชีวิตเป็นอยู่อย่างดีซึ่งเราต้องพยายามอยู่ตลอดเวลา^{๑๓}

อาภรณ์ ใจเที่ยง ให้ทัศนะว่าการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดซึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน^{๑๔}

สุนน อมรวิวัฒน์ ให้ทัศนะว่าการเรียนการสอน หมายถึง สถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไปเกิดขึ้น ได้แก่^{๑๕}

๑. ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับสิ่งแวดล้อม และครูกับนักเรียนกับสิ่งแวดล้อม

๒. ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่

๓. ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

บุญชม ศรีสะอาด ให้ทัศนะว่าการเรียนการสอนต้องอาศัยการสอน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่วนการเรียน หมายถึง การจัดดำเนินการของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนจะต้องทำกิจกรรมด้วยตนเอง^{๑๖}

กรมวิชาการ ให้ทัศนะว่าการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนนักเรียน การถ่ายทอดความรู้ ความคิดหรือแนวปฏิบัติจากครูผู้สอนไปสู่ผู้เรียนด้วยวิธีตามที่ครูผู้สอนได้เลือกสรรแล้ว^{๑๗}

^{๑๑} กิตติมา ปรีดิติก, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : อักษรวิพัฒน์, ๒๕๓๒), หน้า ๖๑.

^{๑๒} นริศรา จริยพันธุ์ การศึกษาการจัดการเรียนการสอนและประสิทธิภาพของโรงเรียนทางเลือก รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตคณะรัฐประศาสนศาสตร์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ๒๕๕๕.

^{๑๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), การศึกษานับง่าย, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๕), หน้า ๔-๕.

^{๑๔} อาภรณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง), พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: โอ เอส.พริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๕๓), หน้า ๒

^{๑๕} สุนน อมรวิวัฒน์, หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง), พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๕๓), หน้า ๑

^{๑๖} บุญชม ศรีสะอาด, วิธีการสอนทั่วไปและทักษะการสอน, (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, ๒๕๔๖), หน้า ๑-๒.

^{๑๗} กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), ๒๕๕๕), หน้า ๓๔.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ให้ทัศนะว่าการจัดการเรียนการสอน หมายถึงการจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างสอน การทดสอบ เป็นต้นรวมทั้งความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำแก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ รวมทั้งการให้กำลังใจให้ความรักและความเอาใจใส่ด้วย^{๑๘}

สุราษฎร์ พรหมจันทร์ ให้ทัศนะว่าการจัดการเรียนการสอนนั้นมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ถาวรให้แก่ผู้เรียน การเรียนรู้เกิดขึ้นโดยตัวผู้เรียนเอง ครูเป็นแต่เพียงผู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นเท่านั้นการเรียนการสอนจึงเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งในกระบวนการทำการศึกษาในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน^{๑๙}

พระมหาบุญชัย ปกสสรเมธี (จู แวน) ให้ทัศนะว่าการจัดการเรียนการสอน หมายถึงการเตรียมการสอน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนสร้างบรรยากาศในสำนักเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้เทคนิคและวิธีการสอนแบบต่างๆ^{๒๐}

ธีรยุทธ พึ่งเที่ยร ให้ทัศนะว่าการจัดการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ มีคุณภาพให้บังเกิดผลต่อผู้เรียนนั้นจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นตัวจักรที่สำคัญหรือนักการศึกษานิยมเรียกว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การกำหนดจุดหมาย สาระกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดประเมินผลที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนครูผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจในระบบการศึกษาก่อนที่จะจัดการเรียนการสอนได้ดี เพราะระบบการศึกษามีส่วนประกอบหลายๆ ส่วนแต่ละส่วนต่างมีหน้าที่ที่ต้องทำงานประสานกันอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ คุณภาพของการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับว่าในแต่ละส่วนประกอบได้ทำหน้าที่ของส่วนประกอบนั้นๆ อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดตลอดจนประสิทธิภาพในการประสานงานกันในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มครูผู้สอนเพราะบางรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันถ้าครูผู้สอนจัดระบบการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน^{๒๑}

ชาญชัย ยมดิษฐ์ ให้ทัศนะว่าการสอนเป็นหน้าที่ของครูถึงแม้ว่าสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมากเพียงใดก็ตาม แต่ความสำคัญและความจำเป็นของครู ก็ยังคงมีอยู่ เนื่องจากครู คือ ผู้ที่ก่อและพัฒนาการโดยรอบด้านขึ้นในตัวของผู้เรียนก็ยังคงมีอยู่เนื่องจากครู คือ ผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโดยรอบด้านขึ้นในตัวของผู้เรียน ดังนั้นภารกิจหลักของครู คือ การสอนหรือการให้การศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดในการที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ครูจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งต่อคุณภาพการศึกษา^{๒๒}

^{๑๘} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, หน้า ๕๓.

^{๑๙} สุราษฎร์ พรหมจันทร์, ยุทธวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคนิค, (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร:สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕.

^{๒๐} พระมหาบุญชัย ปกสสรเมธี (จู แวน), “ศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑), หน้า ๗๙.

^{๒๑} ธีรยุทธ พึ่งเที่ยร, การพัฒนาวิชาชีพครู, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๕๓.

^{๒๒} ชาญชัย ยมดิษฐ์, เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย, (กรุงเทพมหานคร: หลักพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๖๖, ๗๐, ๘๘-๙๔, ๑๐๖-๑๐๗.

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุผลตามจุดหมายและได้มาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนด นั้นสถานศึกษาและครูสอนควรจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง ต่อไปนี้^{๒๓}

๑. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงมีประสบการณ์ตรงสัมผัสและเชื่อมโยงกับ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒. ให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง ค้นคว้า แสวงหาความรู้อย่างอิสระ

๓. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน

๔. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกใช้วิธีการเรียนรู้หลากหลายและเหมาะสมกับตนเอง

๕. ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้ทำ ได้คิดเป็น ทำเป็น มีทักษะกระบวนการคิดการจัดการ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

๖. ใช้สื่อที่หลากหลายรวมทั้งภูมิปัญญาไทยมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมและเนื้อหาที่ผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างสมดุลในลักษณะบูรณาการเพื่อให้เกิดการ เรียนรู้แบบองค์รวมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สมิตร คุณานุกร ให้ทัศนะว่าการจัดการเรียนการสอน คือ กระบวนการจัดประสบการณ์ ให้กับผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาไปตามเป้าหมายที่หลักสูตร ต้องการ^{๒๔}

สุพิศ ทองมาก ให้ทัศนะว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นการนำหลักสูตรไปสู่การสอนมีการ จัดระบบกระบวนการเรียนการสอน มีกิจกรรมและกำหนดแผนงานส่งเสริมการเรียนการสอนโดยมีครูสอน และผู้เรียน^{๒๕}

โฮว์และดันแคน ให้ทัศนะว่าการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมของบุคคลซึ่งมี หลักการและเหตุผลเป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ให้ความรู้ของเขาอย่างสร้างสรรค์และเพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิด การเรียนรู้ ดังนั้น การสอนจึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่างๆ ๔ ด้าน คือ^{๒๖}

๑. ด้านหลักสูตรเป็นการศึกษาถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาความเข้าใจจุดประสงค์ของ แต่ละกลุ่มวิชาการตั้งจุดประสงค์ของการเรียนการสอนให้ชัดเจนตลอดจนการเลือกเนื้อหาให้เหมาะสม สอดคล้องกับท้องถิ่น

๒. ด้านการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนของการเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่ เหมาะสมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

๓. ด้านการวัดผลเป็นขั้นของการเลือกวิธีวัดผลที่เหมาะสมและขั้นของการวิเคราะห์ผล

^{๒๓} กรมวิชาการ, แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ครุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๕), หน้า ๑๗-๑๘.

^{๒๔} สมิตร คุณานุกร, การบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๓๗.

^{๒๕} สุพิศ ทองมาก, หลักการสอนเอกสารประกอบการสอน, (ภาควิชาหลักสูตรและการสอน: สำนักส่งเสริมวิชาการสถาบันราชภัฏเพชรบุรี วิทยาลัยการณในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๓๖), หน้า ๖.

^{๒๖} โฮว์และดันแคน (John B. Hough and Thomas K. Duncan), Teaching : Description Analysis, (Massachusetts: Addison-Wesley, ๑๙๗๐), p ๒-๔.

๔. ด้านการประเมินผลการสอนเป็นขั้นตอนในการประเมินผลการสอนทั้งหมดตั้งแต่การวางจุดประสงค์ การเรียนรู้ การเลือกเนื้อหาวิธีสอน ตลอดจนความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ของการวัดผลที่ครูได้กระทำไว้

สรุปการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อถ่ายทอดความรู้ความคิดหรือแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีประสบการณ์เจตคติและพฤติกรรมตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยกระบวนการจัดการเรียนการสอนต่างๆ ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

๒.๑.๒ ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน

การสอนเป็นหน้าที่ของครูถึงแม้ว่าสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมากเพียงใดก็ตามแต่ความสำคัญและความจำเป็นของครูก็ยังคงมีอยู่เนื่องจากครูคือผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโดยรอบด้านขึ้นในตัวของนักเรียนดังนั้นภารกิจหลักของครูก็คือการสอนหรือการให้การศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดในการที่จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา

สมคิด สร้อยน้ำ กล่าวว่า การเรียนการสอนเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้งนี้การสอนคือหัวใจสำคัญที่สุดของหลักสูตรเพราะการเรียนการสอนเป็นปัจจัยที่จะทำให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลความสำคัญของการเรียนการสอนสามารถแยกกล่าวเป็นข้อๆได้ดังนี้^{๒๗}

๑. การเรียนการสอนที่ดีจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนที่ดีที่เหมาะสมย่อมทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้

- ๑) ได้รับความรู้และความเข้าใจในบทเรียนหรือเนื้อหาวิชาที่ครูสอน
- ๒) มีทักษะและความสามารถในการพัฒนาความรู้ที่ดีได้เรียนรู้
- ๓) มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้นั้น
- ๔) มีความสามารถนำวิชาการความรู้ไปใช้ได้รวมถึงการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- ๕) สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปได้

๒. การสอนเป็นการจัดระบบการให้ความรู้การเรียนการสอนเป็นการจัดระบบของตัวผู้สอนเองเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียนโดยเริ่มจากการวางแผนการสอนการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนตลอดจนการติดตามผลหลังการสอนและผู้เรียนก็รับมอบหมายงานจากครูไปปฏิบัติอาจจะเป็นทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการเรียนการสอนเป็นการจัดระบบการให้ความรู้ของผู้สอนแก่ผู้เรียน

๓. การสอนทำให้จุดมุ่งหมายของการเรียนบรรลุผลการสอนหรือรูปแบบการสอนนั้นไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดกับทุกจุดมุ่งหมายหรือกับทุกวิชาจุดมุ่งหมายหนึ่งก็เหมาะกับรูปแบบการสอนหนึ่งดังนั้นในการสอนครูจึงควรเลือกสรรรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายแต่ละเรื่องจึงจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผล

^{๒๗} สมคิด สร้อยน้ำ. หลักการสอน. อุดรธานี: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏอุดรธานี ๒๕๔๒.

๔. การสอนเป็นการเสริมสร้างความรู้ให้สมบูรณ์ความรู้ที่ผู้เรียนอาจศึกษาค้นคว้าหรือเรียนรู้ได้จากสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวแต่การสอนของครูจะช่วยให้แนวทางให้การสนับสนุนให้กำลังใจตลอดจนครอบคลุมการเรียนการสอนอันจะช่วยเสริมสร้างความรู้ของผู้เรียนให้สมบูรณ์ขึ้น

๕. การสอนช่วยในการพัฒนาหลักสูตรการสอนเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรคือในขั้นการนำหลักสูตรไปใช้นั้นถ้าผู้บริหารเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรและจะส่งผลต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างดีตลอดผลกระทบบางด้านอื่นที่จะเป็นไปได้ด้วยดีเช่นกันฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงตัวครูเป็นอันดับแรกก่อนเมื่อพฤติกรรมการสอนของครูเปลี่ยนก็นับได้ว่าการเรียนการสอนช่วยพัฒนาหลักสูตรแล้ว

๖. การสอนเป็นกระบวนการแนะแนวอย่างหนึ่งเพราะการแนะแนวเป็นกระบวนการที่ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสมควรจัดให้ตามระดับความต้องการซึ่งกระบวนการให้ความช่วยเหลือนั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญ ๓ ประการคือเพื่อช่วยป้องกันเพื่อช่วยแก้ไขและเพื่อช่วยพัฒนาบุคคลทำนองเดียวกับการสอนที่ต้องการช่วยสร้างปัญญาให้กับเด็ก

๗. การสอนเป็นการนำแผนงานไปปฏิบัติแผนการสอนที่ครูวางไว้เปรียบเทียบกับพิมพ์เขียวที่ก้างจะสร้างบ้านหากไม่นำไปสร้างก็จะมีประโยชน์อะไรทำนองเดียวกันแผนการสอนของครูก็จะมีค่าถ้าไม่นำไปปฏิบัติและผู้ปฏิบัติก็จะได้รับความสะดวกเนื่องจากมีแนวทางของการปฏิบัติไว้พร้อมแล้ว

ล่อ การณยนิช และคณะ กล่าวว่าความสำคัญของการเรียนการสอนวิธีสอนเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งส่วนหนึ่งของการศึกษาเป็นกระบวนการในการให้การศึกษาการเรียนการสอนเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันซึ่งผู้สอนจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อจะให้เรียนรู้ได้โดยสะดวกถ้าผู้สอนรู้จักใช้วิธีการสอนที่ดีที่เหมาะสมแล้วย่อมทำให้ผู้เรียนได้รับสิ่งต่อไป^{๒๘}

๑. ได้รับความรู้และความเข้าใจในบทเรียนในวิชาการที่ครูสอน
๒. มีทักษะและความชำนาญในวิชาการที่เรียนรู้นั้น
๓. มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียนรู้นั้น
๔. มีความสามารถนำสิ่งต่างๆไปใช้ได้
๕. สามารถนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันได้
๖. สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปได้

๒.๑.๓. องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน

การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งในการเรียนการสอนนั้นก็มีองค์ประกอบที่สำคัญโดยมีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอนไว้ดังนี้

นริศรา จริยพันธุ์ กล่าวถึงองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนซึ่งสามารถจำแนกได้ ๒ ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบรวมหมายถึงองค์ประกอบด้านโครงสร้างที่ประกอบกันเป็นการสอนที่ประกอบด้วยครูผู้สอนผู้เรียนและหลักสูตรหรือสิ่งที่จะสอนและด้านองค์ประกอบย่อยหมายถึงองค์ประกอบด้านรายละเอียดของการสอนซึ่งประกอบด้วยการตั้งจุดประสงค์การสอนการกำหนดเนื้อหา

^{๒๘} ล่อ การณยนิช และคณะ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการใช้สื่อการสอนการวัดและประเมินผล^{๒๙} องค์ประกอบของการสอน๓ ประการได้แก่ครูผู้สอนซึ่งครูจะต้องมีบุคลิกภาพที่ดีและรู้จักเลือกใช้วิธีที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ซึ่งความสำเร็จในการศึกษาของนักเรียนเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของครูผู้สอนรวมทั้งสิ่งที่ จะสอนซึ่งได้แก่นเนื้อหาวิชาต่างๆต้องมีความเหมาะสมกับวัยระดับชั้นและสภาพแวดล้อมต่างๆของการ เรียนการสอน

จำเนียร ศิลปะวานิช กล่าวว่าในกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับจะประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ ๕ องค์ประกอบได้แก่

องค์ประกอบที่ ๑. ผู้สอน

องค์ประกอบที่ ๒. ผู้เรียน

องค์ประกอบที่ ๓. หลักสูตร

องค์ประกอบที่ ๔. สื่อการเรียนการสอน

องค์ประกอบที่ ๕. การวัดและประเมินผล^{๓๐}

วัฒนาพร ระงับทุกข์ กล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนต้องให้ความสนใจเพื่อ เป็นข้อมูลในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย^{๓๑}

๑. ผู้เรียนผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญ ของการจัดการเรียนการสอนเพราะหากไม่มีผู้เรียนแล้วการ เรียนการสอน ก็จะไม่เกิดขึ้นครูผู้สอนจำเป็นต้องรู้พื้นฐานของนักเรียน ที่ตนจะสอนก่อนว่าเป็น อย่างไร เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ก็ต้องคำนึงว่าต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะ ใดการคัดเลือกเนื้อหาตลอดจนการคัดเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนก็จำเป็นต้องคำนึงว่าจะจัดอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับความสามารถ และ ความสนใจของผู้เรียนเป็นส่วนรวม และขณะเดียวกันจะต้องสนอง ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนด้วยและ ในขั้นสุดท้ายคือผลการสอนซึ่งผู้สอนจะต้องประเมินผล การเรียนการสอนที่จัดขึ้นว่าได้ทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงมีความรู้ความเข้าใจเกิดทักษะแล้วเจตคติ ตามจะประสงค์ที่วางไว้ หรือไม่เพียงใดผู้เรียนจึงมีความเกี่ยว ข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยตลอด ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการเรียนการสอน

๒. จุดประสงค์การเรียนการสอนจุดประสงค์การเรียนการสอน คือความคาดหวังของ การจั ดกระบวนการเรียนการสอนที่ต้องการพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นไปตามเป้า ประสงค์ ที่ กำหนด ไว้ ดังนั้นจุดประสงค์การเรียนการสอนจึงมีความชัดเจนกว่าจุดประสงค์ของหลักสูตร และ รายวิชาจุด ประสงค์จะระบุว่าให้ผู้เรียนบรรลุถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ในระดับใดเพื่อที่ จะสามารถทำการประ เเมิน ตรวจสอบได้ว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามเป้าหมายจริงหรือไม่ถ้าไม่เป็นไปตาม เป้าหมายจะมีวิธีการตรวจสอบปรับแก้กระบวนการเรียนการสอนอย่างไร

๓.เนื้อหาสาระเนื้อหาสาระเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การเลือก เนื้อหาสาระที่จะนำมาสอนนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงความยากง่ายให้พอเหมาะกับความสามารถของ ผู้ เรียน

^{๒๙} การศึกษาการจัดการเรียนการสอนและประสิทธิผลของโรงเรียนทางเลือก รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๕.

^{๓๐} จำเนียร ศิลปะวานิช. **หลักและวิธีการสอน**. กรุงเทพมหานคร: ๒๕๓๘.

^{๓๑} วัฒนาพร ระงับทุกข์. **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: ๒๕๔๑.

และ ขณะเดียวกันต้องให้มีความต่อเนื่องกับความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนด้วยซึ่งเนื้อหาสาระสามารถจำแนกเป็น ๓ ประเภทหลักได้แก่ ข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอดและ หลักการหรือเหตุผล

สุพิน บุญชูวงศ์ ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของการสอนมี ๓ ประการ ดังนี้^{๓๒}

๑. ครูเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้บุคลิกภาพและความสามารถของครูผู้สอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่ดีและรู้จักเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

๒. นักเรียนหรือผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญ เท่ากับผู้สอนความสำเร็จในการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญของผู้เรียน ผู้สอนจึงควรเป็นผู้แนะแนว แนะนำและจัดมวลงประสการณให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด

๓. สิ่งที่จะสอนได้แก่ เนื้อหาวิชาต่างๆ ครูจะต้องจัดเนื้อหาให้มีความสัมพันธ์กันน่าสนใจเหมาะสมกับวัย ระดับชั้นและสภาพแวดล้อมต่างๆ ของการเรียนการสอน

ลาฟอง บุญช่วย ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของการเรียนการสอนมี ๗ ประการ ดังนี้^{๓๓}

๑. ครูผู้สอน
๒. ผู้เรียน
๓. หลักสูตร
๔. วิธีสอน
๕. วัตถุประสงค์ของการสอน
๖. สื่อการสอน
๗. การประเมินผล

อาภรณ์ ใจเที่ยง ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนมี ๒ ด้าน คือ^{๓๔}

๑. ด้านองค์ประกอบรวมหมายถึงองค์ประกอบด้านโครงสร้างที่มาประกอบกันเป็นการสอน ซึ่งประกอบด้วย

- ๑.๑ ครู
- ๑.๒ นักเรียน
- ๑.๓ หลักสูตร

๒. ด้านองค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบด้านรายละเอียดของการสอนซึ่งจะทำให้การสอนสมบูรณ์ ได้แก่

- ๒.๑ การตั้งจุดประสงค์
- ๒.๒ การกำหนดเนื้อหา
- ๒.๓ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- ๒.๔ การใช้สื่อการสอน
- ๒.๕ การวัดผลประเมินผล

^{๓๒}สุพิน บุญชูวงศ์, หลักการสอน, (กรุงเทพมหานคร: แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๓๒), หน้า ๔-๕.

^{๓๓}ลาฟอง บุญช่วย, การสอนเชิงระบบ, (ปทุมธานี: วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์, ๒๕๓๐), หน้า ๑

^{๓๔}อาภรณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน, (กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรินติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๗), หน้า ๒.

จำเนียร ศิลปะวานิช ให้ทัศนะว่าในกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับจะต้องมีองค์ประกอบทั้ง ๕ องค์ ดังนี้^{๓๕}

๑. ครูผู้สอน
๒. ผู้เรียน
๓. หลักสูตร
๔. สื่อการสอน
๕. การวัดและประเมินผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนจะต้องประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ทักษะกระบวนการและการประเมินผล ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยๆ ได้แก่ การเตรียมการสอน วัตถุประสงค์ของวิชา เอกสารประกอบการสอน ความสามารถในการสอนการจัดกิจกรรมการสอน การใช้สื่อการสอน และการประเมินผลการสอน^{๓๖}

สมคิด สร้อยนำ ให้ทัศนะว่าการจัดการเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้^{๓๗}

๑. ครูหรือผู้สอน
๒. นักเรียนหรือผู้เรียน
๓. หลักสูตร
๔. วิธีการสอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอน
๕. สื่อการสอน
๖. การประเมินผล

สรุปองค์ประกอบของการเรียนการสอนมีทั้งองค์ประกอบรวมและองค์ประกอบย่อย องค์ประกอบรวมเป็นส่วนสร้างให้เกิดการสอน ส่วนองค์ประกอบย่อยเป็นส่วนเสริมให้การสอนมีความสมบูรณ์มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าแก่ผู้เรียน

๑. ผู้สอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติไว้ว่าผู้สอน หมายถึง ครูและคณาจารย์ในสถานศึกษาระดับต่างๆ ครู หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน คณาจารย์ หมายความว่า บุคลากรผู้ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัยในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาของรัฐและเอกชน^{๓๘}

ซูเกียรติ โพธิ์มัน ให้ทัศนะว่าผู้สอน หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอนต้องมีบุคลิกภาพดีมีการแสดงออกทางกายและความคิดที่ดีเช่น มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีร่างกายที่แข็งแรง การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เป็นคนมีเหตุผลและมีกิริยาท่าทางที่เหมาะสมและผู้สอนยังต้องมีสมรรถภาพในด้านวิชาชีพ

^{๓๕} จำเนียร ศิลปะวานิช, **หลักและวิธีสอน**, (กรุงเทพมหานคร: เจริญรุ่งเรืองการพิมพ์, ๒๕๓๘), หน้า ๖๘-๗๑.

^{๓๖} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **การบริหารงานวิชาการ**, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี, ๒๕๔๒), หน้า ๕๔.

^{๓๗} สมคิด สร้อยนำ, **หลักการสอน**, (อุตรธานี: สถาบันราชภัฏอุตรธานี, ๒๕๔๒), หน้า ๔-๕.

^{๓๘} พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒), (กระทรวงศึกษาธิการ: ๒๕๔๕), หน้า ๓.

ได้แก่ ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน มีความรู้ในเนื้อหาวิชาชีพที่สอนและเข้าใจหลักสูตรเป็นอย่างดี^{๓๙}

ทศนา แคมมณี ให้ทัศนะว่าผู้สอน หมายถึง บุคคลผู้มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนหลายประการ คือ มีความรู้ ความเข้าใจในสาระที่สอน ความสามารถแรงจูงใจในการสอน ความสุภาพของผู้สอน ความพร้อมของผู้สอน บุคลิกลักษณะของผู้สอน สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนและต่อพฤติกรรมการสอนของผู้สอนส่งผลถึงกระบวนการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน^{๔๐}

๑.๑ ผู้สอนที่ดีควรมีลักษณะ ดังต่อไปนี้^{๔๑}

๑. พอใจในการสอน ชอบสมาคมและชอบทำงานร่วมกับผู้เรียน
๒. มีความรู้เพียงพอเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปและธรรมชาติของผู้เรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการศึกษา ซึ่งคนมีส่วนร่วมและพยายามปฏิบัติงานเพื่อผลสำเร็จด้วยวัตถุประสงค์นั้นๆ
๓. รู้วิธีแนะแนวทางในการเรียน มีความรู้ ความสามารถที่จะใช้วิธีสอนต่างๆ ให้ได้ผลดี
๔. มีความรู้ดีเป็นพิเศษในวิชาที่ตนรับผิดชอบสอน
๕. สามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน ผู้สอนและผู้เรียนยกย่องนับถือกัน
๖. เป็นผู้แสวงหาความเจริญในด้านงานอาชีพใส่ตนแสวงหาวิธีที่จะปรับปรุงตนเพื่อให้เกิดความชำนาญและมีประสิทธิภาพในงานของตนอย่างรอบคอบและให้ความร่วมมือกับเพื่อนผู้สอนด้วยกัน

สรุป ผู้สอน หมายถึง บุคลากรซึ่งทำหน้าที่สอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนเพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันฉะนั้นผู้สอนหรือผู้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนด้วยวิธีการที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน

๑.๒ บุคลิกภาพของผู้สอน

ดิเรก เนียมคำ กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้สอนทุกคนต้องมีและต้องสร้างขึ้นให้เป็นรูปธรรม ให้เกิดการยอมรับและศรัทธาจากผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในอาชีพ ดังนั้นผู้สอนต้องมีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทั่วไปและบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงานบุคลิกภาพที่ดีในการสร้างมนุษยสัมพันธ์^{๔๒}

๑.๒.๑ การมีสุขภาพกายสุขภาพใจดีและสมบูรณ์

สุขภาพจิตสุขภาพกายลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ประโยชน์ของการมีสุขภาพจิตดีเมื่อกล่าวถึงสุขภาพย่อมหมายถึงสุขภาพกายและสุขภาพจิตรวมกันผู้ที่มีสุขภาพจิตดีคือ ผู้ที่มีร่างกายแข็งแรง

^{๓๙} ชูเกียรติ โพธิ์มัน, นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา, (ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๘), หน้า ๑๕.

^{๔๐} ทศนา แคมมณี, ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๗.

^{๔๑} ชาญชัย อาจิมสมาจาร, สอดยอดเทคนิคสู่คู่มือครูอาชีพ, (กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๙๙-๒๐๐.

^{๔๒} ดิเรก เนียมคำ, “ความต้องการและวิธีการพัฒนาการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีลพบุรี, ๒๕๔๘), หน้า ๓๑.

สมบูรณ์เจริญเติบโตสมกับวัย ไม่พิการ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีจิตใจเป็นปกติอารมณ์มั่นคง สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข สุขภาพจิตเป็นเสมือนเข็มทิศชีวิตที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของเราพัฒนาไปได้อย่างมีทิศทางมีหลักเกณฑ์ในการปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและทำให้ผู้อื่นเป็นสุขด้วยสุขภาพจิตที่ดีต้องเริ่มที่ตนเอง โดยการฝึกความคิดให้เป็นมิตรกับตนเอง องค์การอนามัยโลกให้ความหมายของคำว่าสุขภาพจิตไว้ ดังนี้

สุขภาพจิต คือ ความสามารถของบุคคลที่จะปรับตัวให้มีความสุขอยู่กับบุคคลอื่นและดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวกสบายรวมทั้งสมองความสามารถของตนเองในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงนี้ได้โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจทั้งนี้ คำว่า สุขภาพจิต มิได้หมายความว่าเฉพาะเพียงแต่ความปราศจากอาการของโรคประสาทและโรคจิตเท่านั้นจะเห็นได้ว่าสุขภาพจิตเกี่ยวข้องกับการฝึกคิดความรู้สึกและการกระทำของบุคคลในบางครั้งผู้ที่มีความสุขจิตปกติอาจจะมีสุขภาพจิตดีขึ้นหรือเลวลงก็ได้ คนที่มีสุขภาพจิตดีจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี แม้บางครั้งอาจขัดแย้งหรือมีอาการโกรธหรือมีปัญหาชีวิต แต่ก็สามารถปรับอารมณ์และเผชิญกับปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดีโดยไม่เสียสุขภาพจิตใจจึงอาจกล่าวได้ว่าสุขภาพจิตก็คือความมั่นคงทางใจนั่นเองเราสามารถสร้างเสริมสุขภาพกายได้และเราก็สามารถสร้างเสริมสุขภาพจิตได้ด้วย

๑.๒.๒ การมองโลกในแง่ดีเสมอ

ผู้สอนที่ดีนั้นเมื่อเจอปัญหาหรือเจอเรื่องที่ไม่ดีก็สามารถปรับตัวและอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีความสุข ตัวอย่างปัญหาที่มีความหลากหลายทั้งความเจ็บปวดทรมาน โกรธ ชิงชิง อิจฉาริษยา ความแค้น อาฆาตพยาบาท ความเครียด ความขัดแย้ง ความยาแย่ ความไม่พึงพอใจลัดพรากจากของรัก สูญเสีย ต่างจบลงแล้ว แต่คนเรายังทุกข์กับความคิดถึงเรื่องเหล่านั้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าลองฝึกคิดในแง่ดี เพื่อรับมือกับทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาแล้วชีวิตคุณจะมีสุขเพิ่มขึ้นโดยใช้วิกฤติให้เป็นโอกาสฝึกมองโลกในแง่ดีเพื่อช่วยสร้างความหวังอยู่กับความจริงที่เปลี่ยนแปลงด้วยสติและใจที่เป็นสุขเตือนความทรงจำด้วยรอยยิ้มและสิ่งดีๆ เมื่อคนเรายิ้มจะช่วยกระตุ้นสมองส่วนที่เกี่ยวกับความรู้สึก ทำให้เรามีความสุขมากขึ้นและส่งเสริมการคิดบวกด้วยการเขียนประโยคสั้นๆ ที่สร้างแรงบันดาลใจอมรับในสิ่งที่คุณไม่อาจควบคุมได้ และคิดถึงสิ่งที่คุณสามารถทำได้เพื่อให้สถานการณ์ดีขึ้นอยู่ท่ามกลางคนคิดบวก เพราะนั่นหมายถึงจะทำให้พลังแห่งการคิดบวกของคุณเพิ่มมากขึ้นและเห็นคุณค่าสิ่งดีในชีวิตแค่หาเวลาหยุดคิดและใคร่ครวญสักนิดแล้วคุณก็จะเห็นคุณค่าของมัน การบันทึกสิ่งดีๆ ด้วยการเขียนเรื่องราวหรือวาดภาพสิ่งที่ทำให้คุณยิ้มได้ เช่น คำชมของเพื่อนหรือสัตว์เลี้ยง การเลือกเก็บเฉพาะสิ่งดีจะทำให้คุณมีทัศนคติที่ดีขึ้นและช่วยให้คุณได้ในยามท้อแท้และใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบันอย่างมีสติ

๑.๓ การเป็นคนทันโลกทันเหตุการณ์

ผู้สอนหรือครูที่ดีต้องเป็นคนที่มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่นับวันจะมีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นครูต้องมีการศึกษาหาความรู้เรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อนำความรู้และเทคนิครวมทั้งนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทันโลกทันเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทุกวัน

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ให้ทัศนะว่า บุคลิกภาพและกิริยาท่าทางของผู้สอนต้ององอาจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง รูปร่างเล็กใหญ่ไม่สำคัญ เพราะเป็นรูปธรรม นามธรรมสิ่งที่จะส่งเสริมบุคลิกภาพได้ คือ การนุ่งห่มเรียบร้อยเป็นปริณทลการแสดงความยิ้มแย้มแจ่มใสแสดงถึงความเต็มใจสอน ความเป็นกันเอง คำพูดมีน้ำหนักและเชื่อมั่น ตลอดทั้งกิริยาและท่าทางการยืนการเดิน การนั่งมีความเหมาะสมผู้สอน ผู้มีกิริยาและบุคลิกลักษณะท่าทางดีจะเป็นเสน่ห์ดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจและเต็มใจเรียนด้วย^{๔๓}

สรุป บุคลิกภาพของผู้สอนหมายถึงคุณลักษณะของผู้สอนที่แสดงออกต่อนักศึกษาได้แก่ กิริยาท่าทางที่เป็นมิตร โอบอ้อมอารี การสื่อสารด้วยวาจาที่สุภาพ การแสดงสีหน้าและอารมณ์ต่อนักศึกษาขณะทำการสอน การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสม ความมีระเบียบวินัยเป็นตัวอย่างที่ดี รวมถึงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษาเป็นต้น

๒. ด้านผู้เรียน

นักเรียน คือ ผู้เรียนในโรงเรียนระดับอนุบาล ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา(บางครั้งอาจใช้ในความหมายกว้าง หมายถึง ผู้ศึกษาในสถานศึกษาทั้งหมดก็ได้)นักเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งบุคลิก สติปัญญา ความถนัด ความสนใจและความสมบูรณ์ของร่างกายผู้เรียนควรมีโอกาสร่วมคิดร่วมวางแผนในการจัดการเรียนการสอนและมีโอกาสเลือกวิธีเรียนได้อย่างหลากหลายตามความเหมาะสมภายใต้การแนะนำของผู้สอน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนที่จำเป็น ต้องมีเพื่อเป็นผู้บริโภคที่ฉลาดและสามารถสร้างผลิตผลใหม่ได้^{๔๔} ดังนี้

- ๑) การคิดวิเคราะห์ (critical mind)
- ๒) การคิดสร้างสรรค์ (creating mind)
- ๓) การคิดผลิตผลงานใหม่ ๆ (productive mind)
- ๔) การมีจิตรับผิดชอบ (responsible mind)

นอกจากนี้แชปแมน (Chapman, ๒๐๑๐ อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี,) ได้เสนอ ทักษะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนไว้อีก ๗ ประการ^{๔๕} ได้แก่

๑) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์หรือทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) คือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และเข้าใจความสัมพันธ์เชื่อมโยงของระบบต่าง ๆ ทั้งระบบ ที่เกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ

^{๔๓}พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), หลักการสอนทั่วไป :อบรมบาลีก่อนสอบคณะสงฆ์ภาค ๔ ปีที่ ๔, (ปฐมธานี: สือตะวัน, ๒๕๔๘), หน้า ๙๗-๙๘.

^{๔๔}ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. สัตตสิกขาทัศน์เจ็ดมุมมองการศึกษาใหม่และการเรียนการสอนนอกรอบ ๗ ประการ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.(๒๕๕๔).หน้าที่ ๗

^{๔๕}ทิศนา แคมมณี.ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.(๒๕๕๕).,หน้า ๕-๖

๒) ทักษะการแก้ปัญหา (problem solving) คือความสามารถในการตั้งคำถามที่ถูกต้องเหมาะสมเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งกระบวนการหาคำตอบและการประเมินความสำเร็จของวิธีการแก้ปัญหา

๓) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (creativity) คือ ความสามารถในการคิดนอกกรอบความคิดเดิม มีความคิดริเริ่ม และกล้าเสี่ยง

๔) ทักษะการสื่อสาร (communication) คือ ความสามารถในการสื่อความหมาย เช่น สามารถพูด เขียน และใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร เป็นต้น

๕) ทักษะการพัฒนาลักษณะนิสัยส่วนตัว (character) คือ ความสามารถในการเข้าใจตนเองและการปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ให้เกียรติและเคารพผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และเป็นพลเมืองดี

๖) ทักษะการเป็นผู้นำ (leadership) คือ ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือ สามารถนำกลุ่มคนให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งต้องอาศัยความฉลาดทางด้านสังคม อารมณ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

๗) ทักษะการยอมรับพันธะ (commitment) คือ ความสามารถที่จะยอมรับความแตกต่างหลากหลายและการพึ่งพากัน ทั้งทางด้านวัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความสามารถในการพัฒนา เป้าหมายของชีวิตเพื่อความดีที่ยิ่งใหญ่ขึ้นจะเห็นว่าทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ ๒๑ ส่วนใหญ่มีความ สอดคล้องกันทั้งในด้านทักษะความรู้ที่เป็นแกน ทักษะกระบวนการทางสติปัญญาและทักษะการสื่อสาร โดยใช้เทคโนโลยี และด้านคุณลักษณะของผู้เรียนในด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ ๒ ที่สำคัญ ที่สุด คือ การปฏิรูปทางปัญญา โดยเปลี่ยนจากการเอาวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นการศึกษาที่เอาชีวิตเป็น ตัวตั้ง เปลี่ยนจากการศึกษามิติเดียวซึ่งครูเป็นผู้ถ่ายทอดนักเรียนรับฟัง มาเป็นการศึกษาพหุมิติที่ทั้งครู และนักเรียนเรียนรู้ร่วมกัน เรียนรู้จากชีวิตจริงผ่านกระบวนการเรียนรู้หรือวิจัย และสร้างสังคมให้เป็น สังคมแห่งการเรียนรู้ โดยได้เสนอยุทธศาสตร์ ๗ เรื่อง ในการขับเคลื่อนสังคมแห่งการเรียนรู้^{๔๖} ดังนี้

๑) สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๒) การสร้างความเข้าใจโครงสร้างการทำงานของสมองจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการทำงานของสมอง

๓) ปรับการศึกษาที่ให้ชีวิตเป็นตัวตั้ง หมายถึง การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินชีวิตที่พึ่งตนเองได้และมีคุณธรรม มิใช่การเรียนรู้เพื่อการแข่งขันแต่ทำอะไรไม่เป็นและไม่รู้อะไรเกี่ยวกับชีวิต และสังคม

๔) ทำให้การอ่านเป็นระเบียบวาระแห่งชาติเพราะสังคมไทยเป็นสังคมชอบฟัง พูด ไม่ชอบการศึกษาค้นคว้าจากการอ่าน

๕) ปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษา ให้เรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าจากสังคมและปัญหา จริง ไม่ใช่เรียนรู้แต่ในตำรา

๖) สร้างองค์กรส่งเสริมการเรียนรู้ทั่วทั้งสังคม ทั้งภาครัฐและเอกชน

^{๔๖} ประเวศ วะสี. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.(๒๕๕๓), หน้า ๓๓-๔

๓) การใช้สื่อเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของคนในชาติหมายถึงสื่อมวลชนควรนำเสนอสาระ ที่เป็นประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ของสังคม นอกจากความตื่นตัวในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทย ให้มีความสามารถในการร่วมมือ และแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจที่ต้องอาศัยความรู้เป็นฐานกับประชาคม อื่นในระดับภูมิภาคและระดับโลกแล้วคนไทยยังมีความตื่นตัวที่จะเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมากขึ้นเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่ใช้อย่างแพร่หลายทั่วโลก

โดยสรุปแหล่งข้อมูลทั้ง ๓ ด้าน คือผู้เรียน เนื้อหา และสังคม เป็นปัจจัยพื้นฐานที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการเพื่อใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และกิจกรรม ประสบการณ์การเรียนรู้ในกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน

๓. หลักพื้นฐานในการเรียนการสอน

ในการดำเนินงานทุกอย่างจำเป็นต้องมีหลักการเป็นเครื่องยึดถือเพื่อให้งานดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกันในการสอนก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องมีหลักการสอนเพื่อให้งานการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร ดังนั้นหลักการสอนจึงเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้เป็นครูแม้ว่าผู้สอนแต่ละคนจะมีเทคนิคการสอนเฉพาะตนแต่ก็ยึดหลักการพื้นฐานเดียวกัน ในเรื่องของหลักการพื้นฐานสำหรับการสอนนี้ มีนักการศึกษาได้แสดงทัศนะไว้หลายท่าน ดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ ให้ทัศนะว่าหลักการสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นลีลาในการสอน ๔ อย่าง ดังนี้^{๔๗}

๑. สันติสนา อธิบายให้เห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือไปดูให้เห็นกับตา
๒. สมาทปนา ชักจูงให้เห็นจริงด้วย ขวนให้คล้อยตาม จนต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติ
๓. สมุตเตชนา เร้าใจให้แก่วักล้า บังเกิดกำลังใจ ปลุกให้มีอุตสาหะแข่งขัน มั่นใจว่าจะทำให้สำเร็จได้ไม่หวั่นและย่อท้อต่อความเหนื่อยยาก
๔. สัมปหังสนา ชโลมใจให้เข้มแข็ง ร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อและเปี่ยมด้วยความหวังเพราะมองเห็นคุณประโยชน์ที่ตนจะพึงได้รับจากการปฏิบัติอำจกล่าวสั้นๆ ว่า แจ่มแจ้ง จูงใจ หาญกล้า ร่าเริง หรือซัด เชิญชวน คึกคัก เบิกบาน

ปรีชา คัมภีรปกรณ ให้ทัศนะว่าหลักการสอนควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือ^{๔๘}

๑. มีวัตถุประสงค์ในการสอนที่แน่นอน
๒. มีวิธีการสอนที่ดี
๓. มีวิธีการประเมินผลที่ดี

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ให้ทัศนะว่าหลักพื้นฐานในการสอนมี ๔ ประการ คือ^{๔๙}

^{๔๗} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), *พุทธวิธีในการสอน*, (กรุงเทพมหานคร: เบิกมาน, ๒๕๔๒), หน้า ๔๖.

^{๔๘} ปรีชา คัมภีรปกรณ, *หลักการสอนเอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการการสอน หน่วยที่ ๘-๑๕*, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๒), หน้า ๕.

^{๔๙} ชัยยงค์ พรหมวงศ์, *การวางแผนการสอนเอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพครูหน่วยที่ ๑-๘*, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๒๕), หน้า ๓๕-๓๙.

๑. หลักการเตรียมความพร้อมพื้นฐาน ได้แก่ การเตรียมตัวผู้สอนด้านความรู้ ด้านทักษะ การสอนและด้านการแก้ปัญหาการสอน

๒. หลักการวางแผนและเตรียมการสอน ได้แก่ การเตรียมเขียนแผนการสอน ผลิตภัณฑ์ เตรียมแบบทดสอบ และข้อสอบ

๓. หลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ เช่น หลักความแตกต่างระหว่างบุคคลหลักการเร้า ความสนใจ หลักการเสริมแรง ฯลฯ

๔. หลักการประเมินผลและรายงานผลซึ่งเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การสอน การ สร้างและใช้เครื่องมือประเมิน การตีความหมาย และรายงานผลการประเมิน

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาเพราะเป็นการกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาของ ประเทศให้กับผู้เรียนโดยเฉพาะเยาวชนนักเรียนเพราะเป็นผลโดยตรงต่อผู้เรียนสังคมและประเทศชาติ นอกจากนี้หลักสูตรเป็นตัวนำ ในการที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ความรู้การถ่ายทอดวัฒนธรรมการ เสริมสร้างทักษะและการเสริมสร้างความเจริญให้กับนักเรียนไปทุกๆด้าน

๒.๒.๑. ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของกระบวนการเรียนการสอน คือเป็นแนวทางให้เกิดการเรียน การสอนตามหลักสูตรแล้วกระบวนการเรียนการสอนก็ไม่สามารถดำเนินการได้ดังนี้นักการศึกษาตลอดจน ผู้เชี่ยวชาญทำงานด้านหลักสูตรได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้อย่างกว้างขวางแตกต่างกันออกไปตาม ทักษะและแนวคิดของนักศึกษแต่ละท่านดังนี้

บรรพต สุวรรณประเสริฐ ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ๔ นัยคือ^{๕๐}

๑. หลักสูตรหมายถึงรายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่ใช้สอน
๒. หลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์ที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน
๓. หลักสูตรหมายถึงกิจกรรมการเรียนการสอน
๔. หลักสูตรหมายถึงสิ่งที่สังคมคาดหวังหรือมุ่งหวังจะให้ผู้เรียนได้รับ

กรมวิชาการ กล่าวว่า หลักสูตรเป็นแผนแม่บทในการกำหนดขอบข่ายความรู้ความสามารถ และประมวลประสบการณ์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนของชาติในวัยต่างๆ^{๕๑}

เปรี๊ญ กิจรัตน์ภร ได้ให้คำนิยามของหลักสูตรไว้ คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ และทักษะกระบวนการจัดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและกรรมวิธีทางวิทยาศาสตร์มา

^{๕๐} บรรพต สุวรรณประเสริฐ การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เชียงใหม่: ๒๕๔๔.

^{๕๑} กรมวิชาการ. คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑.ฉบับปรับปรุง, กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา ๒๕๓๓.

ใช้ในการผลิต ตลอดจนการบริหารและการจัดการ โดยเน้นเทคนิคการผลิต เพื่อให้ระบบการผลิตมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น^{๕๒}

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ๓ ประการ คือ^{๕๓}

๑. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎีหลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้

๒. หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ครูนักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิตได้แก่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น

๓. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้ปฏิบัติตามเป้าหมายที่ต้องการ

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรไว้ว่าหลักสูตรเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและเจตคติ ค่านิยม พัฒนานักเรียนในทุกๆด้าน และเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนก้าวหน้า บุคคลที่นำพาสิ่งเหล่านี้ให้ประสบผลสำเร็จก็คือครูนั่นเอง^{๕๔}

จิระพันธ์ พูลพัฒน์ ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร คือมวลงประสพการณั้ ทั้งหลายที่นักเรียนแต่ละคนพึ่มีในโปรแกรมการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ได้วางแผนเอาไว้ในกรอบของทฤษฎีและผลการวิจัยทางการศึกษาหรือการปฏิบัติงานที่ผ่านมาทั้งในอดีตและปัจจุบัน^{๕๕}

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่าหลักสูตรมีความหมาย๓ประการคือหลักสูตรเป็น ศาสตร์ที่มีทฤษฎีหลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้ากระบวนการผลิตและเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้ปฏิบัติตามเป้าหมายที่ต้องการ^{๕๖}

กิตติมา ปรีดีติลล กล่าวว่า หลักสูตร คือ โครงการศึกษาของผู้สอนโดยกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา เนื้อหาของความรู้ และประสบการณ์ที่จะจัดให้กับผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผล^{๕๗}

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ กล่าวว่า ความหมายของหลักสูตรที่มีผู้กล่าวถึงและใช้กันมากมี ๕ ประการคือ^{๕๘}

^{๕๒} เป็รื่อง กิจรต์นักร, เทคโนโลยีการศึกษาและอุตสาหกรรม: หลักการและแนวทางปฏิบัติ,(กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนอบรมภาษาต่างประเทศ, ๒๕๔๓), หน้า ๙๔-๙๕.

^{๕๓} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร:๒๕๕๓), หน้า ๒๕.

^{๕๔} ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, การจัดและการบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕.

^{๕๕} จิระพันธ์ พูลพัฒน์, การศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๓.

^{๕๖} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, กรุงเทพมหานคร: ๒๕๔๒.

^{๕๗} กิตติมา ปรีดีติลล, การบริหารและการนิเทศเบื้องต้น กรุงเทพมหานคร: ๒๕๓๒.

^{๕๘} ใจทิพย์เชื้อ รัตนพงษ์, การพัฒนาหลักสูตร: หลักและแนวปฏิบัติ, กรุงเทพมหานคร ๒๕๓๙.

๑. หลักสูตรคือรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่เรียน (Curriculum as subject and subject matter)

๒. หลักสูตรคือจุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ (Curriculum as objectives)

๓. หลักสูตรคือแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ (Curriculum as plans)

๔. หลักสูตรคือประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน (Curriculum as learners experiences)

๕. หลักสูตรคือกิจกรรมทางการศึกษา (Curriculum as educational activities)

แรมสมร อยู่สถาพร กล่าวว่า หลักสูตร คือ โครงการการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียน ประถมศึกษาโดยมุ่งสร้างนักเรียนให้มีความรู้ คุณธรรม เจตคติ และจริยธรรม มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม และให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตตามสภาพของสังคมในขณะนั้นๆ^{๕๙}

สมพงษ์ สิงหะพล กล่าวว่า หลักสูตรคือแผนการเรียนรู้ ประกอบด้วยเป้าหมายและจุดประสงค์เฉพาะที่จะนำเสนอและจัดการเนื้อหา ซึ่งจะรวมถึงแบบของการเรียนตามจุดประสงค์และท้ายที่สุดจะต้องมีการประเมินผลลัพธ์ของการเรียน^{๖๐}

สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์ กล่าวว่า หลักสูตรเป็นสิ่งที่ครอบคลุมสมบูรณที่เกี่ยวข้อสัมพันธ์กับตัวหลักสูตรทั้งหมดในการจัดการศึกษาของประเทศต่างๆ จึงต้องรับเอาความหมายทั้ง ๔ ประการ คือ รายวิชาหรือเนื้อหาวิชา แผนสำหรับการปฏิบัติมวลงประสบการณ์และจุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ^{๖๑}

ธำรง บัวศรี กล่าวว่า หลักสูตร คือแผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมายการ จัดเนื้อหากิจกรรมและประมวลประสบการณ์ ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนา ในด้านต่างๆตามจุดหมายที่กำหนดไว้^{๖๒}

บิวแชมป์ (Beauchamp) กล่าวว่า ความหมายของหลักสูตรไว้ ๓ สถานะ คือ^{๖๓}

๑. ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตของศาสตร์สาขาหนึ่ง ในที่นี้หมายถึงสาขาวิชา หลักสูตร ซึ่งเป็นศาสตร์ที่สอนกันในระดับอุดมศึกษา ผู้ที่ศึกษาในสาขานี้จะต้องศึกษาถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ศึกษาถึงวิธีการใช้หลักสูตรและศึกษาถึงวิธีการประเมินผลหลักสูตรว่า ควร ทำแบบใดและจะทำอย่างไร

๒.ความหมายของหลักสูตร ในขอบเขตของข้อที่กำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการความหมายนี้หลักสูตร จะหมายถึงเอกสารที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ ใน เอกสาร นั้นจะประกอบด้วยรายละเอียดของจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนรายละเอียดของเนื้อหา สำระและ กิจกรรมการเรียนการสอน ข้อกำหนดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลหลักสูตร ตลอดจน ผลผลิตต่างๆที่ เกิดขึ้นเกี่ยวกับหลักสูตร

^{๕๙}แรมสมร อยู่สถาพร. การสร้างและการใช้หลักสูตรประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : คณะครุ ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๕๓๔.

^{๖๐}สมพงษ์ สิงหะพล. ศัพท์หลักสูตร เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๒.นครราชสีมา:สมบุรณ์การพิมพ์ ๒๕๔๒.

^{๖๑}สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร,นครราชสีมา : ภาควิชาหลักสูตรและการ สอน สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

๒๕๔๒

^{๖๒}ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาการศึกษาศึกษา ๒๕๔๒.

^{๖๓}Beauchamp George A. A Curriculum theory, 4 th ed Itasca, Ill : F.E. Peacock 1981.

๓.ความหมายของหลักสูตร ในขอบเขตทางระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ซึ่งความหมายของหลักสูตรในลักษณะนี้จะหมายถึงกิจกรรมทั้งหมดที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตร ได้แก่ การจัดบุคลากร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการใช้หลักสูตรกระบวนการประเมินผล หลักสูตรตลอดจนผลผลิตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับหลักสูตร

กู๊ด กล่าวว่า ความหมายของหลักสูตรมี ๓ ประการ คือ ^{๖๔}

๑. หลักสูตร คือ เนื้อหาที่จัดให้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา

๒. หลักสูตร คือ คำโคร่งทั่วไปของเนื้อหา หรือสิ่งที่เฉพาะที่จะต้องสอนโดย โรงเรียนเป็นผู้จัดให้กับเด็ก เพื่อให้ความรู้จนจบชั้น หรือรับใบประกาศนียบัตร

๓. หลักสูตร คือกลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้คำแนะนำของโรงเรียนและสถานศึกษา

ทาบา กล่าวว่า หลักสูตรคือ มวลประสบการณ์ต่างๆ ที่โรงเรียนและครูผู้สอนจัด ขึ้นเพื่อให้ นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงตามลักษณะที่เป็นจุดมุ่งหมาย ^{๖๕}

วัฒนาพร ระงับทุกข์ ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะเจตคติและพฤติกรรมตามจุดหมายที่กำหนดและยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรคือ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการและการวัดและประเมินผล เนื่องจากหลักสูตรเป็นเพียงทฤษฎีกว้างๆ มิได้ระบุรายละเอียดของการปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหาวิชาและแผนการสอน จึงจะสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริงได้ ^{๖๖}

อมรา เล็กเริงสินธุ์ ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่าหลักสูตร คือ เอกสารที่บรรจุแผนงานหรือโครงการและเนื้อหากิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทศนคติและพฤติกรรมต่างๆ อันพึงปรารถนาของสังคมนั้นๆ อันจะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ^{๖๗}

กัญญา สาร ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง บรรดาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนตามลำดับชั้น ตามความต้องการของนักเรียน ตามวัยของนักเรียนตามความสนใจของนักเรียน และตามความต้องการของสังคม ทั้งนี้รวมทั้งประสบการณ์ที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกเวลาเรียนตามปกติในโรงเรียน ^{๖๘}

ดังนั้นพอสรุปได้ว่าหลักสูตร หมายถึงแผนแม่บทในการกำหนดขอบข่ายความรู้ความสามารถ และ ประมวลประสบการณ์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา และ ยังหมายรวมถึง กิจกรรมทั้งหมดทั้งการจัดบุคลากรกระบวนการพัฒนาหลักสูตรกระบวนการใช้หลักสูตร กระบวนการประเมินผล

^{๖๔} Good.c.v. Dictionary of education, New York : Mcgraw-Hill. 1973.

^{๖๕} Taba Hilda. Curriculum development: Theory and practice, New York: Mcgraw-Hill, 1962.

^{๖๖} วัฒนาพร ระงับทุกข์, แผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: คอมพิวเตอร์กราฟฟิค, ๒๕๔๒),

หน้า ๖๔.

^{๖๗} อมรา เล็กเริงสินธุ์, หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา (Curriculum and Management of secondary Education), พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๐), หน้า ๗.

^{๖๘} กัญญา สาร, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๒๖), หน้า ๓๒๖.

หลักสูตร ตลอดจนผลผลิตต่างๆที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับหลักสูตรทั้งนี้เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เจตคติ ทั้งทางร่างกายและอารมณ์ สังคม และ สติปัญญาให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า หลักสูตรสาระการเรียนรู้ เป็นแนวทางในการเรียนการสอน เนื้อหาสาระในการเรียนรู้ ซึ่งเหมาะสมกับระดับของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิต มีสำระสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถมีชีวิตอยู่ในโรงเรียนชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข

๒.๒.๒.ความสำคัญของหลักสูตร

ความสำคัญของหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของกระบวนการเรียนการสอน คือเป็นแนวทางให้เกิดการเรียนการสอนถ้าขาดหลักสูตรแล้วกระบวนการเรียนการสอนก็ไม่สามารถดำเนินการได้ดังนี้นักการศึกษาตลอดจนผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรได้ให้ความสำคัญของหลักสูตรไว้อย่างกว้างขวางแตกต่างกันออกไปตามทัศนะและแนวคิดของนักศึกษแต่ละท่านดังนี้

อมรา เล็กเริงสินธุ์ กล่าวว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุ เป้าหมายและเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศเน้นหนักไป ในทางใด^{๖๙}

จิตทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ กล่าวว่าหลักสูตรเป็นแม่บทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับทุกสาขาวิชา หลักสูตรจะระบุสิ่งที่คาดหวังจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและแนวทางในการจัดให้ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ตามความต้องการ หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนกับพิมพ์เขียวของแปลน บ้านที่ใช้ในการสร้างบ้าน มีการแสดงโครงสร้างหรือองค์ประกอบของบ้าน เช่น พื้นเสาหน้าต่าง ประตู โครงหลังคา รูปแบบของบ้านในพิมพ์เขียวจึงเป็นการรวบรวมภาพของสิ่งที่เรามุ่งหวังหรือจุดหมาย ปลายทางของสิ่งที่เราต้องการ ส่วนการสอนเป็นกระบวนการหรือวิธีการที่ประกอบด้วยกิจกรรมการ เรียนรู้และเนื้อหาวิชา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายหรือจุดประสงค์ ตามที่หลักสูตรได้ระบุเอาไว้ ครูผู้สอนต้องอาศัยหลักสูตรเพื่อการช่วยสอนโดยศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ แล้วนำไปแปลงเป็น ภาควิปฏิบัติหรือการสอนเพื่อให้ได้ผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้เป็นขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปใช้ การสอนจึงเปรียบได้กับกระบวนการก่อสร้างบ้าน ช่วงก่อสร้างเปรียบได้กับครูต้องอาศัยแปลนบ้านใน การก่อสร้าง เราอาจเปรียบเทียบหลักสูตรเหมือนกับแผนที่เรือ ซึ่งแสดงเส้นทางและทิศทางที่จะให้ไป ถึงจุดหมายปลายทางที่เราต้องการ ครูผู้สอนเปรียบเสมือนกับต้นที่จะนำพาผู้เรียนซึ่งเปรียบเสมือน ผู้โดยสารให้ไปถึงที่หมาย กับต้นเรือต้องอาศัยแผนที่เดินเรือเพื่อช่วยในการขับเรือและนำทางตามที่ เราต้องการ^{๗๐}

ธำรง บัวศรี กล่าวว่า ความสำคัญของหลักสูตรมีอยู่ ๒ ประเด็น คือ^{๗๑}

๑. ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาส่วนรวม มีผู้กล่าวว่าถ้าต้องการทราบว่าเป็นประชาชน ของประเทศใดมีลักษณะอย่างไรมีศักยภาพในการพัฒนาประเทศมากน้อยเพียงใดประเทศ มีความเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ให้ดูจากการศึกษาของประเทศนั้น ทั้งนี้เพราะความสามารถในการจัด การศึกษาได้

^{๖๙}อมรา เล็กเริงสินธุ์. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายเอกสารตำราทางวิชาการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ๒๕๓๗.

^{๗๐}จิตทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร: หลักและแนวปฏิบัติ

^{๗๑}ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา.

ทั่วถึงความเสมอภาคระดับการศึกษาของประชาชนส่วนรวมสัดส่วนและปริมาณของผู้ได้รับการศึกษา สาขาต่างๆย่อมสะท้อนถึงความเป็นประชาธิปไตย และชี้ให้เห็นศักยภาพของประชากร ของประเทศในด้านต่างๆ การที่สามารถจัดการศึกษาได้ทั่วถึงและเสมอภาคโดยเปิดโอกาสให้ ประชาชนทุกเพศ ทุกวัยได้ มีสิทธิในการศึกษาเล่าเรียนทัดเทียมกันย่อมแสดงถึงความเป็น ประชาธิปไตย ทำนองเดียวกันสัดส่วนของผู้สำเร็จการศึกษาสาขาต่างๆเช่นวิทยาศาสตร์วิศวกรรมศาสตร์สังคมศาสตร์ศิลปศาสตร์ย่อมชี้ให้เห็น ศักยภาพในด้านต่างๆว่ามีอยู่มากน้อยเพียงไรอย่างไร ก็ตามยังมีผู้กล่าวอีกว่าถ้าต้องการทราบและรู้ให้ ลึกซึ้งลงไปอีก ก็จำเป็นต้องศึกษาหลักสูตร การศึกษาระดับต่าง ๆ ของประเทศนั้นเพราะหลักสูตร จะชี้วัด ลงไปว่ามีการสอนอะไรเน้นอะไรเช่นเน้นในด้านภาษาศีลธรรม หรือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นต้น การเน้นหนักด้านใดก็ตามย่อม แสดงถึงความรู้และศักยภาพของประชากรในด้านต่างๆเมื่อครั้งที่ประเทศ รัสเซียสามารถปล่อยดาวเทียมสปุตนิก (Sputnik) ขึ้นไปโคจรในอวกาศเป็นครั้งแรกก่อนประเทศใดๆ ทั้งหมดประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นคู่แข่งได้รับปรับการศึกษาของตนโดยปรับปรุงหลักสูตรให้มุ่งเน้นใน ด้านวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยีอย่างเต็มที่ที่เป็น ผลให้ สามารถแข่งขันกับสหภาพโซเวียตได้ในเวลา ต่อมาจากนิยามที่กล่าวมาเราคงจะเห็นได้ว่าถ้าไม่มีหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดเจตนารมณ์ หรือ เป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติลงสู่การปฏิบัติ อาจกล่าวได้ว่าหลักสูตร คือ สิ่งที่น่าเอาความมุ่ง หมาย และนโยบายการศึกษาไปแปลงเป็นการกระทำขั้นพื้นฐานในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ถ้าจะ กล่าวว่ หลักสูตร คือ หัวใจของการศึกษาก็ไม่ผิดเพราะถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้วการศึกษาก็น่าจะ ย่อม ดา เนินไป ไม่ได้

๒. ความสำคัญต่อการเรียนการสอน หลักสูตร เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัด ประสพการณ์แก่ผู้เรียน หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือซึ่งบอกให้กัปตันหรือครูผู้สอนว่าต้อง ตั้ง เข็มทิศไปทางใด และจุดมุ่งหมายปลายทางของการเรียนการสอนคืออะไรและระหว่างที่จะต้องทำ อะไรบ้างเป็นต้น ว่าต้องใช้สื่ออุปกรณ์ช่วย หรือต้องมีการตรวจสอบประเมินผลหรือต้องปรับปรุง วิธีการ อย่างใดอย่างหนึ่ง ในการเรียนการสอนนั้นตัวผู้เรียนเองก็จำเป็นต้องทราบล่วงหน้าว่าจะได้ เรียนรู้อะไร และจะได้รับผลอย่างไร นอกจากนี้จะต้องเตรียมการอย่างไรจึงจะสามารถเรียนรู้ได้รับ ผลสำเร็จตามความ มุ่งหมายการเรียนการสอนจะบรรลุผลได้ทั้งผู้เรียน และ ผู้สอนต้องมีส่วนร่วมช่วยกำหนดแนวทางเพื่อให้แต่ละ ฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกัน และกันและสิ่งที่กล่าว นั้นก็คือหลักสูตรถ้าหากไม่มี หลักสูตรก็สอนอะไรไม่ได้ เพราะไม่รู้ว่าจะสอนอะไร หรือถ้าสอนโดยคิด เอาเองก็จะเกิดความสับสนโดย อาจสอนซ้ำไปซ้ำมาไม่เรียงตามลำดับที่ควรจะเป็น ผลการเรียนรู้อาจ ไม่เป็นไปตามที่คาดเอาไว้ผู้เรียนเอง ก็จะลำบากใจเพราะไม่ทราบว่าสิ่งที่เรียนไปนั้น สามารถนำไป เปรียบเทียบได้กับระดับชั้นใดหนึ่งพึงเข้าใจ ว่าการเรียนการสอนนั้น คือการนำหลักสูตรไปแปลงเป็น ภาคปฏิบัติจริงๆเหมือนกับการที่ช่างลงมือสร้าง บ้านโดยการตอกเสาเข็มทำฐานรากก่อสร้าง และส่วน อื่น ๆ จนเป็นบ้านขึ้นมาในที่สุดช่างต้องอาศัยแบบ แปลนช่วยในการก่อสร้างฉันใดผู้เรียนผู้สอนก็ จำเป็นต้องอาศัยหลักสูตรเพื่อช่วยในการเรียนการสอนฉัน นั้นหลักสูตรมีความสำคัญต่อการเรียนการ สอน ดังนั้นครูจำเป็นที่จะต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่อง แท้พร้อมช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจด้วย

สมพงษ์ สิงหะพล กล่าวว่า ความสำคัญของหลักสูตรถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ของ ชาติที่นำมาเป็นกรอบและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของ หลักสูตร

ถือเป็นความจำเป็น และ ข้อบังคับที่ทุกส่วนของระบบการศึกษาต้องจัดดำเนินการให้เป็นไป ตามจุดหมาย
นั้น^{๗๒}

ลิตีคัตต์ จุลศิริพงษ์ กล่าวว่า ความสำคัญของหลักสูตรมี ๒ ประการ คือ^{๗๓}

๑. ความสำคัญต่อการศึกษาศึกษา เป็นรากฐาน สำคัญประการหนึ่งในการ สร้างสรรค์
ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาดังกล่าวในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการ ที่ช่วยให้คน
พัฒนาในด้านต่างๆตลอดชีวิต ในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการจำเป็นต้องมี หลักสูตรเพื่อ
เป็นแนวทางและมาตรฐานการศึกษา สำหรับควบคุมการจัดการศึกษาของประเทศ

๒. ความสำคัญต่อการเรียนการสอนหลักสูตรเป็นเอกสารที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการ จัด
การเรียนการสอน หลักสูตรจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นแผนสำหรับการจัดการเรียนการสอน

กมล สดประเสริฐ ให้ทัศนะว่าหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่จัด
ให้กับเด็ก ซึ่งรวมถึงการสอนของครูต่อนักเรียน^{๗๔}

Schreiber ให้ทัศนะว่าหลักสูตร เป็นแผนที่เขียนขึ้นเพื่อขับเคลื่อนการสอนและประเมินผล
ในด้านทักษะและความรอบยอตเพื่อส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียน^{๗๕}

สมคิด พรหมจ้อย ให้ทัศนะว่าหลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดที่ระบุมวลประสบการณ์ที่กำหนด
ไว้ของหลักสูตรอย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถ เจต
คติ และทักษะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร^{๗๖}

ทาบ (Taba) ให้ทัศนะว่าหลักสูตร คือ แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยจุดประสงค์และ
จุดมุ่งหมายเฉพาะและการจัดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล^{๗๗}

ทรัมป์และมิลเลอร์ (Trump and Miller) ให้ทัศนะว่าหลักสูตร คือ กิจกรรมการเรียนการ
สอนต่าง ๆ ที่เตรียมการไว้และจัดให้แก่แก่นักเรียนหรือระบบโรงเรียน^{๗๘}

โอลิวา (Oliva) ให้ทัศนะว่าหลักสูตร คือ^{๗๙}

๑. สิ่งที่ใช้สอนในโรงเรียน
๒. ชุดวิชาที่เรียน (Set of Subject)
๓. เนื้อหา (Content)
๔. โปรแกรมการเรียน (Program of Studies)
๕. ชุดของสิ่งที่ใช้ในการเรียนการสอน (Set of Materials)
๖. ลำดับของกระบวนการวิชา (Sequence of Courses)

^{๗๒} สมพงษ์ สิงหะพล ศัพท์หลักสูตร เล่ม ๑.

^{๗๓} ลิตีคัตต์ จุลศิริพงษ์ หลักสูตรและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ๒๕๔๕.

^{๗๔} กมล สดประเสริฐ อ่างโน สุนีย์ ภูพันธ์, แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร, (เชียงใหม่: ๒๕๔๖), หน้า ๙.

^{๗๕} Schreiber อ่างโน นพเก้า ณ พัทลุง, การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ, (มหาวิทยาลัยทักษิณ: ภาควิชาหลักสูตรและการ
สอน, (ม.ป.ป.), หน้า ๔.

^{๗๖} สมคิด พรหมจ้อย, หลักการและแนวปฏิบัติในการประเมินนโยบายแผนงานโครงการและหลักสูตร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๕), หน้า ๑๙.

^{๗๗} ทาบ (Taba) อ่างโน บุญเลี้ยง ทุมทอง, การพัฒนาหลักสูตร, (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๕๓), หน้า ๗.

^{๗๘} ทรัมป์ และมิลเลอร์ (Trump and Miller)

^{๗๙} โอลิวา (Oliva) อ่างโนภาวิตา ธาราศรีสุทธิ, การจัดและการบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคาแหง,
๒๕๕๐), หน้า ๑๔-๑๕.

๗. จุดประสงค์ที่นำไปปฏิบัติ (Performance Objective)
๘. กระบวนวิชาที่ศึกษา (Course of Study)
๙. ทุกสิ่งที่สอนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่โรงเรียนเป็นผู้จัด
๑๐. ทุกสิ่งที่กำหนดขึ้นโดยบุคคลในโรงเรียน
๑๑. ลำดับของกิจกรรมในโรงเรียนที่ดำเนินการโดยผู้เรียน
๑๒. ประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งเกิดจากระบบการจัดการของโรงเรียน

ภิญโญ สำธ ให้ทัศนะว่าหลักสูตร หมายถึง บรรดาประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนตามลำดับชั้น ตามความต้องการของนักเรียน ตามวัยของนักเรียน ตามความสนใจของนักเรียนและตามความต้องการของสังคม ทั้งนี้รวมทั้งประสบการณ์ที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกเวลาเรียนตามปกติในโรงเรียน^{๘๐}

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ให้ทัศนะว่าหลักสูตรมีความหมาย ๓ ประการ คือ^{๘๑}

๑. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎีหลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้

๒. หลักสูตรเป็นระเบียบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ครู นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิตได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น

๓. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้ปฏิบัติตามเป้าหมายที่ต้องการ

สุจริต เพียรชอบ ให้ทัศนะว่าหลักสูตร หมายถึง การจัดรายวิชาทั้งหมด กิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งนักเรียนได้รับภายใต้การดูแลและแนะนำของโรงเรียนไม่ว่ากิจกรรมหรือประสบการณ์นั้นจะเป็นในหรือนอกโรงเรียน^{๘๒}

สุราษฎร์ พรหมจันทร์ ให้ทัศนะว่าหลักสูตร หมายถึง โครงการในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้^{๘๓}

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ ให้ทัศนะว่าหลักสูตรเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะและเจตคติ ค่านิยม พัฒนานักเรียนในทุกๆ ด้านและเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนก้าวหน้า บุคคลที่น่าพาสิ่งเหล่านี้ให้ประสบผลสำเร็จก็คือ ครู นั่นเอง^{๘๔}

ชูศรี สุวรรณโชติ ให้ทัศนะว่าหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่างๆ ชนิดที่ครูสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุขและเจริญอกงาม^{๘๕}

^{๘๐}ภิญโญ สำธ, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: องค์การค้ำของคุรุสภา, ๒๕๒๖), หน้า ๓๒๖.

^{๘๑}ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จากัด, ๒๕๕๓), หน้า ๒๕.

^{๘๒}สุจริต เพียรชอบ, การพัฒนาหลักสูตรและการสอน, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), หน้า ๒.

^{๘๓}สุราษฎร์ พรหมจันทร์, ยุทธวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคนิค, ฉบับปรับปรุง, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕.

^{๘๔}ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ, การจัดและการบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕.

^{๘๕}ชูศรี สุวรรณโชติ, หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร, (กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย, ๒๕๔๔), หน้า ๔๑.

สุนีย์ ภูพันธ์ กล่าวว่า ความสำคัญของการศึกษาหลักสูตรเป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษาการจัดการศึกษาประเภทใด และระดับใดก็ดีจะขาดหลักสูตรเสียมิได้ เพราะหลักสูตรเป็นโครงร่างกำหนดไว้ว่าจะให้เด็กได้รับประสบการณ์อะไรบ้างจึงจะ เป็น ประโยชน์ต่อเด็ก และสังคม หลักสูตรเป็นแนวทางที่สร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นโฉมหน้าของสังคมในอนาคตที่จะเป็นไปอย่างไรอีกด้วยความสำคัญของหลักสูตรพอสรุปได้ดังนี้^{๘๖}

๑. หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ
 ๒. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา
 ๓. หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษา
 ๔. ในระดับโรงเรียนหลักสูตรจะให้แนวปฏิบัติแก่ครู
 ๕. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญของสังคม และ พัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
 ๖. หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่า ผู้เรียนและสังคมควรจะได้รับความใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์โดยตรงแก่เด็ก
 ๗. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า เนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ใน สังคมอย่างราบรื่นเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและบำเพ็ญตนเพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคม
 ๘. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า วิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปด้วยความ ราบรื่น ผาสุกเป็นอย่างไร
 ๙. หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตที่จะเป็นเช่นไร
 ๑๐. หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ความสามารถความประพฤติทักษะและ เจตคติของผู้เรียนในอนาคตที่จะอยู่ร่วมในสังคม บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และชาติบ้านเมือง
- ศิริพร ชีปนวัฒนา** ให้ทัศนะความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้^{๘๗}
๑. หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการศึกษาของชาติทุกระดับ
 ๒. หลักสูตรเป็นแนวทางและเป็นเกณฑ์ในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาประเภทเดียวกันเพื่อจะได้มาตรฐานเดียวกัน
 ๓. หลักสูตรเป็นหลักเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นคู่มือของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อจะได้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 ๔. หลักสูตรเป็นแนวทางในการเลือกอนาคตทางการศึกษาของนักเรียน
 ๕. หลักสูตรเป็นเครื่องชี้บ่งความเจริญของชาติ คุณภาพของประชากรเป็นผลเนื่องมาจากหลักสูตรที่จัดทำขึ้นว่าจะหล่อหลอมคนออกมาในรูปแบบใด
 ๖. หลักสูตรมีความสำคัญต่อการวางแผนการศึกษา การบริหารการศึกษาและการควบคุมมาตรฐานการศึกษา

^{๘๖} สุนีย์ ภูพันธ์, แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตรยุคปฏิรูปการศึกษาไทย, (เชียงใหม่: The Knowledge Center ในเครือบริษัทดวงกมลเชียงใหม่, ๒๕๔๖), หน้า ๑๗.

^{๘๗} ศิริพร ชีปนวัฒนา, หลักสูตรและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๔๘), หน้า ๔๙.

ปิยะดา พูลท่าจักร ให้ทัศนะว่าหลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับเพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนกับหางเสือที่จะคอยกำหนดทิศทางการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษาหรือหลักสูตรเป็นเครื่องชี้แนวทางในการจัดความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษามุ่งจุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญในการศึกษา ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพย่อมทำให้ประเทศนั้นสามารถพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของคนในประเทศได้อย่างเต็มที่^{๔๔}

สันต์ ธรรมบำรุง ให้ทัศนะว่าหลักสูตรมีความสำคัญ ดังนี้^{๔๕}

๑. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงานของครูเพราะหลักสูตรจะกำหนดจุดหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลไว้เป็นแนวทาง

๒. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน อันเป็นส่วนรวมของประเทศเพื่อนำไปสู่จุดหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

๓. หลักสูตรเป็นเอกสารทางราชการ เป็นบัญญัติของรัฐบาลเพื่อให้บุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาปฏิบัติตาม

๔. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ของการศึกษาของรัฐให้แก่สถานศึกษาด้วย

๕. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษาที่จะอำนวยความสะดวกและควบคุมดูแล ติดตามผลให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลด้วย

๖. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดหมายของการศึกษา

๗. หลักสูตรจะกำหนดลักษณะและรูปร่างของสังคมในอนาคตได้ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใด

๘. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ผล

สมพงษ์ สิงหะพล ให้ทัศนะว่าความสำคัญของหลักสูตรถือเป็นหัวใจของการศึกษาของชาติที่นำมาเป็นกรอบและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของหลักสูตรถือเป็นความจำเป็นและข้อบังคับที่ทุกส่วนของระบบการศึกษาต้องจัดดำเนินการให้เป็นไปตามจุดหมายนั้น อีกนัยหนึ่งหลักสูตรนับเป็นแม่บทของการจัดการศึกษาของชาติและการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน หากขาดหลักสูตรของการศึกษาแล้วก็จะเหมือนกับการจัดการศึกษาชาติทิศทางการดำเนินการหลักสูตรการศึกษาของไทยนั้นเนื่องจากเราถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมและการศึกษาไทย หลักสูตรจึง

^{๔๔}ปิยะดา พูลท่าจักร, การพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคการฝึกอบรม, (ครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๔๙), หน้า ๓-๔.

^{๔๕}สันต์ ธรรมบำรุง, หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร, (กรุงเทพมหานคร: การศาสนา, ๒๕๒๗), หน้า ๙.

สามารถเป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของประเทศได้ในระดับหนึ่ง โดยเป็นระดับแรกของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ^{๙๐}

ฉันท ราชทูทอง ให้ทัศนะว่าหลักสูตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณลักษณะที่สังคมคาดหวัง หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้ โดยหลักสูตรมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเจริญของงานของบุคคลสามารถปลูกฝังพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม วางรากฐานความคิดที่เป็นการสนับสนุนและสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองเพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมสามารถทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความสนใจ ความถนัดที่แท้จริงของตนเองและพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพนอกจากนี้ยังเป็นโครงการแผนงานข้อกำหนดที่ชี้แนะให้ผู้บริหารการศึกษาคู อาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปดำเนินงานสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ^{๙๑}

กาญจนา คุณารักษ์ ให้ทัศนะว่าหลักสูตรมีความสำคัญ ดังนี้^{๙๒}

๑. หลักสูตรเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทำให้ปรัชญาและความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาบรรลุผลสมความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ เพราะหลักสูตรมีความสำคัญในการช่วยพัฒนาบุคคลในทุกๆด้านกล่าวคือ ผู้เรียนอยู่ในวัยที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

๒. หลักสูตรมีส่วนช่วยในการสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต

๓. หลักสูตรยังมีความสำคัญต่อสังคม การเมืองและเศรษฐกิจอีกด้วย เพราะผู้พัฒนาหลักสูตรสามารถที่จะกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาในหลักสูตร เพื่อวางรากฐานทางความคิดและความประพฤติของผู้เรียนให้มีคุณธรรม มีความสำนึกในสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองที่ดีทำให้ผู้เรียนเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

๔. หลักสูตรจะช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง ตลอดจนรู้จักกำหนดทิศทางในการประกอบอาชีพตามที่ตนสามารถและถนัดทำให้เยาวชนในวันนี้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและมีการเพิ่มผลผลิตสูงในอนาคต นับเป็นกำลังทางสมองและทางเศรษฐกิจของชาติที่จะนำประเทศไปสู่ความสำเร็จในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเป็นพาหนะที่จะนำความมุ่งหมายของการศึกษาออกไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จหากไม่มีหลักสูตรความมุ่งหมายของการศึกษาก็จะอยู่แค่เพียงในกระดาษเป็นเพียงทฤษฎีที่ไม่มีการปฏิบัติ

๕. หลักสูตรเปรียบเหมือนหางเสือที่จะคอยบังคับหรือกำหนดทิศทางในการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา

๖. หลักสูตรทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้เพราะเมื่อประเทศชาติต้องการที่จะสร้างคุณลักษณะของประชาชนในชาติให้เป็นอย่างไรรัฐบาลก็สามารถที่จะกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาที่จะพัฒนาและสร้างสรรค์ให้เยาวชนเป็นไปตามที่ชาติต้องการได้

^{๙๐} สมพงษ์ สิงหะพล, หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร, (ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๓๐), หน้า

๒๕.

^{๙๑} ฉันท ราชทูทอง, เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๐), หน้า ๔-๕.

^{๙๒} กาญจนา คุณารักษ์, หลักสูตรและการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

ดังนั้นพอสรุปได้ว่า สรุปหลักสูตรมีความสำคัญต่อการวางแผนการศึกษาการบริหาร การศึกษาและการควบคุมมาตรฐานการศึกษาเป็นเสมือนแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็น แนวทางในการปฏิบัติเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพื่อบรรลุ ตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและหลักสูตรคือ การนำเอา นโยบายไปสู่การปฏิบัติจริงหรือการแปลงหลักสูตรนำไปสู่การสอนเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามกับผู้เรียน โดยตรง

สรุปความว่า หลักสูตร คือ หัวใจสำคัญของการศึกษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด เจตนารมณ์หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติลงสู่การปฏิบัติเป็นมาตรฐานของ การจัดการศึกษา อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่กำหนดโครงสร้างในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ส่งเสริมความเจริญงอกงามและ พัฒนาการให้กับผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของกระบวนการเรียนการ สอน คือเป็นแนวทางให้เกิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้วกระบวนการเรียนการสอนก็ไม่สามารถ ดำเนินการได้

๒.๒.๓ องค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรจะวางองค์ประกอบของหลักสูตรเป็นหัวข้อสำคัญ เพื่อที่จะสามารถ กำหนด แนวทางในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องและเป็นลำดับขั้นตอนนอกจากนี้องค์ ประกอบของ หลักสูตร เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตรสมบูรณ์ขึ้น ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึง องค์ประกอบ ของหลักสูตรไว้อย่างสอดคล้องใกล้เคียงกันองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสำคัญทำให้เห็นโครงสร้าง ของหลักสูตรทั้งระบบว่าหลักสูตรประกอบด้วยอะไรบ้าง ซึ่งจะเป็นแนวทางให้นักการศึกษาและผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับหลักสูตรได้ใช้องค์ประกอบต่างๆ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่นักการ ศึกษาหลายท่านได้ให้ทัศนะถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ ดังนี้

เสริมศรี ไชยศรี ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมี ๓ อย่าง คือ^{๙๓}

๑. ความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์
๒. เนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ต้องการให้เด็กได้รับรวมทั้งวิธีการจัด
๓. การประเมินผล

ภิญโญ สำธรร ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมี ๓ ประการ คือ^{๙๔}

๑. มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยทั่วไปและมีวัตถุประสงค์เฉพาะทั้งเฉพาะระดับชั้น และเฉพาะวิชา
๒. มีเนื้อหาวิชาที่คัดเลือกและจัดระเบียบวางลำดับไว้แล้วอย่างเหมาะสมตามทฤษฎีการ เรียนรู้และทฤษฎีการสอน
๓. มีโครงการหรือคำแนะนำในการวัดหรือประเมินของการเรียนการสอนไว้ด้วย

ธำรง บัวศรี ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมี ๔ ประการ คือ^{๙๕}

^{๙๓}เสริมศรี ไชยศรี, ระบบหลักสูตรการสอน, (เชียงใหม่: พระสิงห์การพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๕.

^{๙๔}ภิญโญ สำธรร, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: องค์การค้ำของคุรุสภา, ๒๕๒๖), หน้า ๑๒๙.

^{๙๕}ธำรง บัวศรี, ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา, หน้า ๘-๙.

๑. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา

๒. จุดหมายของหลักสูตร หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบแล้ว

๓. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์

๔. จุดประสงค์ของวิชา หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังเรียนวิชานั้น

๕. เนื้อหา หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มีส่วนทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

๖. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถหลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้

๗. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

๘. การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร

๙. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาและอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรจะประกอบด้วยหัวข้อและรายละเอียดดังนี้^{๙๖}

๑. หลักการคือ หลักสูตรเป็นทิศทางหรือแนวทางในการจัดการศึกษาของประเทศซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้

๒. จุดมุ่งหมาย คือ ความประสงค์ หรือความต้องการทางการศึกษาที่จะนำไปสู่หลักการของหลักสูตร

๓. โครงสร้าง คือ ข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับระดับช่วงชั้น สาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้และเวลาเรียน

๔. การจัดการหลักสูตร การจัดเวลาเรียน การจัดการสอน

๕. สื่อการเรียนรู้

๖. การวัดผลและประเมินผล

๗. เกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กาญจนา คุณารักษ์ ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมีองค์ประกอบ ๖ ประการคือ^{๙๗}

๑. ความมุ่งหมายของหลักสูตร

๒. เนื้อหาวิชาและประสบการณ์

^{๙๖} กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔. กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕

^{๙๗} กาญจนา คุณารักษ์, หลักสูตรและการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๕), หน้า ๑๕.

๓. วิธีการสอนและการจัดดำเนินการ

๔. วัสดุอุปกรณ์การสอน

๕. กิจกรรมการเรียนการสอน

๖. การประเมินผล

บุญชู ศรีสะอาด ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของหลักสูตรโดยพื้นฐานมี ๔ อย่าง คือ^{๙๘}

๑. จุดประสงค์

๒. สาระความรู้ประสบการณ์

๓. กระบวนการเรียนการสอน

๔. การประเมินผล

สุทัศน์ สุขประเสริฐ ให้ทัศนะว่าหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตามควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการ คือ^{๙๙}

๑. ความมุ่งหมาย (Objectives) ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสอนและเพื่อกำหนดว่าต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนอย่างไรหรือจะให้การศึกษาเพื่ออะไร

๒. เนื้อหาวิชา(Contents) เป็นการเลือกสรรและจัดเนื้อหาวิชาความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่ความมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

๓. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) เป็นการนำเอาหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล

๔. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการหาคำตอบว่าการดำเนินการของหลักสูตรเป็นไปตามความมุ่งหมายหรือไม่เพียงใด

บุญชม ศรีสะอาด กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบพื้นฐาน ๔ ส่วน ดังนี้^{๑๐๐}

๑. จุดประสงค์

๒. สาระความรู้และประสบการณ์

๓. กระบวนการเรียนการสอน

๔. การประเมินผลนอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ อีกที่ทำให้เต็มรูปแบบของหลักสูตร ได้แก่ จุดหมาย หลักการ โครงสร้าง มาตรฐานการเรียนรู้การประกันคุณภาพหลักสูตรและสื่อการเรียน

ทาบ (Taba) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบอย่างน้อยที่สุด ๔ ประการ คือ^{๑๐๑}

๑. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์รายวิชา

๒. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนแต่ละวิชา

๓. กระบวนการเรียนการสอน

๔. โครงการประเมินตามหลักสูตร

^{๙๘}บุญชู ศรีสะอาด, โครงการตำราคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามการพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร, (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑.

^{๙๙}สุทัศน์ สุขประเสริฐ, การประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๔), หน้า ๑๖-๑๗.

^{๑๐๐}บุญชม ศรีสะอาด, การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยหลักสูตร, กรุงเทพมหานคร: ๒๕๔๖.

^{๑๐๑}Taba Hilda. Curriculum development: Theory and practice

กรมวิชาการ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ๘ ประการ คือ

๑. จุดมุ่งหมาย คือ ความประสงค์หรือความต้องการทางการศึกษาและหลักสูตร
๒. หลักการ คือ ทิศทางหรือแนวทางซึ่งจะนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตร
๓. โครงสร้าง คือ กลุ่มวิชาหรือรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร
๔. จุดประสงค์ของการเรียนรู้แต่ละรายวิชา หมายถึง ความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติ บางประการ โดยเฉพาะรายวิชานั้นๆ ซึ่งนักเรียนจะต้องรู้ ต้องมี หรือต้องปฏิบัติ
๕. เนื้อหารายวิชา คือ ประสบการณ์ต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่กำหนดไว้ สำหรับรายวิชานั้นๆ อันจะช่วยให้บรรลุถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้
๖. สื่อการเรียน คือ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจทักษะและทัศนคติที่ต้องการ
๗. วิธีการสอน ย่อมช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น
๘. การประเมินผล คือ เมื่อสอนไปแล้วจะต้องวัดดูว่านักเรียนได้เกิด มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะตามนัยของจุดประสงค์ของการเรียนรู้เพียงใดหรือไม่ และจะต้องปรับปรุง แก้ไขอย่างไรต่อไป^{๑๐๒}

จากแนวคิดดังกล่าว เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ดังที่นักการศึกษาได้ กำหนดไว้ข้างต้นจะเห็นว่า องค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

๑. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นสิ่งกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จะให้เกิดแก่ผู้เรียน
 ๒. เนื้อหาวิชาที่เป็นสาระสำคัญของความรู้ที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา
 ๓. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเป็นจุดหมายปลายทาง และเนื้อหาวิชาเป็นสื่อที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา
 ๔. การประเมินผล เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า เกิดผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพียงใด
- สรุปว่าหลักสูตรที่ดี มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและทำให้การจัดการศึกษาบรรลุผลได้ตามที่ต้องการควรมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย ๔ ประการ คือ
๑. จุดประสงค์เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อให้ทราบว่าการจัดการศึกษานั้นผู้เรียนได้รับผลเป็นเช่นไร
 ๒. เนื้อหาวิชาเป็นการเลือกสรรเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างดี
 ๓. การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการนำเนื้อหาของหลักสูตรไปดำเนินการสอนเพื่อให้บรรลุตามที่ต้องการ

^{๑๐๒} กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: ครุสภาลาดพร้าว ๒๕๒๔.

๔. การประเมินผลเป็นการตรวจสอบเพื่อประเมินดูว่าหลักสูตรที่นำไปใช้นั้นเป็นไปตามความมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่อย่างไร

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

๑. จุดมุ่งหมาย
๒. โครงสร้าง
๓. เนื้อหาวิชา
๔. การเรียนการสอน
๕. การประเมินผล

๒.๒.๔. การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาหลักสูตร เพราะเป็นการนำอุดมการณ์จุดหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่กลั่นกรองอย่างดีแล้วไปสู่ผู้เรียน ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้มีความสำคัญยิ่งกว่าขั้นตอนใด ๆ ทั้งหมด เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตร ถึงแม้หลักสูตรจะสร้างไว้ดีเพียงใดก็ตาม ยังไม่สามารถจะกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้าหากว่าการนำหลักสูตรไปใช้ดำเนินไปอย่างไม่ถูกต้องหรือไม่ดีเพียงพอ ความล้มเหลวของหลักสูตรก็จะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะฉะนั้นการนำหลักสูตรไปใช้จึงมีความสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องทำความเข้าใจกับวิธีการขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามความมุ่งหมายทุกประการ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า การนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

จอร์จ เอ. โบแชมป์ (George A. Beauchamp) ให้ทัศนะว่าการนำหลักสูตรไปใช้หมายถึง การนำหลักสูตรไปปฏิบัติโดยประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญที่สุด คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ครูได้มีการพัฒนาการเรียนการสอน^{๑๐๓}

รายงานการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของประเทศในภูมิภาคเอเชียได้กล่าวถึง การนำหลักสูตรไปใช้ว่ามีความหมายครอบคลุมตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรไปจนถึงการอบรมครูผู้สอนให้เป็นผู้มีสมรรถนะที่จำเป็นพร้อมที่จะนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๑๐๔}

วันเพ็ญ วรรณโณม ให้ทัศนะว่าการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การแปลงเจตนารมณ์ของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครอบคลุมตั้งแต่การเตรียมเอกสารหลักสูตรทุกประเภทเตรียมครูสอนและ บุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอนการนิเทศติดตาม ตลอดจนการวัดและประเมินผลหลักสูตร ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบครบวงจร^{๑๐๕}

^{๑๐๓}จอร์จ เอ. โบแชมป์ (George A. Beauchamp) อ้างในวันเพ็ญ วรรณโณม, เอกสารประกอบวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน, (ครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๑, หน้า ๑๐๗.

^{๑๐๔}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๘.

^{๑๐๕}วันเพ็ญ วรรณโณม, เอกสารประกอบวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน, (ครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐๗.

สุมิตร คุณากร ให้ทัศนะว่าการนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่ทำให้หลักสูตรกลายเป็นการปฏิบัติจริง และเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยมีกิจกรรมที่จะกระทำได้ ๓ ประเภท คือ^{๑๐๖}

๑. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
๒. การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ ภายในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร
๓. การสอนของครู

สัจด์ อุทรานันท์ ให้ทัศนะว่าการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอนในห้องเรียน ได้แก่ การจัดเอกสารประกอบหลักสูตร การเตรียมบุคลากรการบริหารและบริการหลักสูตรและการนิเทศการใช้หลักสูตร^{๑๐๗}

ธำรง บัวศรี ให้ทัศนะว่าการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนสำหรับสอนเป็นประจำทุก ๆ วัน^{๑๐๘}

บุญเลี้ยง ทุมทอง ให้ทัศนะว่าการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ในอันที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนับตั้งแต่การเตรียมบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อมและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการศึกษาถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาไปสู่ผู้เรียนการจะพัฒนาผู้เรียนให้ไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษาได้ตรงตามจุดมุ่งหมายนั้นต้องอาศัยการจัดทำหลักสูตรที่ดี มีความทันสมัย สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้จริง^{๑๐๙}

๒.๒.๕ ด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาไปสู่ผู้เรียนการจะพัฒนาผู้เรียนให้ไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษาได้ตรงตามจุดมุ่งหมายนั้นต้องอาศัยการจัดการเรียนการสอนที่ดี มีความทันสมัย สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้จริงมีประสิทธิภาพสูงสุดตามความมุ่งหมายทุกประการมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าจัดการเรียนการสอนไปใช้ ดังนี้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมแห่งความเป็นคนไทยในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างสำราญดังต่อไปนี้^{๑๑๐}

^{๑๐๖} สุมิตร คุณากร อ่างใน วันเพ็ญ วรรณโกมล, เอกสารประกอบวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน, (ครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐๘.

^{๑๐๗} สัจด์ อุทรานันท์, พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มิตรสยาม, ๒๕๓๕), หน้า ๒๖๐.

^{๑๐๘} ธำรง บัวศรี, ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา, หน้า ๑๖๕.

^{๑๐๙} บุญเลี้ยง ทุมทอง, การพัฒนากฎการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๕๓), หน้า ๒๖๓.

^{๑๑๐} กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดสร้างการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔.

การจัดการเรียนการสอน ถือเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้เพราะการเรียนรู้ของเด็กจะเกิดผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญและผู้ที่มิบทบาทที่สุดในการจัดการเรียนการสอนคือครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลที่จัดประสบการณ์ให้เด็กและการจัดประสบการณ์นั้นครูควรคำนึงถึงบรรยากาศความเหมาะสมและวุฒิภาวะของเด็กแต่ละคนด้วยในการจัดการเรียนการสอน มีผู้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้หลายท่าน

กรมวิชาการ ได้กล่าวถึง แนวทางในการจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาไว้คือการจัดกระบวนการเรียนให้สำคัญพอกับเนื้อหา ชี้แนะแนวทางให้โดยเน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎี และครูควรใช้วิธีการสอนแบบหลากหลาย เน้นการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึกนักเรียนร่วมคิดร่วมกันทำร่วมกันแก้ไขปัญหาและเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและได้เน้นการจัดการเรียนการสอน โดยการฝึกนักเรียนให้มึนัยในการใช้ทักษะกระบวนการในการแสดงออกทุก ๆ ด้าน ๙ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น

๒. คิดวิเคราะห์วิจารณ์

๓. สร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย

๔. ประเมินและเลือกทางเลือก

๕. กำหนดและลำดับขั้นตอนปฏิบัติ

๖. ปฏิบัติด้วยความชื่นชม

๗. ประเมินผลระหว่างปฏิบัติ

๘. ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

๙. ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ

องค์ประกอบหลักของการเรียนการสอนในสถานศึกษาจะประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ

๑. ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา

๒. ผู้สอน หมายถึง ครูอาจารย์ที่ทำการโรงเรียนสอนและรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านการสอนรวมทั้งการถ่ายทอดความรู้และชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้

๓. บทเรียน หมายถึง การสอนจะสอนอะไร สอนอย่างไร โรงเรียนจึงต้องมีหลักสูตรกำกับไว้ในการเรียนการสอน งานด้านหลักสูตรและการสอน นับว่าเป็นความสำคัญที่ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่จุดหมาย^{๑๑๑}

การสอนเป็นหน้าที่หลักของครูไม่ว่าจะเป็นครูสอนในระดับการศึกษาใดหรือประเภทวิชาใดก็ตามแม้ว่าสังคมจะเปลี่ยนไป แต่ความสำคัญและความจำเป็นของครูก็ยังมีอยู่ ความสำคัญของครูอยู่ที่การทำหน้าที่ในด้านการให้ความรู้แก่ผู้เรียนและมีบทบาทอื่นโดยประพจน์เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรม มีมานะ บากบั่น มัธยัสถ์ อดออม ไม่เห็นแก่ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุมากเกินไปภาระหน้าที่ของครูการเป็นครูที่ดีหรือครูตามอุดมการณ์จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดีมีคุณธรรมและมีความสำมา

^{๑๑๑}ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (Academic Administration) (กรุงเทพมหานคร:ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร ,๒๕๓๒), หน้า๗๔.

รณในการปฏิบัติได้ ความรู้ทางวิชาการต้องเป็นความรู้ที่จริง ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยที่ครูจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในวิชาการให้ถ่องแท้ก่อนลงมือสอนหรือปฏิบัติ การเตรียมการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู รวมทั้งการเข้าใจ ปัจจัยในการเรียนของผู้เรียน เพื่อเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ภาระหน้าที่ของครูมี ๗ ประการ คือ

๑.หน้าที่การสอนและการเผยแพร่วิชาการ (Duty of Teaching and Academic Extension)

๒.หน้าที่ให้การสนับสนุนและให้บริการการเรียนรู้ (Duty of Support to Teaching and Learning)

๓.หน้าที่การบริการและปกครองนักศึกษา (Duty of Student Service and Governance)

๔.หน้าที่การบริหารวิชาการ บุคลากรและสถาบัน (Duty of Administration of Academic, Personal and Instructional Affaires)

๕. หน้าที่การพัฒนาสถาบัน (Duty of Institutional Development)

๖. หน้าที่ธุรกิจและบริการทั่วไป (Duty of General Affairs and Service)

๗. หน้าที่อื่น ๆ (Duty of Other Assignment)^(๑๑๒)

การเรียนการสอน หมายถึง วิธีการสอนที่ครูนำมาสอนประกอบด้วย การอธิบาย การตั้งคำถาม การสาธิต การมอบหมายกิจกรรมให้ปฏิบัติซึ่งแยกออกเป็น ๕ ด้านคือ ด้านจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ด้านบุคลิกภาพของครูผู้สอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอุปกรณ์สถานที่ที่ใช้ในการสอน และด้านการวัดและประเมินผล^(๑๑๓)

วิธีสอน คือ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาไปในทางที่พึงปรารถนาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ การกำหนด

๑.) จุดมุ่งหมายการสอน การกำหนดรายละเอียดของกระบวนการเรียนการสอน และการกำหนดบุพภาคการเรียนรู้

๒.) การประเมินตัวผู้เรียนจะต้องระบุขอบเขตหรือระดับความสามารถและลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียนซึ่งจำเป็นต่อการบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการสอนตามที่ได้กำหนดไว้

๓.) การวางแผนการสอน หมายถึง การเตรียมรูปแบบการสอนเพื่อที่จะเชื่อมช่องว่างระหว่างความสามารถเบื้องต้นที่ประเมินไปจากตัวผู้เรียนกับความสามารถที่จะเกิดใหม่ตามที่ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายการสอนสิ่งที่ระบุไว้ ในจุดมุ่งหมายการสอนสิ่งที่ระบุไว้ในแผนการสอนจะต้องชัดเจนเป็นรูปธรรม

๔) การสอน เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้มีพฤติกรรมคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ ผู้สอนต้องมีความรู้และทักษะในการทำงานสูงเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

^(๑๑๒) อารมณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (โรงพิมพ์โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์: กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๐), หน้า ๖๕.

^(๑๑๓) พชรวรรณ คำหงส์, ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ ที่มีต่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาระยอง, วิทยานิพนธ์, บัณฑิตวิทยาลัย: (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๔), หน้า ๕๓.

๕) การประเมินผล เพื่อให้ทราบว่าการสอนประสบความสำเร็จตามที่ต้องการมากน้อยเพียงใด หากประเมินแล้วไม่บรรลุถึงจุดมุ่งหมายก็จะต้องวางแผนเพื่อปรับปรุงแก้ไขสมรรถภาพการสอนหรือการบริหารจัดการเรียนการสอนว่าครูควรมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ด้านการวางแผนการสอน
๒. ด้านความเข้าใจในตัวเด็ก
๓. ด้านการจัดกิจกรรมการสอน
๔. ด้านการใช้สื่อการสอน
๕. ด้านการวัดผลและประเมินผลการสอน

จะเห็นได้ว่าจากที่กล่าวมาเกี่ยวกับประสิทธิผลการสอนของครูนั้นจะมุ่งที่จะแสดงความสามารถในการจัดการเรียนรู้หรือ การปฏิบัติของครู เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาการในด้านการเรียนรู้หลาย ๆ ด้านและบรรลุให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ประสิทธิผลการสอนของครู หมายถึง การบรรลุวัตถุประสงค์การปฏิบัติงานการสอนซึ่งครอบคลุมคุณลักษณะทั้ง ๓ ด้านประกอบด้วย การเตรียมการสอนการดำเนินการสอน การวัดและประเมินผลหน่วยศึกษานิเทศก์ กล่าวว่า วิธีการสอนเป็นกระบวนการที่ทำให้จุดประสงค์หรือความมุ่งหมายของการศึกษาปรากฏผลขึ้นได้ ฉะนั้น วิธีสอนจึงเปรียบเสมือนสะพานที่เชื่อมโยงวัตถุประสงค์กับผลให้ต่อเนื่องกัน

วิธีการสอนมีหลายวิธี แต่ละวิธีมีลักษณะเฉพาะที่ต่างกันไป แต่เมื่อได้พิจารณาด้านบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนแล้ว สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑.) วิธีสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-centered Method) เป็นวิธีสอนที่ครูเป็นผู้จัดและดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ เช่น เป็นผู้วางแผน ดำเนินการ และปฏิบัติกิจกรรมดำเนินการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ประสานงานให้ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมให้กำลังใจและช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา วิธีสอนแบบนี้ช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเป็นการเรียนจากการกระทำและเป็นการส่งเสริมพัฒนาการ ทุกด้านของผู้เรียนตัวอย่าง เช่น วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม แบบบทบาทสมมติ แบบวิทยาศาสตร์แบบทดลอง เป็นต้น

๒.) วิธีสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Pupil-centered Method) เป็นวิธีสอนที่นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ประสานงานให้ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมให้กำลังใจและช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา วิธีสอนแบบนี้ช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเป็นการเรียนจากการกระทำและเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนรู้อย่างเช่น วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม แบบบทบาทสมมติ แบบวิทยาศาสตร์ แบบทดลอง เป็นต้น^{๑๑๔}

สรุปได้ว่า การสอน หมายถึง การจัดสถานการณ์สภาพการณ์หรือกิจกรรมเพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งความสามารถด้านอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

^{๑๑๔} พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปัญโญ (กิตติยัง), "ศึกษาทัศนคติของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารการคณะสงฆ์ (ป.บส.)". วิทยานิพนธ์, พุทธศาสนมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๔๑-๔๒.

๒.๒.๖ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

๑) ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน

การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยกิจกรรมหลายด้านทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวข้องกับการสอนและมีส่วนส่งเสริมให้การสอนประสบผลสำเร็จได้ จัดเป็นกิจกรรมของการเรียนการสอนทั้งสิ้น มีนักการศึกษาหลายท่านได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับของกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ดังนี้

ทัศนีย์ ศุภเมธี ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่ากิจกรรมการเรียน การสอนหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่กระทำขึ้น เพื่อให้การเรียนการสอนในครั้งนั้นๆ ได้ผลดีหมายถึงการสอนของครู เป็นไปอย่างมีความหมายนักเรียนได้ทั้งความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลิน^{๑๑๕}

วไลพร कुโณทัย ให้ความหมายไว้ว่ากิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึงสภาพการณ์ ของ การจัดประสบการณ์และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดขึ้น จากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพน่าสนใจและผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้^{๑๑๖}

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอนว่า หมายถึง การดำเนินการต่างๆในโรงเรียนทั้งโดยครูและนักเรียนเช่นการสอนให้นักเรียนค้นคว้าอภิปราย การบรรยายการอบรมการสาธิตการปฏิบัติงานการจัดนิทรรศการและการศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ ว่ากิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึงการปฏิบัติต่างๆที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้^{๑๑๗}

๒) รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายด้านทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวข้องกับการสอนและมีส่วนส่งเสริมให้การสอนประสบผลสำเร็จได้ จัดเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งสิ้น มีนักการศึกษาหลายท่านได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง, การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยทั่วไปแบ่งได้ 2 รูปแบบได้แก่

๑. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางเป็นกิจกรรมที่ครูเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติ กิจกรรมครูเป็นผู้มีบทบาทในการเรียนการสอนมากกว่านักเรียนโดยเริ่มจากเป็นผู้วางแผนการเรียนการสอนเป็น ผู้นำในขณะปฏิบัติกิจกรรมเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้การเรียนการสอนในชั้นเรียนจึงมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียวนักเรียนเป็นผู้รับความรู้กิจกรรมที่ครูใช้เช่นการบรรยายการสาธิตการถามตอบอย่างไรก็ตามแม้ว่าครูจะเป็น แกนกลางของการจัดกิจกรรมแต่นักเรียนก็ยังมีโอกาสร่วมกิจกรรมบ้างภายใต้การนำของครู

^{๑๑๕} ทัศนีย์ ศุภเมธี, พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๓๓), หน้า ๑๘๙-๑๙๐.

^{๑๑๖} วไลพร कुโณทัย, หลักการสอน, (กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมวิทยฐานะครูกรมการฝึกหัดครู, ๒๕๓๐), หน้า ๑๙.

^{๑๑๗} กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑, (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ, ๒๕๒๑), หน้า ๒.

๒. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม ร่วมในการเรียนการสอนอย่างแท้จริงคือเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองส่วนครูเป็นผู้ประสานให้คำแนะนำช่วย แก้ปัญหาเมื่อนักเรียนต้องการกระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรม และเป็นผู้สรุปประเด็นสำคัญการเรียนการสอน ดำเนินไปโดยการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน เช่นการอภิปรายการท ากิจกรรมกลุ่มการทดลองการประดิษฐ์การ แสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ^{๑๑๘}

๒.๑ กิจกรรมที่ยึดกลุ่มนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มให้ปฏิบัติงานโดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อฝึกการท างานร่วมกับผู้อื่นฝึกให้รู้จักหน้าที่บทบาทของตนเองในการท างานกลุ่ม ฝึกการวางแผน งานจัดระบบงานกลุ่ม และฝึกการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นกิจกรรมที่ยึดกลุ่มนักเรียน เป็นศูนย์กลางแบ่งเป็น ๒ ลักษณะคือ

๑) กิจกรรมกลุ่มใหญ่ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนในชั้นทั้งหมดมีส่วนร่วม โดยมีครูเป็นผู้แนะนำมอบหมาย งานจำนวนนักเรียนในกลุ่มใหญ่อาจมีประมาณ ๑๕-๒๐ คนถ้าสมาชิกในกลุ่มมากเกินไปโอกาสที่สมาชิกจะร่วม กิจกรรมอย่างทั่วถึงกัน จะมีน้อยลงกิจกรรมที่อาจจัดได้เป็นกลุ่มใหญ่ เช่น การเล่นเกมการทายปัญหาการร้องเพลง การอภิปรายการแสดงละคร เป็นต้น

๒) กิจกรรมกลุ่มย่อยเป็นกิจกรรมที่ครูต้องการให้นักเรียนทุกคนได้ปฏิบัติโดยทั่วกัน เป็นการเปิดโอกาส ให้ทุกคนมีส่วนร่วมได้รับผิดชอบได้ฝึกทักษะได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั้งถึงขนาดของกลุ่มอาจแบ่งเป็น ๔-๖ คน ตามปริมาณงานที่กำหนดจากประสบการณ์การสอน พบว่ากลุ่มขนาด ๔ คนจะศึกษาค้นคว้าทำกิจกรรมได้ดีเพราะ คนน้อยการประสานงานกันดีและกระจายงานความรับผิดชอบได้ดีถ้ามีจำนวนคนมากเช่น ๘ คนการประสานงาน ในกลุ่มจะล่าช้าความรู้สึกรับผิดชอบในงานกลุ่มลดน้อยลงงานจะไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควรกิจกรรมที่เหมาะสม สำหรับกลุ่มย่อยเช่นการอภิปรายแบบระดมสมอง การแก้ปัญหาการทดลองการแสดงบทบาทสมมติการค้นคว้าทำ รายงานและเสนองานในชั้นเรียน เป็นต้น อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อยขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การสอนลักษณะ เนื้อหาวิชาเวลาที่กำหนดทักษะที่ต้องการฝึก และปริมาณความยากง่ายของงานถ้ามีจุดประสงค์ให้ทุกคนได้แสดงออกได้ฝึกทักษะอย่างจริงจังการแบ่งกลุ่มย่อยจะเหมาะสม ผู้สอนจะสังเกตได้ทั่วถึงและชัดเจนแต่ถ้ามี จุดประสงค์ให้ข่าวสารข้อมูลแนวความคิดอย่างกว้างๆ และมีเวลาจำกัดการแบ่งกลุ่มใหญ่ก็นำมาใช้ได้

๒.๒ กิจกรรมที่ยึดนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคลมุ่งให้นักเรียนได้ ปฏิบัติงาน ตามความสามารถความถนัดความสนใจของแต่ละคน นักเรียนจะได้พัฒนาความสามารถของตนเอง อย่างเต็มที่ตัวอย่างกิจกรรม เช่น การพูดการอ่าน การแต่งคำประพันธ์ การทดลองการประดิษฐ์การเล่นิทาน การรายงาน เป็นต้น

เบรื่อง กิจรติ นี้ ได้กล่าวถึงหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

๑. กิจกรรมการเรียนทุกกิจกรรม ต้องสอดคล้องกับจุดหมายการเรียนรู้ และกิจกรรมต้องเป็นสื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมาย

^{๑๑๘} อภิวัฒน์ ใจเที่ยง, **หลักการสอน**, (กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๔๐), หน้า ๗๕-๗๖.

๒. การจัดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ต้องเป็นไปตามลำดับขั้นการเรียนรู้ทั้งสามด้าน คือด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรจัดตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้การเรียนรู้ต่อเนื่อง และกิจกรรมควรสืบเนื่องจากความรู้ที่ดำเนินการมาก่อน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรจัดลำดับจากรูปธรรมไปหานามธรรม จากประสบการณ์ที่ใกล้ตัวไปหาประสบการณ์ที่ไกลตัว และจากกระบวนการคิดและการทำงานง่าย ๆ ไปสู่เหตุผลที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมมากขึ้น

๔. กิจกรรมการเรียนรู้ควรเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของนักเรียน

๕. กิจกรรมการเรียนรู้ต้องท้าทายนักเรียน และอยู่ในวิสัยที่นักเรียนจะกระทำได้นอกจากนั้นยังเอื้อให้นักเรียนได้นำสิ่งที่เรียนในสถานการณ์หนึ่งไปปรับใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ทำให้การเรียนรู้ต่อเนื่องสามารถอธิบายสิ่งใหม่ คาดคะเนและพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ในโรงเรียนได้

๖. กิจกรรมการเรียนรู้ควรมุ่งพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล คิดแบบสืบสวนสอบสวน รู้จักแก้ปัญหาตามแนวทางของตนเอง มาประกอบกิจกรรม

๗. กิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีลักษณะเปิดกว้างแก่นักเรียนที่มีความแตกต่างกัน กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรมีความยืดหยุ่น ทั้งด้านเนื้อหาและความคิด ครูควรคำนึงเสมอว่า ในสภาพสังคม

ปัจจุบัน คำตอบที่ถูกต้องอาจไม่มีเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น การยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลายและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น จะทำให้นักเรียนมีโอกาพัฒนาการศึกษาอย่างมีเหตุผล และมีความคิดสร้างสรรค์ด้วย^{๑๑๙}

สรุปว่า กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ อาจารย์ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการสอนโดยให้นักศึกษาได้เรียนรู้กิจกรรมที่หลากหลายมีการจัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการจำลองเหตุการณ์ให้นักศึกษาแก้ปัญหาตามสถานการณ์ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมที่ดีงามเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนได้ซึ่งสามารถนำความรู้ที่อาจารย์จัดกิจกรรมการสอนไปประยุกต์ใช้จริงได้อย่างหลากหลาย และได้เสนอแนะให้นักศึกษาจัดกิจกรรมเสริมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๗ ด้านสื่อการเรียนการสอน

๑) ความหมายของสื่อการเรียนการสอน

การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมหลายด้านทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวข้องกับการสอนและมีส่วนส่งเสริมให้การสอนประสบผลสำเร็จได้ การจัดสื่อการเรียนการสอนทั้งสิ้น มีนักการศึกษาหลายท่านได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

กิดานันท์ มะลิทอง กล่าวว่า การเรียนการสอนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น หากอาจารย์รู้จักนำสื่อและอุปกรณ์ใหม่ๆ มาใช้ในการสอน การใช้อุปกรณ์การสอนจะช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองระหว่างอาจารย์และนักศึกษามากขึ้น ทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจ สนุกสนาน และเสริมความเข้าใจในบทเรียนได้ง่าย การประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ แนวความคิด วัสดุ

^{๑๑๙} เปื้อง กิจรัตน์, การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับอุตสาหกรรมศิลป์, (กรุงเทพมหานคร :วิทยาลัยครูพระนคร, ๒๕๒๔),

อุปกรณ์ และสิ่งต่างๆ ตลอดจนการนำหลักการที่ดัดแปลงทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ เพื่อการออกแบบ และส่งเสริมระบบการเรียนการสอนขึ้นโดยเน้นที่วัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่สามารถวัดได้อย่างถูกต้องแน่นอน มีการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนมากกว่ายึดเนื้อหาวิชา มีการใช้การศึกษาเชิงปฏิบัติโดยผ่านการวิเคราะห์และการใช้สื่อดิจิทัลอุปกรณ์ รวมถึงเทคนิคการสอนโดยใช้อุปกรณ์ต่างๆ มากมายเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์สื่อการสอนต่างๆ ในลักษณะของสื่อประสม และการศึกษาด้วยตนเอง^{๑๒๐}

สมศักดิ์ ภูวิภาตาวรรธ ได้กล่าวว่า การใช้สื่อการเรียนการสอน มีขอบข่ายถึงเรื่องสำคัญๆ ๓ ประการ คือ

๑. การนำเอาเครื่องมือและอุปกรณ์ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่การนำเครื่องกลไกทั้งหลายมาใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนขึ้น เช่น เครื่องฉายสไลด์เครื่องฉายภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง วิทยุและโทรทัศน์ เครื่องช่วยสอน เป็นต้น

๒. การผลิตวัสดุ ได้แก่ การนำเอาวัสดุการสอนต่าง ๆ เช่น แผนภูมิ รูปภาพภาพโฆษณามาใช้ ตลอดจนการผลิตตำรา แบบเรียน เอกสาร วัสดุ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ และแบบเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น

๓. การใช้เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ นอกจากการใช้เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวแล้ว เทคโนโลยีการศึกษายังมีขอบข่ายครอบคลุมถึงการใช้เทคนิค และวิธีการใหม่ ๆ ในการเรียนการสอนด้วย เช่น ชุดการเรียนการสอน ศูนย์การเรียน การเรียนการสอนแบบไม่แบ่งชั้น การสอนเป็นคณะ การจัดตารางสอนแบบยืดหยุ่น เป็นต้น^{๑๒๑}

Heinich and Others (1985: 5) กล่าวว่า “สื่อการสอน หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นสไลด์ โทรทัศน์ วิทยุ เทปบันทึกเสียง ภาพถ่าย เครื่องฉาย และวัตถุตีพิมพ์ซึ่งเป็นพาหนะในการนำข้อมูลจากแหล่งหนึ่งไปยังผู้รับ เมื่อนำมาใช้กับการเรียนการสอน หรือส่งเนื้อหาความรู้ไปยังผู้เรียน ในกระบวนการเรียนการสอน”^{๑๒๒}

Markert ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ในที่นี้เป็น ๒ แนวคิดตามพัฒนาการของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ได้แก่ แนวคิดทางด้านกายภาพและแนวคิดทางด้านพฤติกรรม^{๑๒๓}

๑. แนวคิดทางกายภาพ หมายถึง การประยุกต์ของวิทยาศาสตร์กายภาพและเทคโนโลยีวิศวกรรม ได้แก่ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่นเครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องบันทึกเสียง โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น แนวคิดนี้จะมองสื่อสอนต่าง ๆ เป็นสื่อช่วยในการสอน และเน้นทางด้านผลหรือประสิทธิภาพของเครื่องมือ และวิธีการมากกว่าลักษณะของผู้เรียนเองหรือลักษณะของเนื้อหาวิชา

๒. แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ เป็นการศึกษาพฤติกรรมของคนโดยเน้นทางด้านมนุษยวิทยา สังคมวิทยา และจิตวิทยา ซึ่งเรียกรวมกันว่า พฤติกรรมศาสตร์ การประยุกต์แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ในการเรียนการสอนเป็นลักษณะพื้นฐานของเทคโนโลยีการสอน (Instructional technology) การศึกษา

^{๑๒๐} กิดานันท์ มะลิทอง, เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๔-๕.

^{๑๒๑} สมศักดิ์ ภูวิภาตาวรรธ, การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง, (เชียงใหม่ : The Knowledge Center, ๒๕๔๔), หน้า ๓.

^{๑๒๒} Heinich and others [pseud.]. Audio-Visual Materials and Techniques. ๒ nd. New York: American Book Company.. (๑๙๘๙).p๕

^{๑๒๓} Markert, Linda Rae, Contemporary technology : Innovations, issues, and perspectives, (Illinois : The Goodheart, Willcox Company, ๑๙๘๙), p. ๓๗.

ควรจะเน้นกระบวนการ หรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยอาศัยความรู้ทางจิตวิทยา มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา รวมถึงการประยุกต์ความรู้ทางวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ และตรรกวิทยา

Norberg and Srygley กล่าวว่า “สื่อการสอนหมายถึงอุปกรณ์ทั้งหลายที่สามารถนำเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียน จนเกิดผลการเรียนที่ดี^{๑๒๔} ทั้งนี้รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เน้นเฉพาะ วัสดุหรือเครื่องมือเท่านั้น เช่น การศึกษานอกสถานที่ การสาธิต การทดลอง ตลอดจนการสัมภาษณ์ เป็นต้น

Hass and Packer ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า “สื่อการสอน คือ เครื่องมือที่ช่วยครูผู้สอนในการถ่ายทอดสิ่งต่างๆที่เป็นจริง ทักษะ ทศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ และ ความซาบซึ้งไปยังผู้เรียน หรือเป็นเครื่องมือประกอบการสอนที่เราสามารถได้ยินและมองเห็นได้ดี เท่า ๆ กัน^{๑๒๕}”

กิดานันท์ มะลิทอง กล่าวว่า “สื่อการสอน คือ สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทป บันทึกละเอียด สไลด์ วิดีโอ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนสิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือ ช่องทางในการเรียนการสอน” จากนิยามและความคิดเห็นของนักวิชาการและนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้นสามารถสรุปได้ว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ ซึ่งถูกนำมาใช้ ในการการเรียนการสอน เพื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติ จากผู้สอนหรือ แหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ตั้งไว้^{๑๒๖}

วิลโลว์ ดิงห์ตันกล่าวว่า การใช้สื่อ หรือสื่อทัศนอุปกรณ์ในการสอน จะทำให้อาจารย์สามารถสอนได้ครอบคลุมเนื้อหา และผู้เรียนสามารถเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง^{๑๒๗}

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, ได้กล่าว สรุปประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อการเรียนการสอนเป็นข้อหลัก ๆ ดังนี้

๑. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความคิดรวบยอดเดียวกัน เกิดความหมายชัดเจนแก่นักศึกษา
๒. ช่วยให้เรียนรู้ได้มากในเวลาที่มีจำกัด
๓. ช่วยเพิ่มความสนใจในกิจกรรมการเรียน เป็นศูนย์รวมความสนใจ ทำให้นักศึกษามีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน
๔. ช่วยเพิ่มพูนความจำ
๕. ช่วยส่งเสริมความคิด การแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา
๖. ช่วยขจัดปัญหาในการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มีข้อจำกัดต่างๆ เช่น ทำสิ่งซับซ้อนให้เข้าใจง่ายขึ้น
๗. ช่วยจัดระบบและเรียงลำดับข้อมูล ทำให้สะดวกในการใช้ เช่นฟิล์ม คอมพิวเตอร์
๘. ช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียน และการสอบง่ายขึ้น^{๑๒๘}

^{๑๒๔} Norberg, Brown, and Srygley [pseud.]. Dictionary of Education. U.S.A. : Routledge & Kegan Paul. 1973. p.584

^{๑๒๕} Hass and Packer “Teaching Methode for Christian Education”. Dissertation Abstracts. (1964). p11

^{๑๒๖} กิดานันท์ มะลิทอง, เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๗๙.

^{๑๒๗} วิลโลว์ ดิงห์ตัน, สภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพยาบาลตำรวจในทัศนะของอาจารย์และนักศึกษายาบาล, วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต (สาขาบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๖), หน้า ๑๙.

๒) หลักการเลือกสื่อการสอน

การเลือกสื่อการสอนเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด จำเป็นจะต้องมีจุดประสงค์ในการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสม ซึ่งหลักการเลือกสื่อการสอนมี^{๑๒๙} ดังนี้

๑. สื่อนั้นต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนและจุดมุ่งหมายที่จะสอน
๒. เลือกสื่อที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ และเป็นสื่อที่จะให้ผลต่อการเรียนการสอนมากที่สุด ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชานั้นได้ดี เป็นลำดับขั้นตอน
๓. เป็นสื่อที่เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน
๔. สื่อนั้นควรสะดวกในการใช้ มีวิธีใช้ไม่ซับซ้อนยุ่งยากจนเกินไป
๕. ต้องเป็นสื่อที่มีคุณภาพเทคนิคการผลิตที่ดี มีความชัดเจน และเป็นจริง
๖. มีราคาไม่แพงจนเกินไป หรือถ้าจะผลิตเองควรคุ้มกับเวลา และการลงทุน

๓) หลักการใช้สื่อการสอน

๑. เตรียมตัวผู้สอน เป็นการเตรียมความพร้อมของตัวผู้สอนในการใช้สื่อการสอน โดย การทำความเข้าใจในเนื้อหาที่มีในสื่อ ขั้นตอน และวิธีการใช้สื่อ เป็นต้น

๒. เตรียมจัดสภาพแวดล้อม เช่น สถานที่ ห้องเรียน ห้อง Lab วัสดุอุปกรณ์ เครื่องไม้ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

๓. เตรียมตัวผู้เรียน เพื่อให้มีความพร้อมที่จะเรียน อาจมีการทดสอบ มีการอธิบาย วิธีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ บอกวัตถุประสงค์ แนะนำหรือให้ความคิดรวบยอดของเนื้อหาในสื่อนั้นๆ เป็นต้น

๔. การใช้สื่อให้เหมาะกับขั้นตอนและวิธีการ ตามที่ได้เตรียมไว้แล้ว และควบคุมการ นำเสนอสื่อ เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น

๕. การติดตามผล (Follow Up) หลังจากการใช้สื่อการสอนแล้ว ควรมีการ ติดตามผลเพื่อเป็นการทดสอบว่า ผู้เรียนเข้าใจบทเรียน และเรียนรู้ จากสื่อที่นำเสนอไปน้อยอย่างถูกต้องหรือไม่ เช่น การให้ผู้เรียนตอบคำถาม อภิปราย ทำรายงาน เป็นต้น เพื่อผู้สอนจะได้ทราบจุดบกพร่อง สำ มารถ นำมาแก้ไขปรับปรุงสำหรับการสอนในครั้งต่อไป

๔) ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน

การใช้สื่อการสอนนั้นอาจจะใช้เฉพาะขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการสอน หรือจะใช้ทุก ขั้นตอนก็ได้^{๑๓๐} ดังนี้

๑. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่กำลังจะเรียน นั้น สื่อที่ใช้ในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่แสดงเนื้อหากว้างๆ หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในครั้งก่อน ยังมีใช้

^{๑๒๙} วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, “ลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา”. ใน รายงานการประชุมทางวิชาการ เรื่องการ พัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔), หน้า ๘-๙.

^{๑๓๐} Mahachart_Inthachot สื่อเพื่อการการศึกษาและการเรียนรู้ วันอังคารที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๗

^{๑๓๐} Mahachart_Inthachot สื่อเพื่อการการศึกษาและการเรียนรู้ วันอังคารที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

สื่อที่เน้นเนื้อหาจะสื่ออย่างแท้จริง และควรเป็นสื่อที่ง่ายต่อการนำเสนอในระยะเวลาอันสั้น เช่น ภาพ บัตรคำ เป็นต้น

๒. ขั้นตอนการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นที่จะให้ความรู้ เนื้อหา อย่างละเอียดเพื่อสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนควรเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหา และวิธีการสอน ต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อในขั้นนี้ จะต้องเป็น สื่อที่เสนอความรู้อย่างละเอียดถูกต้องและชัดเจนแก่ผู้เรียน เช่น สไลด์ แผนภูมิ วิดีทัศน์ เป็นต้น

๓. ขั้นวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ ผู้เรียน เพื่อให้ ผู้เรียนได้ทดลองนำความรู้ที่เรียนมาแล้วไปใช้แก้ปัญหาในขั้นฝึกหัด โดยการลงมือ ฝึกปฏิบัติเอง สื่อใน ขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่เป็นประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนได้ขบคิด โดยผู้เรียนเป็นผู้ใช้สื่อเองมากที่สุด เช่น ภาพ บัตร ปัญหา สมุดแบบฝึกหัด เป็นต้น

๔. ขั้นสรุปบทเรียน เป็นการย้ำเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ ที่ ถูกต้อง และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ขั้นสรุปควรใช้เวลาเพียงสั้นๆ สื่อที่สรุปจึงควร ครอบคลุม เนื้อหาสำคัญทั้งหมด เช่น แผนภูมิ แผ่นโปสเตอร์ เป็นต้น

๕. ขั้นประเมินผู้เรียน เป็นการทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนไปถูกต้องมาก น้อยเพียงใด และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ สื่อในขั้นการประเมินนี้มักจะเป็นคำถามจากเนื้อหา บทเรียนโดยอาจมีภาพประกอบด้วยก็ได้ เพื่อให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอน ควรดำเนินการตามแนวทางดังนี้

๑. เตรียมการก่อนใช้สื่อ

โดยศึกษารายละเอียดจากสื่อที่จะนำไปใช้กับผู้เรียนก่อนล่วงหน้า ซึ่งได้แก่การศึกษา เนื้อหาของสื่อว่าถูกต้อง เนื้อหาครบถ้วนตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ เนื้อหาสามารถที่จะนำไปสู่ การเชื่อมโยงในชีวิตจริงของผู้เรียนได้มากน้อยเพียงใด ตลอดจนศึกษาวิธีการถ่ายทอด วิธีการใช้งานและ องค์ประกอบทั้งหมดก่อนทำการใช้จริงๆ

๒. จัดสภาพแวดล้อมในการใช้สื่อ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ อาทิ สถานที่จัดตั้ง หรือวางสื่อ ผลกระทบด้านแสงสว่าง ผลของเสียง ที่มีต่อผู้เรียน นอกจากนี้ หากต้องใช้ร่วมกับเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี ครูผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมในด้านอุปกรณ์ ระบบ และวิธีการใช้สื่อให้ เรียบร้อยก่อนดำเนินการสอนจริง

๓. เตรียมความพร้อมของผู้เรียน ครูผู้สอนต้องเข้าใจลักษณะเฉพาะของสื่อและ เครื่องมือที่ใช้ร่วม ควรชี้แนะถึงสิ่งที่ผู้เรียนกำลังจะได้เรียนรู้ ตลอดจนบอก หรือกำหนดกิจกรรมที่ผู้เรียน จะต้องทำ จึงจะเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีได้

๔. ใช้สื่อการเรียนรู้ตามวิธีการที่กำหนดไว้ ในขณะที่ดำเนินการใช้สื่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องสังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียน ว่าผู้เรียนมีการตอบสนองต่อการใช้นี้ อย่างไร อาทิ ความสนใจ ความตื่นตัวตั้งใจ การตั้งพฤติกรรมการเรียนรู้ ปฏิกิริยาของผู้เรียนในเวลานั้น จะเป็นส่วนชี้วัดว่า สื่อการเรียนรู้และวิธีการนั้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

๕. ประเมินการใช้สื่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องเก็บผลการใช้สื่อ ต่อสภาพของการ เรียนรู้ที่ผู้เรียนมีต่อวิธีการใช้สื่อการเรียนรู้ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ ว่ามีความเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร โดยพิจารณาลักษณะทางกายภาพของสื่อและสาระเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตาม

เป้าหมาย การประเมินจะช่วยให้การตัดสินใจเลือกใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป ให้มีความเหมาะสม และสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

๑. ประเมินการวางแผนการใช้สื่อ เพื่อดูว่าสิ่งต่างๆ ที่วางไว้สามารถดำเนินไป ตามแผนหรือไม่ หรือเป็นไปเพียงตามหลักการทฤษฎีแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง จึงต้องเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ เพื่อการแก้ไขปรับปรุงในการวางแผนครั้งต่อไปให้การใช้สื่อการสอนเกิดความสอดคล้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการใช้ ข้อมูลที่ได้จะสะท้อนให้เห็นข้อดีหรือข้อบกพร่องของแต่ละขั้นตอนของการวางแผนการใช้สื่อการสอน ว่าได้มีการนำปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาพิจารณาในขั้นการวางแผนอย่างครบถ้วน หรือไม่ หรือสิ่งที่นำมาพิจารณานั้นถูกต้องหรือไม่

๒. ประเมินกระบวนการการใช้สื่อ เพื่อดูว่า การใช้สื่อในแต่ละขั้นตอนประสบปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรบ้าง มีสาเหตุมาจากอะไรและมีการเตรียมการป้องกันไว้หรือไม่ เช่น ผู้เรียนได้ยินเสียงของสื่ออย่างชัดเจนทั่วถึงหรือไม่ ภาพมีขนาดใหญ่เพียงพอ ที่จะมองเห็นได้อย่างชัดเจนจากตำแหน่งที่นั่งของผู้เรียนทุกคนหรือไม่ ฯลฯ

๓. ประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อ เป็นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยตรงว่า เมื่อเรียนแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่ และผลที่ได้นั้นเป็นไปตามเกณฑ์หรือต่ำกว่าเกณฑ์

๕) คุณสมบัติและประเภทของสื่อ

คุณลักษณะของสื่อการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมการสร้างความรู้ของผู้เรียน ช่วยส่งเสริม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มุ่งเน้นการพัฒนาการคิดของผู้เรียน เป็นสื่อที่หลากหลาย ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ ตลอดจนสิ่งที่มีตามธรรมชาติ เป็นสื่อที่อยู่ตามแหล่งความรู้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วยพัฒนาการทำงานเป็นทีม^{๑๓๑}

การเรียนการสอนในยุคปัจจุบันไม่สามารถจะจำกัดเฉพาะ แต่ในห้องเรียนอีกต่อไปแล้ว พฤติกรรมทางการเรียนรู้และการจัดสถานการณ์ เพื่อให้เกิดกระบวนการทางการเรียนรู้ อาจจัดขึ้นในที่ใด ๆ ก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และโอกาสเครื่องมืออย่างสำคัญ ที่จะช่วยให้การจัดสถานการณ์ทางการเรียนรู้มีประสิทธิผลที่จำเป็น ได้แก่ สื่อการสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา หากขาดสิ่งดังกล่าวนี้แล้ว การจัดสถานการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ย่อมจะขัดขวางจำกัดเข้ามาเป็นอย่างมาก สื่อการสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษานั้น สามารถสร้างสถานการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอันมาก อาจกล่าวได้ว่า โดยปกติจากขอบเขตจำกัด ทั้งเวลาและสถานที่ ถ้าหากว่ามีอุปกรณ์และเครื่องมือพร้อม ก็จะช่วยจัดข้อจำกัดดังกล่าวได้

ประเภทของสื่อการศึกษา(การเรียนรู้)สื่อการศึกษาแบ่งเป็นประเภทหลักๆ ได้ ๔ ลักษณะ ดังนี้

(๑) ตามช่องทางการส่งและรับสาร

(๒) ตามโครงสร้างความคิด

^{๑๓๑} Mahachart_Inthachot สื่อเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ วันอังคารที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

(๓) ตามโครงสร้างของสื่อ

(๔) ตามชนิดของสื่อ

ประเภทตามช่องทางการส่งและรับสาร

สื่อการศึกษาที่แบ่งประเภทตามช่องทางการส่งและรับสาร มี ๓ ประเภท ได้แก่

๑. สื่อโสตทัศน์ได้แก่ สื่อกราฟฟิก วัสดุลายเส้น และ แผ่นป้ายต่างๆ สื่อสามมิติ

ประเภทหุ่นจำลอง และสื่อเสียง เช่น เทปเสียง

๒. สื่อมวลชนได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์

๓. สื่ออิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคมได้แก่ โทรศัพท์ โทรสาร วิทยุสื่อสาร โทรทัศน์ ภูมิสัมพันธ์ ระบบประชุมทางไกล เครือข่ายคอมพิวเตอร์ และ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ประเภทสื่อการศึกษาตามโครงสร้างความคิด การแบ่งประเภทของสื่อการศึกษาตามโครงสร้างความคิด มี 2 ลักษณะ คือ

๑. แบ่งตามลักษณะของประสบการณ์

๒. แบ่งตามลักษณะการคิดของคน

ก) การแบ่งประเภทสื่อการศึกษาตามลักษณะประสบการณ์

เอ็ดการ์ เดล เป็นคนแบ่งไว้มี ๑๐ ประเภท (Dale, ๑๙๔๙) เริ่มแรกที่เดวิดเขาแบ่งออกเป็น ๑๑ ประเภท แต่ตอนหลังได้ปรับปรุงโดยรวมภาพยนตร์กับโทรทัศน์เป็นประเภทเดียวกัน จึงเหลือเป็น ๑๐ ประเภท เรียกว่า “กรวยแห่งประสบการณ์” (Cone of Experiences) ตามลำดับจากรูปธรรมไปหานามธรรม^{๑๓๒} ดังต่อไปนี้

ประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนเจตนาได้รับเป็นสื่อของจริงได้แก่ วัตถุ สถานการณ์ หรือปรากฏการณ์จริงที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ๕ เป็นสื่อที่มีความจำเป็นต่อการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน เสนอปัญหา ขั้นการทดลอง และรวบรวมข้อมูล เพื่อพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งขึ้นจากสถานการณ์การเรียนการสอน

ประสบการณ์จากสถานการณ์จำลองและหุ่นจำลอง สื่อประเภทสถานการณ์จำลองหรือหุ่นจำลองนี้ สามารถเน้นประเด็นที่ต้องการหรือกำจัดส่วนเกินที่ไม่ต้องการจากของจริงได้ มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในกรณีที่ของจริงหายากมีราคาแพง มีอันตรายมาก ใหญ่โตเกินไป เล็กเกินไป สลับซับซ้อนเกินไป ฯลฯ

ประสบการณ์นาฏการที่ผู้เรียนได้รับรู้การแสดงด้วยตนเองหรือการชมการแสดงเป็นสถานการณ์จำลองที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์และกระบวนการบางอย่างได้ดี ประสบการณ์จากการทดลองสาธิตเป็นประสบการณ์ที่ได้จากสื่อ ซึ่งอาจจะเป็นสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง แต่เป็นสื่อที่มีจำนวนน้อย จึงสาธิตให้ดูเป็นกลุ่ม เป็นประสบการณ์ที่จะต้องรับรู้พร้อม ๆ กัน เหมาะสำหรับการทดลองสาธิตให้ผู้เรียนสังเกตและรวบรวมข้อมูลพร้อมกันหลายคน

^{๑๓๒} Dale Ernest. *Management : Theory and Practice*. McGraw-Hill Book Company, New York. (1968).

ประสบการณ์ทัศนศึกษาเป็นประสบการณ์ที่ได้รับจากสื่อการเรียนการสอนที่เป็นวัตถุ สถานการณ์ หรือปรากฏการณ์จริง แต่แทนที่จะเป็นการนำสื่อเข้ามาหาผู้เรียน ก็เป็นการนำผู้เรียนไปยัง แหล่งของสื่อ เหมาะสำหรับการนำเข้าสู่ปัญหาหรือการสรุปทบทเรียน เป็นการยืนยันข้อสรุปที่ได้จากการ เรียนในห้องเรียน

ประสบการณ์ที่ได้จากนิทรรศการสื่อที่ให้ประสบการณ์ในลักษณะนี้อาจจะเป็นทั้งของจริงและ สิ่งจำลองต่างๆ แต่จัดเรียงไว้ในรูปที่จะใช้ข้อมูลหรือเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของผู้จัด เหมาะสำหรับการ สอนวิทยาศาสตร์ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนหรือขั้นการสรุปทบทเรียน

ประสบการณ์จากภาพยนตร์หรือโทรทัศน์เป็นประสบการณ์ที่ได้จากภาพและเสียงที่พยายามทำให้ เหมือนกับประสบการณ์ตรงโดยเทคนิคการถ่ายทำ เหมาะสำหรับการเสนอเนื้อหา เสนอข้อมูลหรือการ สรุปทบทเรียน

ประสบการณ์จากภาพนิ่ง วิชิตูและการบันทึกเสียงสื่อประเภทนี้ให้ประสบการณ์ที่เป็น รายละเอียดในประเด็นที่ต้องการเน้นได้ โดยเทคนิคการถ่ายภาพ การอัดขยายและการบันทึกติดต่อใน กรณีที่เป็นเทปเสียง

ประสบการณ์จากสื่อทัศนสัญลักษณ์ได้แก่ ภาพเขียนภาพลายเส้น วัสดุกราฟฟิกต่าง ๆ ที่สำ มารณเน้นโดยใช้รูปสัญลักษณ์และสีทำให้เกิดความสนใจในประเด็นที่ต้องการจะเน้น

ประสบการณ์พจนสัญลักษณ์ได้แก่ สัญลักษณ์ สูตร ภาษา คำารต่างๆ เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการ นำเสนอเนื้อหา มโนคติ หลักการ ทฤษฎีหรือกฎบางอย่างได้ดี

ข) การแบ่งประเภทสื่อการศึกษาตามลักษณะสื่อในกระแสดความคิดของคน(ผู้เรียน)

การแบ่งประเภทของสื่อการศึกษาตามลักษณะสื่อในกระแสดความคิดของผู้เรียนนี้ แบ่งตาม ทฤษฎีโครงสร้างของความคิด (Cognitive Structure) ของบรูเนอร์ (Bruner, ๑๙๖๖) ซึ่งอธิบาย^{๑๓๓}ไว้ว่า คนเราจะเกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งแวดล้อมได้โดยสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุ ปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ เราให้เกิดสื่อหรือสิ่งแทนในกระแสดความคิดด้านใดด้านหนึ่งหรือทั้งสมด้าน ได้แก่ ด้านกระทำ ด้านภาพ หรือด้านสัญลักษณ์ ดังนั้น สื่อในที่นี้จึงหมายถึงสื่อที่เป็นวัตถุหรือสถานการณ์กับสื่อที่เป็นลักษณะของ ความคิด ซึ่งอาจเทียบกับสื่อที่แบ่งประเภทตามแบบของ เอ็ดการ์ เดล ได้ดังนี้

สื่อประเภทที่ก่อให้เกิดการกระทำเคลื่อนที่หรือเคลื่อนไหวกลั่นเนื้อ ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจได้ ได้แก่ สื่อของจริง สถานการณ์จำลอง หุ่นจำลอง นาฏการ การทดลองสาธิต และการศึกษา นอกสถานที่

สื่อประเภทที่ก่อให้เกิดภาพนึกได้แก่ สื่อนิทรรศการ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ภาพนิ่ง วิชิตู และ แผ่นเสียง สื่อประเภทที่ก่อให้เกิดการคิดนึกเป็นสัญลักษณ์ได้แก่ สื่อทัศนสัญลักษณ์และภาษา

นอกจากนี้ บรูเนอร์เชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมซึ่ง นำไปสู่การค้นพบและการแก้ปัญหา เรียกว่า การเรียนรู้โดยการค้นพบ (Discovery approach) ผู้เรียนจะ

^{๑๓๓} Bruner, J. S. Toward a Theory of Instruction, Cambridge, Mass.: Belkapp Press. (1966).

ประมวลข้อมูลข่าวสารจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และจะรับรู้สิ่งที่ตนเองเลือก หรือสิ่งที่ใส่ใจ การเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้เกิดการค้นพบเนื่องจากผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันที่ทำให้สำรวจสิ่งแวดล้อม และทำให้เกิดการเรียนรู้โดยการค้นพบ โดยมีแนวคิดที่เป็นพื้นฐาน ดังนี้

๑. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง
 ๒. ผู้เรียนแต่ละคนจะมีประสบการณ์และพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกัน การเรียนรู้จะเกิดจากการที่ผู้เรียนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบใหม่ กับความรู้เดิมแล้วนำมาสร้างเป็นความหมายใหม่
- สรุปได้ว่า บรูเนอร์ กล่าวว่า คนทุกคนมีพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจ หรือการรู้คิด โดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า Acting, Imagine และ Symbolizing ซึ่งอยู่ในขั้นพัฒนาการทางปัญญา คือ Enactive, Iconic และ Symbolic representation ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต มิใช่เกิดขึ้นช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิตเท่านั้น บรูเนอร์เห็นด้วยกับ Piaget ที่ว่า มนุษย์เรามีโครงสร้างทางสติปัญญา (Cognitive structure) มาตั้งแต่เกิด ในวัยเด็กจะมีโครงสร้างทางสติปัญญาที่ไม่ซับซ้อน เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจะทำให้โครงสร้างทางสติปัญญาขยายและซับซ้อนเพิ่มขึ้น หน้าที่ของครูคือ การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่ช่วยเอื้อต่อการขยายโครงสร้างทางสติปัญญาของผู้เรียน

๖) ประเภทของสื่อการศึกษาตามลักษณะโครงสร้างของสื่อ

ประเภทของสื่อการศึกษาตามลักษณะโครงสร้างของสื่อ แบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มเครื่องมือ-อุปกรณ์ (hardware) และ กลุ่มโปรแกรม (software)

กลุ่มเครื่องมือ-อุปกรณ์ (hardware)

ความหมายของฮาร์ดแวร์ตามพจนานุกรม หมายถึง เครื่องมือ อุปกรณ์ที่เป็นโลหะและวัตถุเนื้อแข็ง อาวุธ ยุทโธปกรณ์ ตลอดจนทั้งชิ้นส่วนประกอบต่าง ๆ ของเครื่องมือและอุปกรณ์เหล่านี้ ความหมายของฮาร์ดแวร์ในเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ หมายถึง เครื่องกลไกและวงจรอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นตัวเครื่องคอมพิวเตอร์ จะเห็นได้ว่าฮาร์ดแวร์เป็นผลผลิตจากการประยุกต์ทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยวัสดุสิ้นเปลือง เครื่องมือและอุปกรณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. **วัสดุ** หมายถึง สิ่งที่ใช้งานร่วมกับเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่นำมาดำเนินการกิจกรรมทางการศึกษา ซึ่งมีทั้งวัสดุพื้นฐาน (กระดาษ หมึก สี แผ่นใส เป็นต้น) และวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ (CD-Rom DVD ฟลิ้ม เทปเสียง/ภาพ)

๒. **เครื่องมือ** หมายถึง สิ่งของที่ใช้สร้างงานประกอบในกิจกรรมทางการศึกษา ทั้งที่ใช้ร่วมกับวัสดุ หรืออุปกรณ์ถ้าเป็นด้านเทคโนโลยีจะหมายถึง ชุดเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์, Flash memory, ไมโครโฟน, ลำโพง, จอภาพสัมผัส (Touch screen) เป็นต้น ถ้าเป็นเครื่องมือพื้นฐานจะหมายถึง ปากกา ดินสอ มีด คัตเตอร์

๓. **อุปกรณ์** ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษา อาทิ เครื่องคอมพิวเตอร์แบบต่างๆ, เครื่องพิมพ์, เครื่อง scanner, กล้องถ่ายภาพยนตร์หรือวิดีโอ, กล้องถ่ายภาพ analog/digital, เครื่องฉายภาพ video projector, visualizer, เครื่องบันทึกเสียงทั้งแบบ analog/digital, เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์..... เป็นต้น (ซึ่งปัจจุบันอุปกรณ์ในหลายรายการ ของกลุ่มนี้ได้มาถึงจุดสุดท้าย โดยได้มีพัฒนาการเปลี่ยนรูปแบบไป อาทิ เครื่องฉายสไลด์ ถูกแทนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ผนวกกับเครื่องฉาย

ภาพ video projector หรือ เครื่องฉายภาพที่บ่งแสงถูกแทนที่ด้วย เทคโนโลยีของ visualizer) แต่ในความหมายหลักของคำว่า hardware ส่วนใหญ่จะหมายถึง ประเภทของอุปกรณ์

กลุ่มโปรแกรม (software)

ซอฟต์แวร์เป็นคำศัพท์ที่ใช้ในกลุ่มเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ จากการที่เครื่องคอมพิวเตอร์นั้นประกอบจาก ชิ้นส่วน อุปกรณ์ และวงจรอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ การที่จะสั่งให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานหรือประมวลผลอย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการนั้น จะต้องมียุคคำสั่งหรือภาษาสำเร็จรูปของเครื่องกำหนด ระบุหน้าที่ซึ่งจะสั่งเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ทำงานหรือประมวลผลตามต้องการได้ วิธีการที่สร้างชุดคำสั่งหรือโปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์ในรูปแบบต่างๆ และผลผลิตที่ได้เป็นโปรแกรมต่างๆ นี้เรียกว่า ซอฟต์แวร์ นอกจากนี้ นักการศึกษา ยังได้ให้ความหมายของคำว่าซอฟต์แวร์ หมายถึง ลำดับขั้นตอนระบบกระบวนการ โปรแกรมและวิธีการเก็บรวบรวม จัดแจง และการเสนอสารสนเทศทางการศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น วัสดุสำเร็จรูป กิจกรรมและเกม และวิธีการ**ประเภทของสื่อการเรียนรู้ตามชนิดของสื่อ** สื่อการศึกษาที่แบ่งประเภทตามช่องทางการส่งและรับสาร มี ๔ ประเภท ได้แก่

ก. **สื่อสิ่งพิมพ์** หมายถึงสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองการเรียนรู้ตามหลักสูตรหรือสื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไป ได้แก่ หนังสือ- แบบเรียน คู่มือครู ชุดวิชา หนังสือประกอบการสอน หนังสืออ้างอิง หนังสืออ่านเพิ่มเติม แผนการสอน ใบงาน แบบฝึกหัดกิจกรรม หนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นพับ โปสเตอร์

ข. **สื่อบุคคล** หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และทักษะต่างๆ ให้กับผู้เรียน เช่น ครู ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน(แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย) ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์เฉพาะเรื่องหรือผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

ค. **สื่ออิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม** หมายถึงสื่อที่ผลิตหรือพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมืออุปกรณ์ทางเทคโนโลยี เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ แผ่นรายการเสียงหรือวีดิทัศน์ รูปแบบ VCD/DVD แถบบันทึกเสียงหรือวีดิทัศน์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมหรือผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ e-learning และ อินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังรวมไปถึงโทรศัพท์ที่กำลังพัฒนาไปสู่การศึกษาผ่านโทรศัพท์ที่เรียกว่าM-learning

ง. **สื่อกิจกรรม** หมายถึงสื่อประเภทวิธีการที่ใช้ในการฝึกทักษะ ฝึกปฏิบัติ ซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมุติ ทักษะศึกษา เกม การทำโครงการ การจัดนิทรรศการ การสาธิต

๓) ประโยชน์ของสื่อการเรียนรู้

ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสร้างความคิดรวบยอดในเรื่อง ที่เรียนได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียน รู้ที่แตกต่างกันให้สามารถเรียนรู้ได้ทัดเทียมกันช่วยเชื่อมโยงสิ่งที่ไกลตัวผู้เรียนให้เข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลาย

มิติจากสื่อที่หลากหลาย ช่วยกระตุ้นให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเชิงเนื้อหา กระบวนการ และความรู้เชิงประจักษ์ ส่งเสริมให้เกิดทักษะ ได้แก่ ทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร

สรุปว่า การใช้สื่อการเรียนการสอน มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ อาจารย์ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนการสอน เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ ใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนทำให้เข้าใจง่าย นำสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อมห้องเรียนหรือห้องเรียนมาใช้สอนได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชา นิยมนำความรู้จากสื่อการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริง

๒.๒.๕ ด้านการวัดและประเมินผล

การประเมินการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน การดำเนินงานในขั้นตอนนี้จะทำให้ผู้ออกแบบการเรียนการสอนได้สารสนเทศที่นำไปใช้ในการตัดสินใจว่า การเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ สิ่งที่เป็นผลิตภัณฑ์การเรียนการสอนที่เกิดจากการพัฒนาหรือการออกแบบการเรียนการสอน เช่น ชุดการเรียนการสอน แบบฝึกหัด บทเรียนสำเร็จรูป รูปแบบการเรียนการสอน คู่มือครูและแผนการเรียนการสอน เป็นต้น มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้หรือไม่ การประเมินการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนดำเนินการ ในระหว่างดำเนินการ และหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ ในบทนี้จะได้กล่าวถึงแนวคิดและหลักการของการประเมินการเรียนการสอน การประเมินความก้าวหน้า การประเมินผลรวมเกณฑ์ในการประเมิน และการออกแบบการประเมินการเรียนการสอน^{๑๓๔}

(ราชบัณฑิตยสถาน.)ได้ให้ความหมายของ การประเมิน (need assessment) หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิด ข้อมูลสารสนเทศเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะใดและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นอย่างไร เพื่อนำไปสู่การประมวลสังเคราะห์และ ประเมินว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นนำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงในทางบวกและสร้างสรรค์สำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับใช้ในการออกแบบ การเรียนการสอนนั้น^{๑๓๕}

สมิธ และราแกน (Smith & Ragan) กล่าวว่า การประเมินความต้องการ จำเป็น เป็นกิจกรรมเพื่อสำรวจปัญหาของการเรียนการสอนที่ผ่านมา ความต้องการของผู้เรียนและสภาพบริบทของการเรียนรู้^{๑๓๖}

ส่วนดิค แครีและแครี (Dick, Carey, & Carey,) กล่าวว่า การประเมินความต้องการ จำเป็น เป็นกระบวนการเชิงระบบ สิ่งที่จะต้องวิเคราะห์ประกอบด้วยปัญหาและ ความต้องการของผู้เรียนคืออะไร เป้าหมายของการเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่ต้องการคืออะไร สภาพ และบริบทในการเรียนการสอนเป็นอย่างไร ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาถึงข้อมูลที่ต้องการว่าควรมีขอบเขต

^{๑๓๔}กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ.. รายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ปีการศึกษา ๒๕๔๖.

กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.๒๕๔๖)หน้าที่ ๒๓

^{๑๓๕}พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒.. กรุงเทพมหานคร: นามิบุ๊คพับลิเคชั่นส์ พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๕, หน้า ๓๗๐

^{๑๓๖}Smith, P. L., & Ragan, T. J. Instructional design (2nd ed.). New Jersey: Prentice-Hall, 1999, p. 32

กว้างขวางมากนักน้อยเพียงใด แหล่งของข้อมูลได้จากที่ใด กระบวนการรวบรวม ข้อมูลจะเลือกใช้วิธีการใด จึงจะได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและประหยัดทรัพยากร ถ้าสามารถกำหนดให้ชัดเจน ได้ก็จะช่วยให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๓๗} ดังนั้นการประเมินความต้องการจำเป็น จึงเป็น กิจกรรมที่ดำเนินการก่อนการออกแบบการเรียนการสอน สรุปการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นกระบวนการเพื่อทราบปัญหาและการรวบรวม ข้อมูลสำหรับการวางแผนแก้ไขปัญหา โดยปกติครูที่ออกแบบการเรียนการสอนสำหรับใช้สอนในห้องเรียน การประเมินความต้องการจำเป็นมักทำในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ โดยครูนำผลจากการประเมิน ทั้งการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) ที่ทำในระหว่างการเรียนการสอน และการประเมิน ผลสรุป (summative evaluation) ซึ่งทำภายหลังการเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อตัดสินผลการเรียน ของผู้เรียนมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน แต่สำหรับนักออกแบบการเรียนการสอนที่มี ความประสงค์จะพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อฝึกการแยกตัวประกอบในวิชาคณิตศาสตร์สำหรับ นักเรียนในระดับชั้น ป.4 ทั่วประเทศนั้น การประเมินความต้องการจำเป็นต้องทำอย่างเป็นระบบ ถึงแม้ว่า จะต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานแต่ก็เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เพราะทำให้ได้สารสนเทศที่เป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ตอบสนองเป้าหมายการเรียนรู้และความต้องการของ ผู้เรียนกลุ่มใหญ่

๑) ความหมายของการวัดผล

ความหมายของการวัดผล นักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของการวัดผลไว้ดังนี้

Guilford ได้ให้ความหมายของการวัดผลไว้ว่า “การวัดผล หมายถึงกระบวนการที่กำหนดจำนวน ตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของ หรือบุคคล ตามความหมายที่จะวัดสอบ และเปรียบเทียบ ลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่วัดนั้น^{๑๓๘} ”

ภัทรา นิคมานนท์ ได้ให้ความหมายของการวัดผลไว้ว่า “การวัดผล หมายถึง การ ใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่ง ที่จะค้นหา หรือการตรวจสอบเพื่อให้ได้ปริมาณ จำนวน หรือคุณภาพ ที่มี ความหมายแทนพฤติกรรม หรือผลงาน ที่แต่ละคนแสดงออกมา^{๑๓๙}”

วิเชียร เกตุสิงห์ ได้ให้ความหมายของการวัดผลไว้ว่า “การวัดผล หมายถึง ขบวนการที่จะนำมาซึ่งตัวเลข จำนวน ปริมาณ โดยจำนวนหรือปริมาณนั้นมีความหมายแทน พฤติกรรมอย่างหนึ่งหรือ แทนผลงานที่แต่ละคนแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบสิ่งเร้าออกมา” จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การวัดผล หมายถึงวิธีการที่จะทำให้ทราบปริมาณและคุณภาพ โดยอาศัยเครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน การสอบถาม หรือสัมภาษณ์ และการใช้แบบทดสอบ^{๑๔๐}

บัญชา แสนทวี กล่าวว่า การวัดเป็นกระบวนการกำหนดตัวเลขให้แก่สิ่งต่างๆตามกฎเกณฑ์ การวัดจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ส่วนแรกได้แก่จุดมุ่งหมายของการวัดที่มีความ

^{๑๓๗} Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. The systematic design of instruction (5th ed.). New York: Pearson Education. (2001).,p. 4

^{๑๓๘} Guilford, J. P. Some change in the structure of intellect Model. Educational and Psychological Measurement. Spring.(1988).p8

^{๑๓๙} ภัทรา นิคมานนท์.การประเมินผลการเรียน. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.(๒๕๔๓).หน้าที่ ๒

^{๑๔๐} วิเชียร เกตุสิงห์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์บรรณกิจ.(๒๕๓๐).หน้าที่ ๕

ชัดเจน ส่วนที่สอง ได้แก่เครื่องมือที่ใช้วัดที่ต้องมีหน่วยที่ใช้ในการวัดมาตราเปรียบเทียบกับระหว่างหน่วยที่ได้จากการวัด และส่วนที่สามได้แก่การแปลผลและนำผลไปใช้ส่วนการประเมิน เป็นกระบวนการตัดสินใจ คุณค่าของสิ่งต่างๆตาม เกณฑ์มาตรฐาน โดยปกติการประเมินต้องอาศัยข้อมูลจากการวัดที่เป็นปรนัยแต่ บางครั้งการประเมินต้องอาศัยการ สังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งนั้นการ ประเมินมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ส่วนแรก ได้แก่ข้อมูลจากการวัดส่วนที่สอง ได้แก่การตีความหมาย และส่วนที่สามได้แก่การกำหนดคุณค่าตามเกณฑ์ มาตรฐาน และการวัดและการประเมินผลที่มี ประสิทธิภาพควรมีลักษณะ^{๑๔๑} ดังนี้

๑) ต้องระบุสิ่งที่มุ่งประเมินให้ชัดเจน ผู้ประเมินต้องทราบว่าการเรียนรู้ที่ต้องการ ประเมิน ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอะไรบ้างเพื่อที่จะเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม

๒) เลือกเทคนิคการวัดให้เหมาะสม ผู้ประเมินต้องเลือกเครื่องมือรูปแบบคำถามที่ใช้ให้ สอดคล้องกับ คุณลักษณะหรือสมรรถภาพของผู้เรียนโดยเครื่องมือนั้นต้องให้ผลที่ถูกต้องมีความเป็น ปรนัยและสะดวกต่อการนำไปใช้

๓) ควรใช้วิธีการวัดหลายอย่างประกอบกันเนื่องจากเครื่องมือแต่ละชนิด มีข้อดี/ข้อเสียที่ แตกต่างกันไป ผู้ ประเมินจึงควรเลือกใช้วิธีการวัดหลายอย่างให้ครอบคลุมผลสัมฤทธิ์และพัฒนาการด้าน ต่างๆของผู้เรียนและต้องทำการวัดหลายๆครั้ง

๔) ควบคุมความคลาดเคลื่อนจากการวัดให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด การวัดคุณลักษณะใดก็ตามจะ มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นได้เสมอผู้ประเมินควรศึกษาถึงแหล่งของความคลาดเคลื่อน และพยายามขจัด ให้เหลือน้อย ที่สุด

๕) ใช้สารสนเทศจากการประเมินสำหรับการตัดสินใจ การประเมินเป็นกระบวนการของ การปรับปรุง และพัฒนาสู่สิ่งที่ดีขึ้นการประเมินมิได้สิ้นสุดเมื่อทราบผลการประเมิน แต่การประเมินมี ความสำคัญอยู่ที่การนำ ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจที่ดีในการจัดการศึกษาและพัฒนา ประสิทธิภาพของการเรียนการสอน

ส.วาสนา ประवालพฤษ์ ให้ความหมายของการวัดและประเมินผลทางการศึกษาไว้ ดังนี้ การวัดผลการศึกษา หมายถึงกระบวนการที่จะกำหนดปริมาณของสิ่งที่ต้องการวัดออกมาเป็นจำนวนหรือ ตัวเลข ซึ่งแทนค่าอธิบายคุณลักษณะที่กำลังวัดโดยจะอธิบายลักษณะของบุคคลให้อยู่ในรูปของระดับของ คุณลักษณะนั้นแบบต่อเนื่อง เช่นแทนที่จะบอกว่าคนนี้สูงคนนี้น้ำหนักคนนี้น้ำหนักน้อยเราก็กำหนด เครื่องมือ และมาตรวัดให้แทนคุณลักษณะนั้น ในลักษณะตัวเลขที่มีหน่วยวัดเท่ากันในลักษณะต่อเนื่อง โดยวัดว่าคนนี้สูง ๑๖๗ เซนติเมตรคนนี้มีระดับไอคิว ๑๓๕ หรือคนนี้น้ำหนัก ๓๕ กิโลกรัมเป็นต้นการ ประเมินผลทางการศึกษาเป็นกระบวนการ ที่มีระบบแบบแผน เพื่อที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของ ผู้เรียนว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายเพียงใดการ ประเมินผลจะบอกทั้งปริมาณ และคุณภาพของผู้เรียนร่วม ด้วย การตัดสินใจทางคุณค่าของพฤติกรรมต่างๆใน ๒ ความหมายคือ^{๑๔๒}

๑. การประเมินผลคือการลงสรุปตีราคาพฤติกรรมของผู้เรียนในแง่ปริมาณโดยใช้การ ตัดสินใจ

๑๔๑ บัญชา, แสนทวี, ดร. การวิจัยในชั้นเรียนจากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช. (๒๕๔๕)หน้าที่ ๒

๑๔๒ ส.วาสนา ประवालพฤษ์. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.(๒๕๔๔.)หน้า ๑๕-๑๖

๒. การประเมินผลคือการตีราคาพฤติกรรมของผู้เรียนในแง่คุณภาพโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐาน ด้วยวิธีอื่นที่ไม่ใช่การวัดด้วยเครื่องมือวัดเชิงปริมาณ และใช้การตัดสินใจเชิงคุณภาพโดยการประเมินทั้ง ๒ ความหมายมักจะใช้คำว่า Evaluation คือการพิจารณาตรวจสอบคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน

๒) ลักษณะของการวัดและการประเมินผล

ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ กล่าวว่าเพื่อให้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตอบสนองต่อเป้าประสงค์ของหลักสูตรในขณะเดียวกันชี้แนะข้อบกพร่องของหลักสูตร และสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ ของสังคมการวัดและประเมินผลควรมี 3 ลักษณะคือ 1. การประเมินโดยเน้นหลักสูตร คือการประเมินสอดคล้องกับหลักสูตรอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาอุปมา ดังผืนผ้าของการศึกษาที่ประกอบด้วยเส้นยืน (การจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้) และเส้นนอน (การวัดและ ประเมินผล) 2. การประเมินนำการสอนในกรณีที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนจำเป็นจะต้องประเมินใน สิ่งที่ควรประเมินที่มีได้เน้นในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ก้าวหน้าต่อไป 3. การประเมินบริบททั้งทางปริมาณและคุณภาพโดยเน้นพัฒนาการของผู้เรียนทั้งระดับความสามารถ และคุณภาพในสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่^{๑๔๓}

๓) ความหมายของการประเมินผล

ความหมายของการประเมินผล มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ สรุปความหมายของการประเมิน (evaluation) ที่ มีผู้นิยามออกเป็น ๒ ลักษณะที่สำคัญ คือ ลักษณะที่ ๑ การประเมินในความหมายที่เป็นการดำเนินการที่ประกอบด้วย การวัด (measurement) และการใช้ดุลยพินิจ (judgement) การประเมินในลักษณะนี้หมายถึง กระบวนการใช้ดุลยพินิจและ/ หรือค่านิยมและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยการเปรียบเทียบผล ที่วัดได้กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ลักษณะที่ ๒ การประเมิน หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ (เชิงคุณค่า) เพื่อช่วย ให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นผู้ประเมินจึงต้องศึกษาความต้องการ ของผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินอย่างครบถ้วนเพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการวางแผนการประเมิน^{๑๔๔}

ไทเลอร์ (Tyler, อ้างถึงใน ราชบัณฑิตยสถาน,) นักการศึกษาคนสำคัญของสหรัฐอเมริกาเป็นผู้บัญญัติศัพท์การประเมินผลเป็นครั้งแรกว่า^{๑๔๕} “ระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ของการสอน” โดยได้เขียนหมายเหตุไว้ว่า ในอนาคตควรนิยามการประเมินผลในเชิงระบบ ซึ่งต่อมาไทเลอร์ได้หมายถึง การประเมินระบบการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียน การสอน ความเหมาะสมของผลการเรียนรู้คือ สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กล

^{๑๔๓} ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตอบสนองต่อการสอน กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ. (๒๕๔๔) หน้า ๘๗

^{๑๔๔} สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. รวมบทความทางการประเมินโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.(๒๕๕๑). หน้า ๒๐-๒๒

^{๑๔๕} ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.(๒๕๕๕). หน้า ๒๐๖

ยุทธ์การ จัด การเรียนการสอน พฤติกรรมการเรียนการสอน อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนการสอน ตลอดจนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอน ดังนั้นการประเมินการเรียนการสอนที่จะกล่าวถึงในรายละเอียดในบทนี้จึงสอดคล้องกับแนวคิดของไทเลอร์ คือ การประเมินองค์ประกอบเชิงระบบของการเรียนการสอนที่ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต (output) และการควบคุม (control) ดังแสดงในภาพที่ ๘.๑^{๑๔๖}

วิทยา ประชากุล อ่างอิงใน พระนิมิตร กลั่นดอกแก้ว. ๒๕๔๙: ๑๑๓) กล่าวว่า “การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษาและดำเนินการประเมินผลโดยแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ^{๑๔๗} ได้แก่ การประเมินผลระดับชั้นเรียน เป็นการวัดความก้าวหน้าของผู้เรียน

และการประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบ ความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีและช่วงชั้นของสถานศึกษา^{๑๔๘}”

กรมวิชาการ กล่าวว่า “การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ให้ผู้สอนให้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ”^{๑๔๙}

สุวิมล ว่องวานิช กล่าวว่า “การประเมินผล หมายถึง กระบวนการตีความหรือ ตัดสินคุณค่าของสารสนเทศที่รวบรวมมาได้โดยสารสนเทศที่รวบรวมมาได้จากระบบการประเมิน นั้น เป็นเสมือนภาพจากกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นภาพผู้เรียนในห้องเรียนเท่านั้น สารสนเทศ เหล่านั้นได้สะท้อนคุณค่าในตัวผู้เรียนที่เราตั้งไว้หรือไม่กล่าวคือนักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่เรามุ่งมั่นให้ เขาเรียนรู้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด^{๑๕๐}”

ประเสริฐ ธรรมโวหาร กล่าวว่า “การประเมินผล หมายถึง การประเมินเพื่อ ปรับปรุงการเรียนรู้และเพื่อการตัดสินผลการเรียนรู้ของนักเรียน จัดเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งจะช่วยให้ ครูได้ทราบระดับความเจริญงอกงามของเด็กแต่ละคนว่ามีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น หรือลดลงอย่างไร ผู้เรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ เจตคติ และการปฏิบัติตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ เพียงใดหรือไม่^{๑๕๑}”

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กล่าวว่า “การประเมิน หมายถึง การ ตรวจสอบดูว่า ผู้เรียนได้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ เจตคติ และทักษะไปตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรหรือไม่เพียงใด

^{๑๔๖}Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: The University of Chicago.

^{๑๔๗}พระนิมิตร กลั่นดอกแก้ว. จริยธรรมของนักปกครอง. เข้าถึงได้จาก [https://www.gotoknow.org/posts/๓๐๐๕๐๐\(๒๕๕๗\).html](https://www.gotoknow.org/posts/๓๐๐๕๐๐(๒๕๕๗).html) หน้า ๑๑๓

^{๑๔๘}วิทยา ประชากุล. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. (๒๕๔๘: หน้า ๓๐

^{๑๔๙}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment). พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว (๒๕๔๖: หน้า ๒๔

^{๑๕๐}สุวิมล ติรภานนท์. การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่ การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ ฯ สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๐ หน้า ๑๗๑

^{๑๕๑}ประเสริฐ ธรรมโวหาร. หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม. (๒๕๔๒: หน้า ๑๐๗

ภายหลังจากที่ได้ผ่านประสบการณ์ที่หลักสูตรจัดให้แล้ว” ดังนั้นจึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้วัดความรู้ ความสามารถ การพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงทางเจตคติทักษะ รวมทั้งผลสำเร็จทางการเรียนรู้ของ ผู้เรียน เพื่อนำมาสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน^{๑๕๒}

๔) ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการประเมินการเรียนการสอน

การประเมินการเรียนการสอนเพื่อพิจารณาว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้บรรลุผลสัมฤทธิ์หรือไม่ ควรพิจารณาจากตัวชี้วัดที่สะท้อนคุณภาพหรือความสำเร็จของการดำเนินงาน 2 ด้าน คือ ด้านประสิทธิผล (effectiveness) และประสิทธิภาพ (efficiency)

(ศิริชัย กาญจนวาสี,) ประสิทธิภาพ หมายถึง การบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนา นั่นคือ ผลการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นผลผลิต ผลกระทบ ผลลัพธ์ ได้ผลตรงตามที่คาดหวังไว้และเป็นที่พึงพอใจ หรือไม่ ส่วนประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการใช้ทรัพยากรและกระบวนการปฏิบัติงานใน การสร้างผลผลิตซึ่งมีลักษณะที่สำคัญคือ การประหยัดหรือการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ก่อให้เกิดผลสูงสุด และความสามารถในการลดค่าใช้จ่ายในการผลิต ในการประเมินการเรียนการสอนนั้น ตัวชี้วัดด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพได้จากการประเมิน ทั้งในระหว่าง การดำเนินงานหรือการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานหรือการประเมินผลรวม (summative evaluation) ตัวชี้วัดทั้งสองได้มาจากการรวบรวม ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างเป็นระบบ^{๑๕๓}

๕) องค์ประกอบด้านการประเมินผล

องค์ประกอบด้านการประเมินผล

วศินกาญจนวนิชย์กุล ได้กล่าวว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ของการเรียนการสอน แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอนดังนี้

๑.การประเมินผลก่อนเรียน เพื่อช่วยให้ผู้สอนได้ทราบความสามารถของแต่ละคน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินว่า จะมีความสามารถเพียงพอในการศึกษาต่อหรือไม่ ถ้าไม่ดี พอดีจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้

๒. การประเมินผลระหว่างเรียนเมื่อมีการสอนไประยะหนึ่งๆ ควรจะได้มีการ ประเมินผล ผู้เรียนตามจุดประสงค์ของรายวิชานั้นๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความรู้เพียงพอหรือควรจะ ก้าวไปข้างหน้าได้หรือยัง

^{๑๕๒} สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย.เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสาร การศึกษา หน่วยที่ ๑-๘. พิมพ์ครั้งที่๑๕. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.(๒๕๔๐):หน้าที่ ๒๐๗

^{๑๕๓}ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (การพัฒนาระบบบริหารผลงานและสมรรถนะการพัฒนาเครื่องมือในการประเมิน สมรรถนะทางการบริหาร. ๒๕๕๖).,หน้า ๑๔๗-๑๔๘

๓.การประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินผลรวม ครอบคลุมจุดประสงค์ต่างๆ หลายจุดประสงค์ เป็นการประเมินเพื่อตัดสินความสามารถ เพื่อดูว่าตั้งแต่ต้นจนบัดนี้ ผู้เรียนมี ความสามารถตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต่างๆ มากน้อยเพียงใด^{๑๔๔}

๖) จุดมุ่งหมายของการประเมินผล

ในปัจจุบันแนวคิดในการประเมินมุ่งเน้นการประเมินเพื่อปรับปรุงงานหรือโครงการที่วางแผน ไว้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรืองานที่รับผิดชอบ สำหรับ การประเมินการเรียนการสอนนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

๑) ค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนไม่สามารถแก้ไข ได้ด้วยการเรียนการสอนทุกปัญหา ดังนั้นนักออกแบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาว่าปัญหาใดที่สามารถแก้ไขได้ด้วยการเรียนการสอน เช่น ปัญหา นักเรียนขาดความรู้หรือทักษะปฏิบัติในวิชาใด วิชาหนึ่ง ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้ด้วยการเรียนการสอน โดยที่ครูจัดโครงสร้างความรู้ให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงตามลำดับจากง่ายไปยากและนำเสนอให้เหมาะสมกับความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียนให้นักเรียนมีโอกาสทบทวนความรู้ จัดเวลาให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ พร้อมทั้งให้การเสริมแรงแก่ ผลการปฏิบัติให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้นักเรียนนำข้อแนะนำไปปรับปรุงแก้ไข เป็นต้น แต่บางปัญหา เช่น โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนสมัครเข้าเรียนใหม่ลดลงเรื่อย ๆ ปัญหานี้อาจไม่ได้เกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง ดังนั้นจึงควรวิเคราะห์ว่าปัญหาใดเป็นปัญหาทางการเรียนการสอนที่สามารถแก้ไขได้ ด้วยการออกแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การค้นพบปัญหาการเรียนการสอนนี้จึงต้อง วิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน

๒) ค้นหาว่าอะไรคือความรู้ ทักษะที่ควรสอนให้แก่ผู้เรียน ความรู้ทักษะนั้นเป็นสิ่งใหม่หรือเคยเรียนมาแล้ว ธรรมชาติและลักษณะสำคัญของความรู้และทักษะนั้นเป็นอย่างไร จะสอนความรู้ ทักษะนั้นให้แก่ผู้เรียนได้อย่างไร ผู้ออกแบบจะต้องคิดถึงเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนได้รับและทักษะที่ผู้เรียน พึงได้รับการพัฒนานั้นคือการตอบคำถามให้ได้ว่า จะให้ผู้เรียนรู้อะไรและทำอะไรได้จากการเรียนการสอนที่จัดขึ้น

๓) ทำให้รู้จักผู้เรียนมากขึ้น เพื่อให้การออกแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนให้มากขึ้น เช่น ความรู้เดิมของผู้เรียนที่มีอยู่ ความรู้ของผู้เรียนซึ่งเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้เรียนรู้เรื่องใหม่ได้ง่ายขึ้น ความถนัด ความสนใจ ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา แรงจูงใจ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียน ดังนั้นการรู้จักผู้เรียนช่วยให้นักออกแบบสามารถออกแบบการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับ ผู้เรียนมากขึ้น

๔) ทำให้เข้าใจบริบทของการเรียนการสอนซึ่งหมายถึงลักษณะทางกายภาพที่เป็นสิ่งแวดล้อม ของการเรียนการสอนและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียนการสอนทั้งในด้านที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน

^{๑๔๔} วศิน กาญจนวนิชย์กุล. การวัดและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย., ๒๕๔๙หน้าที่ ๒๖-

๕) ช่วยสำรวจปัญหาการเรียนการสอนและหาทางแก้ปัญหา นักออกแบบการเรียนการสอน จะใช้วิธีการเชิงระบบในการวิเคราะห์ว่าอะไรคือปัญหาของการเรียนการสอน การเสนอทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหาและพิจารณาว่าแนวทางใดสามารถแก้ปัญหาได้ดีที่สุด จะใช้สารสนเทศใดในการแก้ปัญหาได้เหมาะสมที่สุด

๖) ช่วยให้นักออกแบบการเรียนการสอนสามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดประเมินผลผู้เรียนได้สอดคล้องกับเนื้อหา ผู้เรียนและบริบทการเรียนการสอนมากขึ้นการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้ออกแบบได้นำสารสนเทศไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนและตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน

๗) ช่วยในการตัดสินใจเลือกวิธีการในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ทำให้ได้สารสนเทศในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

๘) ช่วยตัดสินใจคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอน

๗) รูปแบบการประเมิน

Smith & Ragan กล่าวว่า การประเมินในการเรียนการสอนเกิดขึ้นด้วยเหตุผลหลายประการ^{๑๕๕} เช่น ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่โรงเรียนกำหนด สภาพการเรียน การสอนไม่มีประสิทธิภาพ ไม่น่าสนใจ คณะกรรมการโรงเรียนต้องการให้โรงเรียนเพิ่มเติมเนื้อหาใหม่เข้าไปในหลักสูตร เช่น ให้นักเรียนเรียนภาษาที่ใช้สื่อสารในประเทศอาเซียนเพิ่มขึ้น เช่น ภาษาจีน ภาษาบาฮาซา เป็นต้น หรือมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะของประชากรนักเรียนที่เป็นชาวต่างชาติมากขึ้นเนื่องจาก แรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย ทำให้เกิดปัญหาการจัดการเรียนการสอนในบริบทสังคม พหุวัฒนธรรม เป็นต้น ในการประเมินความต้องการจำเป็นจึงควรเลือกใช้รูปแบบการวิเคราะห์ที่มีความ เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่พบซึ่งแบ่งได้ 3 รูปแบบ^{๑๕๖} ได้แก่

๑. รูปแบบการประเมินที่เน้นการศึกษาช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ คาดหวัง (discrepancy-based need assessment) เป็นการศึกษาความแตกต่างของสภาพที่คาดหวัง กับสภาพที่เป็นอยู่จริง การดำเนินงานวิเคราะห์ตามรูปแบบนี้ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

- ๑) บรรยายเป้าหมายการเรียนรู้ของสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบัน
- ๒) ประเมินผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายการเรียนรู้ในสภาพปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร
- ๓) อธิบายช่องว่างระหว่างสิ่งที่เป็สภาพที่คาดหวังและสิ่งที่ทำได้ว่ามีความแตกต่างอย่างไร มีสาเหตุมาจากอะไร

๔) ลำดับสิ่งที่ต้องปฏิบัติก่อนหลังเพื่อให้เกิดสภาพที่ต้องการ

๕) ประเมินว่าอะไรคือความต้องการของการเรียนการสอนและในจำนวนความต้องการเหล่านั้น ความต้องการใดสามารถแก้ไขได้ด้วยการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน

^{๑๕๕} Smith, P.L., and Ragan, T.J. Instructional design. Upper Saddle River, New Jersey : Merrill Prentice Hall, 1999. p 32-36)

^{๑๕๖} Smith, P.L., and Ragan, T.J. Instructional design. Upper Saddle River, New Jersey : Merrill Prentice Hall, 1999.p41

๒. รูปแบบการประเมินที่เน้นปัญหา (problem-based need assessment) เป็นการประเมินเพื่อค้นหาว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริง ปัญหานั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยการเรียนการสอนหรือไม่ การดำเนินงานวิเคราะห์ตามรูปแบบนี้ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

- ๑) ปัญหาที่พบเป็นปัญหาที่แท้จริงหรือไม่
- ๒) สาเหตุของปัญหามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร
- ๓) แนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรือไม่
- ๔) พิจารณาว่าแนวทางในการเรียนการสอนที่เสนอนั้นสามารถแก้ปัญหาที่เป็นเป้าหมายการเรียนรู้ได้จริงหรือไม่

๓. รูปแบบการประเมินที่เน้นนวัตกรรม (innovation-based need assessment) เป็นการพิจารณาวัตกรรมและตัดสินใจว่าเป้าหมายการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับนวัตกรรมหรือไม่ การดำเนินงานวิเคราะห์ตามรูปแบบนี้ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

- ๑) พิจารณาธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมว่ามีสภาพเป็นอย่างไร
- ๒) พิจารณาว่าเป้าหมายการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับนวัตกรรมหรือไม่
- ๓) พิจารณาว่าเป้าหมายการเรียนรู้ในระดับใดในระบบการเรียนการสอน ๔) การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้นำไปสู่การออกแบบนวัตกรรมการเรียน การสอนอย่างไร

๘) ขอบเขตของการประเมินการเรียนการสอน

(Smith & Ragan, ๑๙๙๙,) กล่าวว่า การประเมินการเรียนการสอนสามารถแบ่งตามจุดมุ่งหมายและกรอบระยะเวลาของการดำเนินงาน ออกเป็น ๒ ประเภท^{๑๕๗} ได้แก่

๑. การประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินในระหว่างดำเนินงาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้สารสนเทศที่นำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขจุดบกพร่องของการออกแบบการเรียนการสอน สิ่งที่ประเมิน ได้แก่ แผนการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจากการออกแบบ และพัฒนาเพื่อดูความเหมาะสมและสอดคล้องขององค์ประกอบของการเรียนการสอนว่ามีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบหรือไม่อย่างไร ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร สื่อการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นอย่างไรเมื่อไปทดลองใช้ก่อนจะนำไปใช้จริงกับประชากรกลุ่มเป้าหมาย

๒. การประเมินผลรวม (summative evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้สารสนเทศที่นำไปใช้ในการตัดสินใจคุณค่า ความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการทั้งหมดโดยภาพรวม โดยพิจารณาจากประสิทธิผลและประสิทธิภาพของโครงการ การประเมินความก้าวหน้า การประเมินความก้าวหน้ามักจะดำเนินการโดยทีมผู้ออกแบบการเรียนการสอนและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ได้แก่ ครู นักเรียน และการรับฟังความคิดเห็นของผู้ประเมินจากภายนอก ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอน และผู้ที่มีประสบการณ์ตรง

^{๑๕๗} Smith, P. L. & Ragan, T. J. Instructional design (2nd ed.). New Jersey: PrenticeHall. . (1999).p.338

เกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนา เป็นต้น การประเมินความก้าวหน้าประกอบด้วยขั้นตอนในการดำเนินการ ๔ ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ ๑ การประเมินการออกแบบ เป็นการประเมินก่อนเริ่มต้นโครงการพัฒนาการเรียนการสอน

ขั้นที่ ๒ การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นการประเมินหลังจากการพัฒนาการเรียนการสอน เรียบร้อยแล้วแต่ยังไม่ได้นำไปทดลองใช้กับผู้เรียน

ขั้นที่ ๓ การประเมินโดยผู้เรียน เป็นการทดลองการเรียนการสอนที่ออกแบบและพัฒนา กับ ผู้เรียนที่เป็นตัวแทนของกลุ่มเป้าหมายหรือประชากร

ขั้นที่ ๔ การประเมินต่อเนื่อง เป็นการประเมินเพื่อติดตามผลกระทบต่อเนื่องจากการทดลอง ใช้การเรียนการสอนโดยผู้เกี่ยวข้องและได้รับผลได้ผลเสียจากโครงการ

๑. การประเมินการออกแบบ หมายถึง การประเมินผลผลิต (output) ที่เกิดจากการออกแบบการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ขั้นการวิเคราะห์ ผลการประเมินที่ได้ในขั้นนี้ คือ เป้าหมายการเรียนรู้การวิเคราะห์ผู้เรียนและบริบทการเรียน การวิเคราะห์งาน เป็นต้น ก่อนที่จะไปสู่ขั้น การ ออกแบบการเรียนการสอน ผลผลิตที่ได้ควรได้รับการตรวจสอบคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมสารสนเทศในการประเมินในขั้นนี้ได้แก่

๑) เป้าหมายการเรียนรู้ตอบสนองปัญหาที่วิเคราะห์จากความต้องการจำเป็นหรือไม่

๒) การวิเคราะห์ผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้มีความถูกต้องตรงตามเป้าหมายการเรียนรู้หรือไม่

๓) การวิเคราะห์งานได้ระบุความรู้และทักษะพื้นฐานที่ต้องมีมาก่อนซึ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้เรื่องใหม่ที่เป็นเป้าหมายการเรียนการสอนที่กำหนดหรือไม่ความรู้และทักษะพื้นฐานที่ระบุมีความถูกต้อง และเป็นตัวแทนที่แท้จริงหรือไม่

๔) แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อประเมินผลการเรียนรู้มีความตรงและความเชื่อมั่นตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

๕) เครื่องมือการวัดประเมินผลผู้เรียนและเกณฑ์การประเมินสามารถจำแนกผู้เรียนได้อย่าง แน่นนอนหรือไม่

๒. การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ก่อนที่จะนำผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการออกแบบการเรียน การสอน เช่น สื่อการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับผู้เรียนควรนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของสื่อ ผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ประเมินควรมีอย่างน้อย 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้เรียนหรือครูผู้สอน นอกจากนี้อาจเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในสื่อการเรียนการสอน และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น คำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมสารสนเทศในการประเมิน ได้แก่

๑) เนื้อหามีความถูกต้องและทันสมัยหรือไม่

๒) ตัวอย่าง แบบฝึกหัดมีความถูกต้องและสมจริงหรือไม่

๓) แนวทางและวิธีการเรียนการสอนมีความเหมาะสมสอดคล้องกับทฤษฎีหรือหลักการ เรียนรู้ตามธรรมชาติของเนื้อหาหรือไม่

๔) แนวทางและวิธีการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหรือไม่

๕) กลวิธีการเรียนการสอนที่ใช้สอดคล้องกับหลักการและรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้หรือไม่

๓. การประเมินโดยผู้เรียน ตัวชี้วัดที่ดีที่สุดในการประเมินว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ หรือไม่จากการเรียนการสอนที่นำเสนอ ก็คือการทดลองใช้กับผู้เรียนที่เป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อศึกษาว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้หรือไม่และประสบปัญหาอะไรในการเรียนรู้การประเมินโดยผู้เรียนจะทำได้ใน ๓ ลักษณะ ได้แก่

๓.๑ การประเมินแบบ ๑:๑ (one-to-one evaluation) หมายถึง การประเมินที่ผู้ประเมินทำการประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครั้งละ ๑ คน แบบตัวต่อตัว ผู้เรียนที่ร่วมในการประเมินนี้ควรมีลักษณะที่เป็นตัวแทนของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และมีจำนวนอย่างน้อย ๓ คน คือผู้เรียนที่เป็นตัวแทนของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่ำ ปานกลาง และสูง ตามลำดับสารสนเทศที่ต้องการในขั้นนี้คือการค้นหาข้อบกพร่องที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน คำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมสารสนเทศในการประเมิน ได้แก่

- ๑) ผู้เรียนเข้าใจภาษาที่สื่อสารในการเรียนการสอนได้ชัดเจนหรือไม่
- ๒) ผู้เรียนรู้หรือไม่ว่าจะต้องทำอะไรในระหว่างฝึกปฏิบัติและทดสอบ
- ๓) ผู้เรียนเข้าใจภาพที่ใช้ในสื่อการเรียนการสอนได้ตรงกับที่ผู้ออกแบบต้องการ สื่อสารหรือไม่

๔) ผู้เรียนสามารถอ่านข้อความที่ปรากฏในสื่อการเรียนรู้ได้ถูกต้องครบถ้วน หรือไม่บทบาทของผู้ออกแบบการเรียนการสอนคือรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทดลอง สอนและใช้สื่อการเรียนการสอนและพยายามซักถามคำถามจากผู้เรียนเพื่อหาคำตอบในการแก้ไขปัญหาที่ พบการซักถามนี้ควรกระทำหลังจากการทดลองได้เสร็จสิ้นแล้ว เพื่อมิให้เป็นการขัดจังหวะการทดลอง สอนและใช้สื่อการเรียนการสอน

๓.๒ การประเมินกลุ่มเล็ก (small group) หมายถึง การประเมินการเรียนการสอนกับผู้เรียนกลุ่มเล็กซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มเป้าหมาย ขนาดของกลุ่มคือประมาณ ๘-๑๒ คน เป็นการทดลองหลังจากที่ได้นำข้อบกพร่องที่พบในการประเมินแบบ ๑:๑ มาปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่าผลการปรับปรุงการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนหลังการนำไปใช้กับกลุ่มเล็กมีคุณภาพดีขึ้นหรือไม่คำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมสารสนเทศในการประเมิน ได้แก่

- ๑) ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้หรือไม่
- ๒) ถ้าผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานอยู่แล้ว ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการ เรียนรู้หรือไม่ ถ้าไม่ประสบความสำเร็จจะต้องปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างไร
- ๓) ถ้าผู้เรียนไม่มีความรู้ ทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ผู้เรียนขาดความรู้ ทักษะ พื้นฐานในเรื่องใด

๔) ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาทักษะเพิ่มเติมในเรื่องใด

๕) ในการจัดการเรียนการสอนให้เสร็จสมบูรณ์จะต้องใช้เวลานานเท่าใด

๖) ผู้เรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับการเรียนการสอน ถ้าผู้เรียนมีความรู้สึกในด้านลบจะมีผลต่อการปฏิบัติของผู้เรียนหรือไม่

๗) จำเป็นต้องปรับปรุงสิ่งใดเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

๘) ผลการปรับปรุงภายหลังการทดลองใช้แบบ ๑: ๑ ได้ผลน่าพอใจหรือไม่

๙) มีปัญหาและข้อบกพร่องของสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติมอีกหรือไม่ ในการทดลองกับกลุ่มเล็ก ผู้ประเมินจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนอยู่ในสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ที่เหมือนการใช้จริงทุกประการ โดยจัดให้มีการวัดผลก่อนเรียน (pretest) เพื่อวัดความรู้ ทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ และวัดผลหลังการเรียนเสร็จสิ้นแล้ว (posttest) หากเกรงว่าการทดสอบจะทำให้ผู้เรียนอ่อนล้า ควรทำการทดสอบหนึ่งวันก่อนจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามแผนการเรียนการสอนที่ได้ ออกแบบไว้ผู้ออกแบบการเรียนการสอนทำหน้าที่สังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างการทดลองโดยไม่แทรกแซง กระบวนการจัดการเรียนการสอน นอกจากผู้สอนไม่สามารถดำเนินการต่อถ้าไม่เข้าช่วยเหลือ ในขั้นนี้ หากเป็นไปได้ผู้ออกแบบการเรียนการสอนควรมีการบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้สามารถย้อนกลับ มาดูใหม่ได้ควรมีการบันทึกเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน หลังการทดลองจะต้องมีการอภิปรายร่วมกับ ผู้เรียนเพื่อหาข้อบกพร่องที่พบในการทดลอง

๓.๓ การประเมินภาคสนาม (field trials) หมายถึง การประเมินการเรียนการสอนกับผู้เรียน ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มเป้าหมายในสภาพแวดล้อมที่ใช้จริง โดยจุดมุ่งหมายของการประเมินภาคสนาม คือ

๑) การตรวจสอบประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนภายหลังจากที่ได้นำข้อบกพร่องที่พบในการประเมินแบบกลุ่มเล็กมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้ ภาคสนาม

๒) เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนและใช้สื่อการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมจริง

๓) ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจในประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพของการเรียนการสอน

๔) นำผลการทดลองใช้มาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนให้มีความสมบูรณ์ในขั้นสุดท้ายก่อนที่จะนำไปใช้จริง การประเมินภาคสนามนี้ผู้ประเมินจัดสภาพการทดลองให้อยู่ในบริบทที่นำไปใช้จริง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่เป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมในการทดลอง ภาคสนามอย่างน้อย ๑ กลุ่ม หรือมากกว่านั้น โดยมีจำนวนผู้เรียนในกลุ่ม ๓๐ คน เป็นอย่างน้อยในแต่ละ ครั้งของการทดลอง ผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนโดยปกติคือครูผู้สอน ผู้ออกแบบการเรียนการสอนมีหน้าที่สังเกตและบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างการทดลองเพื่อตรวจสอบว่าการทดลองเป็นไป ตามที่ออกแบบไว้หรือไม่ ผู้ออกแบบทำหน้าที่ประสานงาน รวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือที่พัฒนาให้มี คุณภาพและสะดวกต่อการใช้งาน เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้ว ทำการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล นอกจากข้อมูลที่รวบรวมได้ในระหว่างการทดลองแล้ว ผู้ออกแบบการทดลองยังเก็บข้อมูลเพิ่มเติมหลังการ ทดลองด้วยวิธีการสัมภาษณ์ สอบถามความคิดเห็นของครูและผู้เรียนเพิ่มเติมคำถามที่ใช้เป็นแนวทางใน การรวบรวมสารสนเทศในการประเมิน ได้แก่

๑) การเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ตามที่ได้ออกแบบไว้หรือไม่

- ๒) ปัญหาที่ประสบในการจัดการเรียนการสอนมีอะไรบ้าง
- ๓) ผู้สอนสามารถดำเนินการนำเสนอสารสนเทศตามที่ได้ออกแบบไว้ได้อย่าง สะดวก รวดเร็วในการใช้หรือไม่
- ๔) ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้หรือไม่
- ๕) เวลาที่กำหนดไว้ในการเรียนการสอน/การใช้สื่อการเรียนการสอนมีความ เหมาะสม พอเพียงหรือไม่
- ๖) ผู้เรียนมีความรู้สึกร้อย่างไรกับการเรียนการสอน/สื่อการเรียนการสอน
- ๗) ผลการปรับปรุงภายหลังการประเมินแบบกลุ่มได้ผลน่าพอใจหรือไม่
- ๘) ผู้สอนรู้สึกอย่างไรกับการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอน
- ๙) ผู้สอนและผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ได้ออกแบบไว้หรือไม่

๑๐) ผู้สอนได้เปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงการเรียนการสอนอะไรบ้าง

๔. การประเมินต่อเนื่อง (ongoing evaluation) การประเมินผลเพื่อพัฒนานี้จะ ดำเนินการ อย่างต่อเนื่องแม้ว่าจะมีการทดลองการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไป ใช้กับ กลุ่มเป้าหมายแล้วก็ตาม โดยเฉพาะโครงการออกแบบการเรียนการสอนขนาดใหญ่ การทดลองใช้ กับ กลุ่มเป้าหมายอาจกระทำต่อเนื่องหลายครั้งในบริบทการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไป เพื่อนำ ข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนและสื่อจนกว่าจะมีความมั่นใจว่าการเรียนการสอนหรือสื่อ ที่ พัฒนาขึ้นนั้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพในการนำไปใช้ได้จริง ในการวางแผนการประเมินความก้าวหน้า ผู้ออกแบบควรตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางสำหรับ การค้นหาคำตอบ ดังนี้

๑) ใครเป็นผู้ประเมิน ๒) จะใช้เกณฑ์อะไรในการประเมิน ๓) จะรวบรวมข้อมูลและสรุป ข้อมูลอย่างไร ๔) จะประเมินเมื่อไร ดังแสดงในตารางที่ ๘.๑ ดังนี้

การประเมินผลรวม (summative evaluation) จุดมุ่งหมายของการประเมินผลรวมคือ การ รวบรวม วิเคราะห์ สรุปข้อมูลเพื่อนำเสนอและ พิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับประสิทธิผล ประสิทธิภาพ ความ พึงพอใจของผู้เรียน และความคุ้มค่าของ ค่าใช้จ่าย

๑. การประเมินประสิทธิผล (effectiveness) ของการเรียนการสอน คือการประเมินผลการ เรียนรู้ที่เกิดขึ้นว่าตรงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ข้อมูลที่นำมาใช้ในการประเมินได้จากการรวบรวม ตลอดจนการประเมินผลจากเครื่องมือ เช่น แบบทดสอบ ผลผลิต แฟ้มสะสมงาน การประเมินตนเอง การ สัมภาษณ์และการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น คำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมสารสนเทศในการ ประเมิน ได้แก่

- ๑) ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้หรือไม่
- ๒) การออกแบบการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้หรือไม่
- ๓) ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่
- ๔) องค์ประกอบการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกันหรือไม่

๒. การประเมินประสิทธิภาพ (efficiency) ของการเรียนการสอน คือการประเมินที่เกี่ยวกับ ความคุ้มค่าของราคา ความสะดวกใช้และประโยชน์ของโครงการออกแบบการเรียนการสอน ข้อมูล

รวบรวมนได้จากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกต คำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมสารสนเทศในการประเมิน ได้แก่

- ๑) การออกแบบสอดคล้องกับความจริงหรือไม่
- ๒) เอกสาร คู่มือที่เขียนมีความชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย เหมาะกับผู้เรียนหรือไม่
- ๓) สิ่งทีออกแบบมีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้เหมาะสมกับความต้องการหรือไม่
- ๔) คุ่มราคาหรือไม่
- ๕) คำนึงถึงข้อจำกัดด้านเวลาของผู้สอนหรือไม่
- ๖) เหมาะสมกับการใช้จริง เช่น ไม่เพิ่มภาระงานของผู้สอน
- ๗) การออกแบบมีความสมบูรณ์หรือไม่
- ๘) การเรียนการสอนดำเนินไปตามที่ได้ออกแบบไว้หรือไม่
- ๙) ผลที่คาดหวังไม่ถึงการออกแบบการเรียนการสอนมีอะไรบ้าง

๓. การประเมินความพึงพอใจ (appeal) ของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอน คือการค้นหาว่าผู้เรียนชอบการเรียนการสอนที่ออกแบบหรือไม่ หลังเสร็จสิ้นการทดลองใช้แล้ว ผู้สอนและผู้เรียนยังคงนำสิ่งที่ออกแบบนี้ไปใช้ต่อหรือไม่ ข้อมูลด้านความพึงพอใจรวบรวมได้จาก แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต และข้อเสนอแนะของผู้เรียน

๔. ความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย การพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวกับความคุ้มค่าของค่าใช้จ่ายพิจารณาได้ ๓ แบบ ได้แก่

- ๑) ค่าใช้จริงที่เกิดขึ้นจริง (cost feasibility) พิจารณาจากค่าใช้จ่ายของการดำเนินการ ต่อหัวของผู้เรียน
- ๒) ประสิทธิภาพของการใช้จ่าย (cost effectiveness) พิจารณาจากสัดส่วนของค่าใช้จ่าย ในโครงการเทียบกับค่าใช้จ่ายมาตรฐานในโครงการที่มีเป้าหมายเดียวกัน
- ๓) ประโยชน์ที่ได้รับ (cost benefit) พิจารณาจากค่าของเงินกับประโยชน์ที่ได้รับ เช่น ความพึงพอใจของผู้เรียน การประหยัดค่าใช้จ่าย และทรัพยากรอื่น ๆ ผู้ที่ใช้สารสนเทศจากการประเมินผลรวม ได้แก่ หน่วยงาน องค์กรที่เป็นภาครัฐและภาคธุรกิจที่ ดำเนินการในด้านการศึกษา สารสนเทศ เหล่านี้จะช่วยให้หน่วยงานหรือองค์กรเหล่านี้ในการตัดสินใจว่า จะสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของโครงการต่อไปหรือไม่อย่างไร ถ้าเป็นครูดำเนินการในระดับชั้นเรียน สารสนเทศเหล่านี้ก็จะช่วยให้ครูตัดสินใจว่าจะดำเนินการเรียนการสอนตามที่ได้ออกแบบนี้ไว้กับกลุ่มเป้าหมาย หรือไม่ เกณฑ์ในการประเมิน ในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบนั้น การประเมินจะใช้การประเมินแบบอิงเกณฑ์ โดยผลการประเมินต้องตอบคำถามว่า ผลการเรียนการสอนสามารถตอบปัญหาที่เป็นความต้องการ จำเป็นในระดับที่เป็นที่ยอมรับหรือไม่ แผนการจัดการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนที่พัฒนามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ยอมรับหรือไม่ เกณฑ์ที่นิยมใช้เป็นเกณฑ์ซึ่งใช้หลักการเรียนแบบรอบรู้ (mastery learning) คือ กำหนดค่าซึ่งเป็นที่ยอมรับไว้ที่ร้อยละตั้งแต่ ๘๐ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ ๒ ด้าน ซึ่ง สามารถแบ่งได้ ๒ แบบ^{๑๕๘} คือ (เปรี๊ยะ โคมุท)

- ๑) เกณฑ์มาตรฐาน ๙๐/๙๐ พิจารณาจากองค์ประกอบ ๒ ด้าน คือ

^{๑๕๘} เปรี๊ยะ โคมุท.การวิจัยและนวัตกรรมกรรมการสอน. กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.๒๕๑๙, หน้า ๑๒๙

(๑) เกณฑ์ ๙๐ ตัวแรก หมายถึงคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทดสอบ หลังเรียนหาได้จากการนำคะแนนหลังสอบทั้งหมดมาหาค่าร้อยละเฉลี่ยของทั้งกลุ่ม ค่าร้อยละเฉลี่ยของทั้งกลุ่ม จะต้องเป็น ๙๐ หรือสูงกว่า

(๒) เกณฑ์ ๙๐ ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละ ๙๐ ของผู้เรียนทั้งหมดที่สามารถทำแบบทดสอบ ผ่านทุกจุดประสงค์การเรียนรู้

๒) เกณฑ์ประสิทธิภาพ ๘๐/๘๐ พิจารณาจากองค์ประกอบของประสิทธิภาพ ๒ ด้าน คือ ด้านกระบวนการ (process) และด้านผลลัพธ์ (product) ดังนี้

(๑) เกณฑ์ ๘๐ ตัวแรกมาจากประสิทธิภาพของกระบวนการ (E๑) คือ การประเมินพฤติกรรม ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้การสอน โดยพิจารณาจากร้อยละของค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติกิจกรรมที่ ได้รับมอบหมายในระหว่างการเรียนรู้การสอนตลอดกระบวนการ

(๒) เกณฑ์ ๘๐ ตัวหลัง มาจากประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E๒) คือ การประเมินพฤติกรรม ขั้นสุดท้ายของผู้เรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้การสอน โดยพิจารณาจากร้อยละของค่าเฉลี่ยที่ได้จาก การทดสอบหลังเรียน ดังนั้น สูตรที่ใช้ในการพิจารณาเกณฑ์การยอมรับในด้านประสิทธิภาพของการเรียนรู้การสอน หรือผลิตภัณฑ์การเรียนรู้การสอน จึงกำหนดไว้ว่า E๑/E๒ เท่ากับ ๘๐/๘๐ เกณฑ์ ๘๐/๘๐นี้อาจมีผู้ตั้งข้อสงสัยว่าจำเป็นต้องยึดถือตามนี้เท่านั้นหรือสามารถกำหนด ตามที่เห็นว่าเหมาะสม

ไชยยศ เรืองสุวรรณ ให้ความเห็นว่าประสิทธิภาพของ บทเรียนที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่เป็นความรู้ ความเข้าใจ ควรใช้เกณฑ์ ๙๐/๙๐ สำหรับเนื้อหาที่เป็นวิชาทักษะ ควรใช้เกณฑ์ ๘๐/๘๐ การจะยอมรับประสิทธิภาพของบทเรียนหรือไม่นั้น ให้ถือค่าแปรปรวน ๒.๕-๕% คือประสิทธิภาพของบทเรียนไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์ ๕% แต่โดยปกติจะกำหนดไว้ ๒.๕% เช่น ตั้งเกณฑ์ ประสิทธิภาพไว้ ๙๐/๙๐ เมื่อทดลองแบบ ๑:๑๐๐ แล้วบทเรียนนั้นมีประสิทธิภาพ ๘๗.๕/๘๗.๕ ก็สามารถ ยอมรับได้ว่าบทเรียนนั้นมีประสิทธิภาพ การยอมรับประสิทธิภาพของบทเรียนมี ๓ ระดับ^{๑๕๙} ได้แก่

๑) สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของบทเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ มีค่าเกิน ๒.๕% ขึ้นไป

๒) เท่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของบทเรียนเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้แต่ไม่เกิน ๒.๕%

๓) ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของบทเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่ไม่ต่ำกว่า ๒.๕% ยังถือว่า มีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้

๙) กระบวนการประเมิน

(Shambaugh & Magliaro,) ได้กล่าวว่า กระบวนการประเมิน เป็นการดำเนินงานที่แปลง เจตนารมณ์หรืออุดมคติให้เป็นความต้องการที่เป็นจริงโดยพิจารณาจากข้อมูล ข้อเท็จจริงที่รวบรวมจาก แหล่งข้อมูลและผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย นำมาเปรียบเทียบและทบทวนเพื่อหาแนวทางที่เป็นไปได้มาก

^{๑๕๙}ไชยยศ เรืองสุวรรณ..เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ที่สุด ในการบรรลุความต้องการหรือการแก้ปัญหาที่ประสบ กระบวนการวิเคราะห์มี ๓ ขั้นตอน^{๑๖๐} ได้แก่ การบรรยายความต้องการจำเป็น การรวบรวมข้อมูล การสรุปและ ทบทวนความต้องการจำเป็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. การบรรยายความ เป็นขั้นตอนที่ผู้ออกแบบนำเสนอความต้องการ ที่เป็นอุดมคติ ความเชื่อ ความมุ่งมั่นในการเรียนการสอนว่าต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไรเมื่อได้รับ การจัดการเรียนการสอนแล้ว เช่น มีความรู้อะไร ทำอะไรได้ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร สิ่งที่น่าเสนอนี้มีแหล่งที่มา จากปรัชญา วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมายของโรงเรียนที่ได้ประกาศแก่สาธารณชน และ หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในหลักสูตรจะบอกถึงเป้าหมายที่เป็นคุณภาพของผู้เรียนใน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่าง ๆ ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียนที่คาดหวังเมื่อผู้เรียนได้รับการศึกษาครบระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด ๑๒ ปีที่เรียกว่า มาตรฐานการเรียนรู้ และคุณภาพของผู้เรียนเป็นรายปีในแต่ละ ระดับชั้นที่เรียกว่า ตัวชี้วัด^{๑๖๑} (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๒) สิ่งที่น่าเสนอในขั้นนี้เป็นเป้าหมายการเรียนรู้ ในระดับกว้างยังไม่สามารถ นำไปสู่การปฏิบัติแต่ทำให้เห็นลำดับความสำคัญของความต้องการหรือ เป้าหมายการเรียนรู้ที่โรงเรียน ต้องการให้นักเรียนบรรลุ

๒.การรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ผู้ออกแบบดำเนินการวิเคราะห์ทางเลือกหรือ แนวทางต่าง ๆ ในการนำเป้าหมายการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลหลายด้าน การดำเนินงานใน ขั้นนี้คือ การวิเคราะห์งาน (task analysis) ซึ่งหมายถึง การจำแนกงานที่ต้องปฏิบัติเป็นกลุ่มงานต่าง ๆ รวมทั้ง การบรรยายรายละเอียดของภาระงานแต่ละงาน และจัดระบบงานให้สัมพันธ์กันจนสามารถ ดำเนินการ ให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้จะต้องวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายของ ผู้เรียน สาระ สื่อ และกิจกรรม เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนเป็นลำดับขั้นตอนและบรรลุ วัตถุประสงค์^{๑๖๒} (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๕, หน้า ๕๒๘) ดังนั้นงานในขั้นนี้ คืองานเพื่อการเรียนรู้ (learning task) ผลที่ได้ จากการดำเนินงานในขั้นนี้คือ เป้าหมายการเรียนรู้ที่บอกให้ทราบว่าผู้เรียนควรมี ความรู้อะไร สามารถทำอะไรได้หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนแล้ว นอกจากนั้นยังบอกให้ทราบว่าผู้เรียนต้องมี ความรู้และทักษะพื้นฐานอะไรที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ ดังนั้น การดำเนินงานในขั้นนี้จึงประกอบด้วยวิเคราะห์ผู้เรียน (analyzing the learners) เพื่อให้ ทราบ ความแตกต่างของผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายการเรียนรู้ว่ามีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร มีพื้นฐานความรู้ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เป็นอย่างไร และการวิเคราะห์งานเพื่อการเรียนรู้ (analyzing the learning task) คือ การวิเคราะห์ว่าความรู้หรือเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้นั้นคืออะไร มีลักษณะ และธรรมชาติเป็น อย่างไร มีขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้เนื้อหานั้นอย่างไรซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการ ออกแบบการเรียนการสอน

๓. การสรุปและทบทวน เป็นขั้นตอนที่ผู้ออกแบบนำเสนอสารสนเทศที่ได้ จากการศึกษา ค้นคว้าและรวบรวมได้มาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับความต้องการและปัญหาที่แท้จริง หรือปรับปรุงความ ต้องการที่กำหนดไว้ในขั้นตอนแรกให้มีความเหมาะสมเป็นจริงมากยิ่งขึ้น และใช้ใน การกำหนดเป้าหมาย

^{๑๖๐}Shambaugh, R. N., & Magliaro, S. *LMastering the possibilities*. Massachusetts:Allyn and Bacon. . (1997)., p. 65

^{๑๖๑}กระทรวงศึกษาธิการ.). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒)กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน กราฟฟิค. (๒๕๕๒)

^{๑๖๒}ราชบัณฑิตยสถาน.. พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.๒๕๕๕, หน้า ๕๒๘

การเรียนรู้ที่มีการจัดลำดับความสำคัญและกำหนดทางเลือกหรือแนวทางปฏิบัติที่มีความเฉพาะเจาะจง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง โดยใช้สารสนเทศต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาแล้ว ได้แก่ลักษณะของผู้เรียน สภาพบริบทของการเรียนการสอนในโรงเรียน สารสนเทศเหล่านี้จะช่วยให้ข้อเสนอแนะทำการบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้หรือการแก้ปัญหาที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ในการปฏิบัติสอดคล้องกับเวลาและทรัพยากรที่มีอยู่ต่อไป

๑๐) ขั้นตอนของการประเมินผล

สมคิด ได้กล่าวถึงขั้นตอนและลำดับขั้นของการประเมินผลการเรียน สรุปได้^{๑๖๓} ดังนี้ ขั้นที่ ๑ ทำความเข้าใจ พฤติกรรมที่ต้องประเมิน โดยแปลความหรือตีความในรูป ของการแสดงออกของเด็ก ซึ่งเป็นขั้นทำความเข้าใจจุดประสงค์ในการสอน ขั้นที่ ๒ ตั้งเกณฑ์โดยการกำหนดว่าการแสดงออกของนักเรียนต้องอยู่ในระดับใดครู จึงยอมรับว่านักเรียนมีพฤติกรรมนั้นจริง ขั้นที่ ๓ วัดผลนักเรียนโดยเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ บอกให้ทราบว่าผลพฤติกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับใด สถานศึกษาจะต้องสนใจ ศึกษาหาความรู้ และจัดดำเนินการภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นที่ ๔ ลงความเห็นว่ามีพฤติกรรมนั้นจริงหรือไม่ โดยการนำ ข้อมูลในขั้นที่ ๓ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ในขั้นที่ ๒ ถ้าพฤติกรรมของนักเรียนถึงระดับที่เป็นเกณฑ์ก็ยอมรับว่านักเรียน มีพฤติกรรมนั้นจริง โดยสมบูรณ์ ถ้าพฤติกรรมของนักเรียนไม่ถึงระดับที่เป็นเกณฑ์ ก็วินิจฉัยหา ข้อบกพร่องของการเรียนการสอน จากการที่ได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในเบื้องต้นนั้น

ผู้ทำการวิจัยได้ทำการสรุปความหมายของการวัดและประเมินผลไว้ว่าการวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการ ตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวเลข หรือสัญลักษณ์ ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะ หรือคุณภาพของสิ่งที่ วัด โดยใช้เครื่องมือวัดผลที่มีประสิทธิภาพ และวินิจฉัยตัดสิน ลงสรุปคุณค่าเพื่อพิจารณาตัดสินใจที่ได้ จากการวัดผลอย่างมีกฎเกณฑ์ และมีคุณธรรม ซึ่งผู้ทำการวิจัยได้แบ่งการประเมินผลไว้ดังนี้

๑. การประเมินระหว่างเรียน (Formative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน การประเมินประเภทนี้ใช้ระหว่าง การจัดการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ใน ระหว่างการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ หากผู้เรียนไม่ผ่านจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนก็จะหาวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผลการประเมินยังเป็นการตรวจสอบผู้สอนเองว่าเป็น อย่างไร แผนการสอนรายครั้งที่เตรียมมาดีหรือไม่ ควรปรับปรุงอย่างไร กระบวนการจัดการเรียน การสอนเป็นอย่างไร มีจุดใดบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

๒. การประเมินเพื่อตัดสิน (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการ จัดการสอน เป็นการประเมินหลังจากผู้เรียนได้เรียนไปแล้ว อาจเป็นการประเมินหลังจบเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง รวมทั้งการประเมินปลายภาคเรียนหรือปลายปี ผลจากการประเมินประเภทนี้ใช้ ในการตัดสินผลการจัดการเรียนการสอน หรือตัดสินใจว่าผู้เรียนคนใดควรจะได้รับระดับคะแนนใด

^{๑๖๓} สมคิด บางโม (องค์การและการจัดการ.สำนักพิมพ์วิทย์พัฒน์.กรุงเทพฯ.,๒๕๔๕).

๑๑) ประโยชน์ของการประเมินการเรียนการสอน

ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการประเมิน ซึ่งประกอบด้วย ผู้เรียน ครู ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ได้รับประโยชน์จากการประเมินการเรียนการสอน ดังนี้

๑) ผู้เรียนได้รับประโยชน์ดังนี้

(๑) ช่วยพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในด้านความรู้และการปฏิบัติ

(๒) ได้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

๒) ครูได้รับประโยชน์ ดังนี้

(๑) รู้ว่าอะไรเป็นความต้องการจำเป็น และสามารถจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนได้

(๒) ช่วยครูในการเลือกวิธีสอนและสื่อการเรียนการสอน

(๓) ช่วยครูในการพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน ทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจ

(๔) ช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

๓) ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ได้รับประโยชน์ ดังนี้

(๑) ช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบผลการดำเนินงานว่าอยู่ในสภาพใดเป็นที่น่าพอใจหรือไม่

(๒) ช่วยให้ผู้บริหารได้สารสนเทศในการวางแผนและพัฒนาการเรียนการสอน

(๓) ช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการว่าจะยุติหรือดำเนินการต่อไปหรือไม่อย่างไร

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory)

การเรียนรู้คือกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความคิดคนสามารถเรียนรู้ได้จากการได้ยืมการสัมผัสการอ่านการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกันเด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้องการซักถามผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอโดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้เช่นความเป็นกันเองความเข้มงวดกวดขันหรือความไม่มีระเบียบวินัยสิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียนดังนั้นผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอนรวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนเพื่อที่ผู้สอนจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงกับความสามารถและได้เต็มศักยภาพของผู้เรียนทฤษฎีการเรียนรู้เหล่านี้เป็นเครื่องมือสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ครูสอนจะนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเด็กซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอดังต่อไปนี้

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor) ในการออกแบบสื่อการเรียนการสอนการวิเคราะห์ความจำเป็นเป็นสิ่งสำคัญและตามด้วยจุดประสงค์ของการเรียนโดยแบ่งออกเป็นย่อยๆ ๓ ส่วนด้วยกันคือ^{๑๖๔}

๑) พฤติกรรมควรชี้ชัดและสังเกตได้

^{๑๖๔} ราชบัณฑิตยสถานและสมศักดิ์ตั้งเยี่ยงหลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษาพิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคาแหง ๒๕๕๔.

๒) เงื่อนไขพฤติกรรมสำเร็จได้ควรมีเงื่อนไขในการช่วยเหลือ

๓) มาตรฐานพฤติกรรมที่ได้นั้นสามารถอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของไทเลอร์ (Tylor) คือ^{๑๖๕}

๑) ความต่อเนื่อง (continuity) หมายถึงในวิชาทักษะต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อยๆและต่อเนื่องกัน

๒) การจัดช่วงลำดับ (sequence) หมายถึงหรือการจัดสิ่งที่มีความง่ายไปสู่สิ่งที่มีความยาก ดังนั้นการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้มีการเรียงลำดับก่อนหลังเพื่อให้ได้เรียนเนื้อหาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

๓) บูรณาการ (integration) หมายถึงการจัดประสบการณ์จึงควรเป็นในลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกันเนื้อหาที่เรียนเป็นการเพิ่มความสามารถทั้งหมดของผู้เรียนที่จะได้ใช้ประสบการณ์ได้ในสถานการณ์ต่างๆกันประสบการณ์การเรียนรู้จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ที่แวดล้อม

ทฤษฎีการเรียนรู้ขั้นของกาเย่ (Gagne) คือ

๑) การจูงใจ (Motivation Phase) การคาดหวังของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้

๒) การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Apprehending Phase) ผู้เรียนจะรับรู้สิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจ

๓) การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) เพื่อให้เกิดความกระะยะสั้นและระยะยาว

๔) ความสามารถในการจำ (Retention Phase)

๕) ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase)

๖) การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว (Generalization Phase)

๗) การแสดงออกพฤติกรรมที่เรียนรู้ (Performance Phase)

๘) การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (Feedback Phase) ผู้เรียนได้รับทราบผลเร็วจะทำให้มีผลดี และ ประสิทธิภาพสูงองค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากแนวคิดนักการศึกษาของกาเย่ (Gagne) ประกอบด้วย

๑) ผู้เรียน (Learner) มีระบบสัมผัสและระบบประสาทในการรับรู้

๒) สิ่งเร้า (stimulus) คือสถานการณ์ต่างๆที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

๓) การตอบสนอง (response) คือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้

๔) การสอนด้วยสื่อตามแนวคิดของกาเย่ (Gagne)

๕) เราความสนใจมีโปรแกรมที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

๖) ความอยากรู้อยากเห็นจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียนการตั้งคำถาม

๗) บอกวัตถุประสงค์ผู้เรียนควรทราบถึงวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนสนใจ

๘) กระตุ้นความจำผู้เรียนสร้างความสัมพันธ์ในการโยงข้อมูลกับความรูที่มีอยู่

๙) เสนอเนื้อหาขั้นตอนนี้จะเป็นการอธิบายเนื้อหาให้กับผู้เรียนโดยใช้สื่อชนิดต่างๆ

๑๐) การยกตัวอย่างการยกตัวอย่างสามารถทำได้โดยยกกรณีศึกษาการเปรียบเทียบ

^{๑๖๕} ปรากฏกล่าวถึงและสมัคคีทั้งหลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษาเรื่องเดียวกัน.

๑๑) การฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะหรือพฤติกรรมเป็นการวัดความเข้าใจผู้เรียน

๑๒) การให้คำแนะนำเพิ่มเติมเช่นการทำแบบฝึกหัดโดยมีคำแนะนำ

๑๓) การสอบเพื่อวัดระดับความเข้าใจ^{๑๖๖}

สรุปได้ว่าทฤษฎีนี้สามารถนำมาใช้กับงานวิจัยนี้ได้เพราะว่าทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นได้กล่าวถึงกระบวนการของการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านพฤติกรรมความคิดได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการซึ่งวัตถุประสงค์ดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้ที่เข้าใจกระบวนการของการเรียนรู้ว่าประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆของการเรียนรู้เช่นการเรียนรู้โดยผ่านการจากการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจการเรียนรู้แบบการประยุกต์และการเรียนรู้แบบวิเคราะห์สังเคราะห์เป็นต้นแล้วจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน

๒.๓ ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอน

ในการเรียนการสอนนั้นมักจะเน้นความสามารถของสมอง ใน ด้านของการใช้ภาษาการใช้ทักษะทางคณิตศาสตร์ และการคิดเชิงเหตุผลซึ่งทำให้นักเรียนไม่สามารถที่จะพัฒนาความสามารถได้เท่าที่ควรยกตัวอย่างนักเรียนบางคนมีความสามารถหลายด้านเช่นศิลปะดนตรีหรืออื่นๆแต่กลับต้องเรียนวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ที่ไม่ชอบเมื่อผลการเรียนไม่ดีผู้ปกครองครูเข้าใจว่า “เด็กโง่” แต่ความจริงแล้วถ้าพัฒนาให้ถูกด้านนักเรียนคนนั้นอาจจะมีความสามารถมากกว่าที่เห็นทั่วไปเพื่อเป็นการตอบโจทยนี้ “ทฤษฎีการสอนแบบพหุปัญญา”(Multiple Intelligence) จึงถือกำเนิดขึ้นมาในวงการศึกษ

การ์ดเนอร์ ได้ให้ความหมายของเขาวนปัญญาใหม่ว่า “ความสามารถในการแก้ปัญหาใสภาพแวดล้อมต่างๆ หรือการสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรมในแต่ละแห่ง รวมทั้งความสามารถในการตั้งปัญหาเพื่อจะหาคำตอบและเพิ่มพูนความรู้” การ์ดเนอร์นั้นมีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับสติปัญญาที่สำคัญ ๒ ประการคือ^{๑๖๗}

๑. เขาวนปัญญาของบุคคลมิได้มีเพียงความสามารถทางภาษาและทางคณิตศาสตร์เท่านั้นแต่มีอยู่อย่างหลากหลายถึง ๘ ประเภทด้วยกันแต่การ์ดเนอร์เองก็กล่าวว่าจะมีมากกว่า ๘ ประเภทโดยคนแต่ละคนจะมีความสามารถเฉพาะด้านแตกต่างกันไปซึ่งสอดคล้องกับเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคลความสามารถที่แตกต่างกันออกไปนี้เมื่อผสมผสานออกมา แล้วจะก่อให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะตัวบุคคล

๒.เขาวนปัญญาไม่ใช่สิ่งที่มันคงถาวรตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายหากแต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมและการส่งเสริมที่เหมาะสม

^{๑๖๖} นวัตกรรมข้อมูลเพื่อการค้นคว้า: สังคมศาสตร์และจิตวิทยาออนไลน์. แหล่งที่มา

<http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=๑๕&พฤศจิกายน๒๕๕๘>.

^{๑๖๗} การ์ดเนอร์ Gardner อังอิงทิศนาแซมมณีศาสตรจารย์สอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๕๕.

พงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว ได้อธิบายเขาวงกตปัญญาซึ่งการ์ดเนอร์ได้เสนอไว้ ๘ อย่างดังนี้^{๑๖๘}

๑. สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence)
2. สติปัญญาในการใช้เหตุผลเชิงตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical Mathematical Intelligence)
3. สติปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ (Bodily Kinesthetic Intelligence)
๔. สติปัญญาด้านการมองเห็นและมิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial Intelligence)
๕. สติปัญญาด้านดนตรี (Musical Intelligence)
๖. สติปัญญาด้านการเข้ากับผู้อื่น (Interpersonal Intelligence)
๗. สติปัญญาด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence)
๘. สติปัญญาด้านการเป็นนักธรรมชาติวิทยา (Nationalism Intelligence)^{๑๖๙}

สรุปได้ว่าทฤษฎีนี้สามารถนำมาใช้กับงานวิจัยนี้ได้เพราะว่าทฤษฎีการสอนแบบพหุปัญญาข้างต้นเชื่อว่าบุคคลมีความสามารถ ในการเรียนรู้ไม่เท่ากันและมีความสามารถแตกต่างกันไปโดยเฉพาะการเรียนการศึกษาแผนกบาลี ก็ควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนทั้งในด้านความสามารถทางสมองความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นต้นแล้วจัดการเรียนการสอนให้หลากหลายทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ครอบคลุมความสามารถของผู้เรียนการจัดการหลากหลายทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ครอบคลุมความสามารถของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการในแต่ละด้านของผู้เรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของผู้เรียนและที่สำคัญคือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควรวัดความสามารถของผู้เรียนในหลายๆด้านไม่ควรวัดจากการวัดความจำเพียงอย่างเดียวซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนได้อย่างสูงสุดระบบการสอนแบบ ๔ MAT เกิดขึ้นจากแนวคิดนักการศึกษาคนสำคัญชาวอเมริกาชื่อซูซานมอร์ริส (SusanMoris) และเบอร์นิสแม็คคาร์ธี (Bernice MC Carthy) เมื่อปี ๑๙๘๐ จึงถือว่ามีใช้เป็นรูปแบบการสอนที่แปลกใหม่ หรือ เกิดขึ้นใหม่แต่อย่างใดแต่ที่เพิ่งได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences) ของโฮวาร์ดการ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ที่เข้ามาและได้รับความสนใจกันอย่างกว้างขวางในหมู่นักการศึกษาไทยในปัจจุบันเมื่อวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีการสอนแบบ ๔ MAT จะได้หลักแนวคิดซึ่งสรุปได้เป็น๓ประเด็นดังนี้^{๑๗๐}

๑. แบบฉบับหรือลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความแตกต่างกันตามความแตกต่างระหว่างบุคคลมี๔แบบได้แก่

๑) ผู้เรียนแบบที่๑ (WHY)เป็นคนช่างคิดช่างสงสัยอยากรู้อยากเห็นชอบเรียนรู้ด้วยการสังเกตและสัมผัสชอบเรียนรู้จากการฟังการเฝ้าดูการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นชอบทำงานร่วมกับผู้อื่นจึงมักชอบตั้งคำถามว่าทำไม

^{๑๖๘} ประพันธ์ ศิริสุสารัง การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพนักเรียน: วารสารศูนย์ศึกษาการพัฒนาครูปีที่ ๒ ฉบับที่ ๗. ๑๖ ต.ค. ๒๕๕๔.

^{๑๖๙} พงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว. รายงานการวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ ของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ :คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ (๒๕๔๖).

^{๑๗๐} ทิศนา ขมมณี. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๔๕.

๒) ผู้เรียนแบบที่๒ (WHAT) เป็นผู้สนใจข้อเท็จจริงชอบเรียนรู้จักการรับข้อมูลและสิ่งต่างๆ จากครูหรือจากคนอื่นๆ เป็นคนช่างวิเคราะห์ชอบเรียนรู้ด้วยวิธีการคิดไตร่ตรอง

๓) ผู้เรียนแบบที่๓ (HOW) เป็นผู้สนใจในวิธีการต่างๆ ยากรู้ว่าสิ่งต่างๆ นั้นทำอย่างไรชอบที่จะได้ลงมือปฏิบัติจริงเป็นการเรียนรู้จากสามัญสำนึกที่สัมผัสได้เช่นจับต้องลูบคลำทดลองทำของจริงฝึกปฏิบัติ

๔) ผู้เรียนแบบที่๔ (IF) ชอบค้นหาว่าเป็นไปได้หรือไม่ถ้าไม่เป็นอย่างนี้จะเป็นอย่างอื่นได้หรือไม่จึงสนใจในการค้นหาสิ่งใหม่ด้วยตนเองด้วยการทดลองพิสูจน์เรียนรู้จากความรู้สึกของตนเองเรียนรู้ด้วยการลองผิดลองถูกชอบที่จะลองทำดูและค้นพบสิ่งใหม่ๆ ด้วยตนเอง

๒.ลีลาการสอนหรือวิธีการสอนของครูจึงต้องมี ๔ แบบเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลเช่นกัน

๑ (WHY) มีความสุขความสบายใจในการเรียนมากที่สุดเจตนาของ ๔ MAT ในชั้น WHY จะเป็นการกระตุ้นยั่วโดยการให้นักเรียนได้สังเกตได้ฟังแล้วทั้งปริศนาให้นักเรียนขบคิดจนเกิดการตั้งคำถามให้ได้ว่าทำไมกับครูหรือกับตนเองหรือกับใครๆ เพื่อเขาจะได้มีความกระตือรือร้นและมีแรงจูงใจในการแสวงหาคำตอบหรือความรู้ในชั้น What หรือชั้น How ได้ต่อไป

๒. เนื่องจากผู้เรียนมีระดับพัฒนาการในเขาวนปัญญาแต่ละด้านไม่เท่ากันดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการในแต่ละด้านของผู้เรียนตัวอย่างเช่นเด็กที่มีเขาวนปัญญาด้านดนตรีสูงจะพัฒนาปัญญาด้านดนตรีของตนไปอย่างรวดเร็วต่างจากเด็กคนอื่น ๆ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กที่มีขั้นพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งสูงควรต้องแตกต่างกันไปจากเด็กที่มีขั้นพัฒนาการในด้านนั้นต่ำกว่า

๓.เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีเขาวน ปัญญาแต่ละด้านไม่เหมือนกันการผสมผสานของความสามารด้านต่างๆ ที่มีอยู่ไม่เท่ากันนี้ทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ (Uniqueness) หรือลักษณะเฉพาะของแต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกันหรืออีกนัยหนึ่งเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลทำให้แต่ละคนแตกต่างกันและความแตกต่างที่หลากหลาย (Diversity) นี้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนร่วมดังนั้นกระบวนการคิดที่ว่าคนนี้โง่หรือเก่งกว่าคนนั้นคนนี้จะควรจะเปลี่ยนไปการสอนควรเน้นการส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของผู้เรียนครูผู้สอนโดยเน้นให้ผู้เรียนค้นหาเอกลักษณ์ของตนภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของตนเองและเคารพในเอกลักษณ์ของผู้อื่นรวมทั้งเห็นคุณค่าและเรียนรู้ที่จะใช้ความแตกต่างของแต่ละบุคคลให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเช่นนี้ผู้เรียนก็จะเรียนอย่างมีความสุขมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองเห็นคุณค่าในตนเองในขณะที่เดียวกันก็มีความเคารพในผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกัน

๔. ระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควรจะต้องมีการปรับเปลี่ยนไปจากแนวคิดเดิมที่ใช้การทดสอบเพื่อวัดความสามารถทางเขาวนปัญญาเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้นและที่สำคัญคือไม่สัมพันธ์กับบริบทที่แท้จริงที่ใช้ความสามารถนั้นๆ ตามปกติวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนที่ดีควรมีการประเมินหลายๆ ด้านและในแต่ละด้านควรเป็นการประเมินในสภาพการณ์ของปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเขาวน ปัญญาด้านนั้นๆ การประเมินจะต้องครอบคลุมความสามารถในการแก้ปัญหาหรือการสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเขาวนปัญญาด้านนั้นอีกวิธีหนึ่งคือการให้เรียนอยู่ในสภาพการณ์ที่ซับซ้อนซึ่งต้องใช้สติปัญญาหลายด้านหรือการให้อุปกรณ์ซึ่งสัมพันธ์กับ

เขาวนปัญญาหลายๆ ด้านและสังเกตดูว่าผู้เรียนเลือกใช้เขาวนปัญญาด้านใดหรือศึกษาและใช้อุปกรณ์ซึ่งสัมพันธ์กับเขาวนปัญญาด้านใดมากเพียงไร

สรุปได้ว่าทฤษฎีนี้สามารถนำมาใช้กับงานวิจัยนี้ได้เพราะว่าทฤษฎีการสอนแบบพหุปัญญาข้างต้นเชื่อความบุคคลมีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่ากันและมีความสามารถแตกต่างกันไปซึ่งการจัดการศึกษาควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนทั้งในด้านความสามารถทางสมองความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นต้นแล้วจัดการเรียนการสอนให้หลากหลายทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ครอบคลุมความสามารถของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการ ในแต่ละด้านของผู้เรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของผู้เรียนและ ที่สำคัญคือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควรวัดดูความสามารถของผู้เรียนในหลายๆ ด้านนอกจากการวัดความจำเพียงอย่างเดียวซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนได้อย่างสูงสุด

๒.๔ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี โท และเอก

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำ ของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในคราวประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๘” ดังต่อไปนี้

๑. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการนี้เรียกว่า “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๘”

๒. ให้ใช้ประกาศกระทรวงนี้สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาตรีทุกสาขาวิชาที่จะเปิดใหม่ และหลักสูตรเก่าที่จะปรับปรุงใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคมในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๓. ให้ยกเลิก ๓.๑ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๔๘” ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๘ ๓.๒ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “การจัดการศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓” ลงวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓

๔. ในประกาศกระทรวงนี้ “อาจารย์ประจำ” หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรนั้น ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ตามพันธกิจของการอุดมศึกษา และปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา สำหรับอาจารย์ประจำที่สถาบันอุดมศึกษารับเข้าใหม่ตั้งแต่เกณฑ์มาตรฐานนี้เริ่มบังคับใช้ ต้องมีคะแนนทดสอบความสามารถภาษาอังกฤษได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการ การอุดมศึกษา เรื่อง มาตรฐานความสามารถภาษาอังกฤษของอาจารย์ประจำ

“อาจารย์ประจำหลักสูตร” หมายถึง อาจารย์ประจำที่มีคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตรที่เปิดสอน ซึ่งมีหน้าที่สอนและค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาดังกล่าว ทั้งนี้ สามารถเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรหลายหลักสูตรได้ในเวลาเดียวกัน แต่ต้องเป็นหลักสูตรที่อาจารย์ผู้นั้น มี

คุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตร “อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร” หมายถึง อาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีภาระหน้าที่ในการบริหาร และพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผน การควบคุมคุณภาพ การติดตามประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต้องอยู่ประจำหลักสูตรนั้นตลอดระยะเวลา ที่จัดการศึกษา โดยจะเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเกินกว่า ๑ หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้ ยกเว้น พหุวิทยาการหรือ สหวิทยาการ ให้เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้อีกหนึ่งหลักสูตร และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถใช้ได้ไม่เกิน ๒ คน “อาจารย์พิเศษ” หมายถึง ผู้สอนที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำ

๕. ปรัชญา และวัตถุประสงค์ มุ่งให้การผลิตบัณฑิตมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากล ให้การผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาอยู่บนฐานความเชื่อว่าการกำลังคนที่มีคุณภาพต้องเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึก ของความเป็นพลเมืองดีที่สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม และมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองบนฐาน ภูมิปัญญาไทย ภายใต้กรอบศีลธรรม จรรยาอันดีงาม เพื่อนำพาประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและทัดเทียม มาตรฐานสากล ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับส่งเสริมกระบวนการผลิตบัณฑิตที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน ให้มีลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการสื่อสารแบบไร้พรมแดน มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ ตามกรอบมาตรฐาน และจรรยาบรรณที่กำหนด สามารถสร้างสรรค์งานที่เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล โดยแบ่งหลักสูตรเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

๕.๑ หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ แบ่งเป็น ๒ แบบ ได้แก่ ๕.๑.๑ หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้ง ภาควิชา และภาคปฏิบัติ เน้นความรู้และทักษะด้านวิชาการ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน สถานการณ์จริงได้อย่างสร้างสรรค์ ๕.๑.๒ หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาการ ซึ่งเป็นหลักสูตรปริญญาตรี สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถระดับสูง โดยใช้ หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้ว ให้รองรับศักยภาพของผู้เรียน โดยกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษา บางรายวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้ว และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทำวิจัยที่ลุ่มลึกทางวิชาการ

๕.๒ หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ แบ่งเป็น ๒ แบบ ได้แก่ ๕.๒.๑ หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ ทั้งภาควิชา และภาคปฏิบัติ เน้นความรู้ สมรรถนะและทักษะด้านวิชาชีพตามข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพ หรือมีสมรรถนะและทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ โดยผ่านการฝึกงาน ในสถานประกอบการ หรือ สหกิจศึกษา หลักสูตรแบบนี้เท่านั้นที่จัดหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ได้ เพราะมุ่ง ผลิตบัณฑิตที่มีทักษะการปฏิบัติการอยู่แล้ว ให้มีความรู้ด้านวิชาการมากยิ่งขึ้น รวมทั้งได้รับการฝึกปฏิบัติ ขั้นสูงเพิ่มเติม หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาตรี และจะต้องสะท้อนปรัชญาและเนื้อหาสาระของหลักสูตรปริญญาตรีนั้น ๆ โดยครบถ้วน และให้ระบุคำว่า “ต่อเนื่อง” ในวงเล็บต่อท้ายชื่อหลักสูตร ๕.๒.๒ หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ซึ่งเป็นหลักสูตร สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ สมรรถนะทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการขั้นสูง โดยใช้หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้ว ให้รองรับศักยภาพ

ของผู้เรียน โดยกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาบางรายวิชา ในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้ว และทำวิจัยที่ลุ่มลึกหรือได้รับการฝึกปฏิบัติขั้นสูงในหน่วยงาน องค์กร หรือสถานประกอบการ หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาการหรือทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ต้องมีการเรียนรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต

๖. ระบบการจัดการศึกษา ใช้ระบบทวิภาค โดย ๑ ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น ๒ ภาค การศึกษาปกติ ๑ ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อน ให้กำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิตโดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกัน ได้กับการศึกษาภาคปกติ สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบไตรภาค หรือระบบจตุรภาค ให้ถือแนวทางดังนี้ ระบบไตรภาค ๑ ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น ๓ ภาคการศึกษาปกติ ๑ ภาคการศึกษาปกติ มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๒ สัปดาห์ โดย ๑ หน่วยกิต ระบบไตรภาค เทียบได้กับ ๑๒/๑๕ หน่วยกิต ระบบทวิภาค หรือ ๔ หน่วยกิต ระบบทวิภาค เทียบได้กับ ๕ หน่วยกิต ระบบไตรภาค ระบบจตุรภาค ๑ ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น ๔ ภาคการศึกษาปกติ ๑ ภาคการศึกษาปกติ มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๐ สัปดาห์ โดย ๑ หน่วยกิต ระบบจตุรภาค เทียบได้กับ ๑๐/๑๕ หน่วยกิต ระบบทวิภาค หรือ ๒ หน่วยกิต ระบบทวิภาค เทียบได้กับ ๓ หน่วยกิต ระบบจตุรภาค สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระบบอื่น ให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้น รวมทั้งรายละเอียดการเทียบเคียงหน่วยกิตกับระบบทวิภาคไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจนด้วย

๗. การคิดหน่วยกิต ๗.๑ รายวิชาภาคทฤษฎี ที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหาไม่น้อยกว่า ๑๕ ชั่วโมง ต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต ระบบทวิภาค ๗.๒ รายวิชาภาคปฏิบัติ ที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมงต่อภาค การศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต ระบบทวิภาค ๗.๓ การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม ที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า ๔๕ ชั่วโมงต่อภาค การศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต ระบบทวิภาค ๗.๔ การทำโครงงานหรือกิจกรรมการเรียนรู้อื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายที่ใช้เวลา ทำโครงงานหรือกิจกรรมนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า ๔๕ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต ระบบทวิภาค

๘. จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา ๘.๑ หลักสูตรปริญญาตรี (๔ ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๑๒๐ หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน ๘ ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน ๑๒ ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา ๘.๒ หลักสูตรปริญญาตรี (๕ ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๑๕๐ หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน ๑๐ ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน ๑๕ ปี การศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา ๘.๓ หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า ๖ ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๑๘๐ หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน ๑๒ ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน ๑๘ ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา ๘.๔ หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๗๒ หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน ๔ ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน ๖ ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา ทั้งนี้ ให้นับเวลาศึกษาจากวันที่เปิดภาคการศึกษาแรกที่รับเข้าศึกษา ในหลักสูตรนั้น

๙. โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชา ดังนี้

๙.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง หมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะ บูรณาการใด ๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๓๐ หน่วยกิต

อนึ่ง การจัดวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) อาจได้รับการยกเว้นรายวิชาที่ได้ศึกษามาแล้วในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือระดับอนุปริญญา ทั้งนี้ จำนวนหน่วยกิต ของรายวิชาที่ได้รับการยกเวണ്ടังกล่าว เมื่อนับรวมกับรายวิชาที่จะศึกษาเพิ่มเติมในหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ต้องไม่น้อยกว่า ๓๐ หน่วยกิต

๙.๒ หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพ ที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้ โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวม ดังนี้ ๙.๒.๑ หลักสูตรปริญญาตรี (๔ ปี) ทางวิชาการ ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ รวมไม่น้อยกว่า ๗๒ หน่วยกิต ๙.๒.๒ หลักสูตรปริญญาตรี (๔ ปี) ทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ให้มีจำนวน หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า ๗๒ หน่วยกิต โดยต้องเรียนวิชาทางปฏิบัติการตามที่ มาตรฐานวิชาชีพกำหนด หากไม่มีมาตรฐานวิชาชีพกำหนดต้องเรียนวิชาทางปฏิบัติการไม่น้อยกว่า ๓๖ หน่วยกิต และทางทฤษฎีไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต หลักสูตร (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า ๔๒ หน่วยกิต ในจำนวนนั้นต้องเป็นวิชาทางทฤษฎีไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต ๙.๒.๓ หลักสูตรปริญญาตรี (๕ ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวม ไม่น้อยกว่า ๙๐ หน่วยกิต ๙.๒.๔ หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า ๖ ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชา เฉพาะรวมไม่น้อยกว่า ๑๐๘ หน่วยกิต สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดหมวดวิชาเฉพาะในลักษณะวิชาเอกเดี่ยว วิชาเอกคู่ หรือวิชาเอกและวิชาโทก็ได้ โดยวิชาเอกต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า ๓๐ หน่วยกิต และวิชาโทต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า ๑๕ หน่วยกิต ในกรณีที่จัดหลักสูตรแบบวิชาเอกคู่ต้องเพิ่ม จำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกอีกไม่น้อยกว่า ๓๐ หน่วยกิต และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๑๕๐ หน่วยกิตสำหรับหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวน้ำ ผู้เรียนต้องเรียนวิชาระดับ บัณฑิตศึกษาในหมวดวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต

๙.๓ หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตามที่ ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต สถาบันอุดมศึกษาอาจยกเว้นหรือเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี ให้กับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ที่สามารถวัดมาตรฐานได้ ทั้งนี้ นักศึกษาต้องศึกษาให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร และเป็นไป ตามหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่วิทยาลัยในระบบ และแนวปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับการเทียบโอน ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

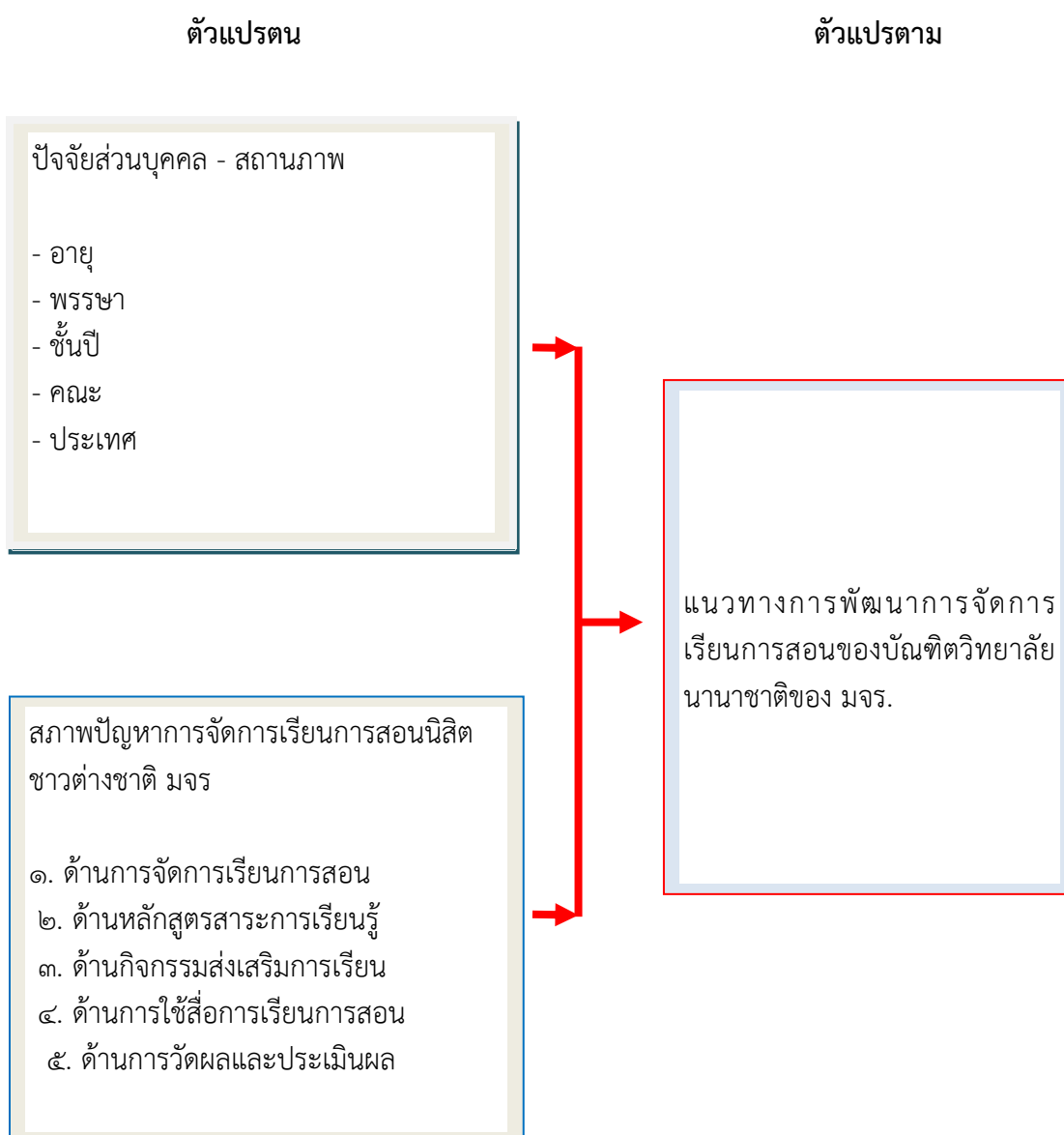
๒.๕.กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง“แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับศึกษานำนำชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น(Independent Variables)คือสถานภาพส่วนบุคคลได้แก่สถานภาพอายุพรระชาประเทศสัญชาติชั้นเรียนคณะ

ตัวแปรตาม(Dependent Variables)คือระดับความคิดเห็น"แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับศึกษานำนำชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา"๕ด้านได้แก่ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผล

แผนภาพที่ ๓.๑ กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Survey Research) มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อให้การวิจัยเรื่อง“แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีสาระครอบคลุมครบถ้วนเหมาะสมสำหรับนำไปพัฒนาต่อไป

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตนานาชาติที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท และ ปริญญาเอก International Program M.A and Ph. D (IBSC) ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ นิสิตสหรัฐอเมริกาจำนวน ๑ รูป/คน อังกฤษ จำนวน ๑ รูป/คน บังคลาเทศ จำนวน ๓ รูป/คน นิสิตไทย จำนวน ๑๓ รูป/คน นิสิตจีน จำนวน ๔ รูป นิสิตอินเดีย จำนวน ๑ รูป นิสิตภูฏาน จำนวน ๒ รูป/คน นิสิตมาเลเซีย จำนวน ๔ รูป นิสิตพม่า จำนวน ๑๖ รูป/คน นิสิตเนปาล จำนวน ๑ รูป นิสิตศรีลังกา จำนวน ๒ รูป นิสิตแคเมอรูน จำนวน ๑ รูป นิสิตเวียดนาม จำนวน ๑๑ รูป/คน รวม ๖๐ รูป/คน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นิสิตนานาชาติที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท ระดับปริญญาเอก ของคณะพุทธศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งหมด จำนวน ๖๐ รูป/คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการจาก

ตารางสำเร็จรูปขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๑ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

๓.๒.๑ กำหนดขนาดตัวอย่าง นิสิตนานาชาติทั้งหมดที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ของคณะพุทธศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ นิสิตบังคลาเทศ นิสิตไทย นิสิตจีน นิสิตอินเดีย นิสิตภูฏาน นิสิตมาเลเซีย นิสิตพม่า นิสิตเนปาล นิสิตศรีลังกา นิสิตแคเมอรูน นิสิตเวียดนาม โดยใช้หลักการของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ จากประชากร ๖๐ รูป/คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๖๐ รูป/คน

๓.๒.๒ คำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างแยกเป็น นิสิตสหรัฐอเมริกาจำนวน ๑ รูป/คน อังกฤษ จำนวน ๑ รูป/คน บังคลาเทศ จำนวน ๓ รูป/คน นิสิตไทย จำนวน ๑๓ รูป/คน นิสิตจีน จำนวน ๔ รูป นิสิตอินเดีย จำนวน ๑ รูป นิสิตภูฏาน จำนวน ๒ รูป/คน นิสิตมาเลเซีย จำนวน ๔ รูป นิสิตพม่า จำนวน ๑๖ รูป/คน นิสิตเนปาล จำนวน ๑ รูป นิสิตศรีลังกา จำนวน ๒ รูป นิสิตแคเมอรูน จำนวน ๑ รูป นิสิตเวียดนาม จำนวน ๑๑ รูป/คน ๖๐ รูป/คน ดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ที่	ชื่อประเทศ	Countries	ป.โท	ป.เอก	รวม
๑	สหรัฐอเมริกา	America		๑	๑
๒	อังกฤษ	British		๑	๑
๓	อินเดีย	India	๑		๑
๔	เนปาล	Nepal	๑		๑
๕	แคเมอรูน	Cameroon	๑		๑
๖	ภูฏาน	Bhutanese	๑	๑	๒
๗	ศรีลังกา	Sri Lanka	๒		๒
๘	บังคลาเทศ	Bangladesh	๒	๑	๓
๙	จีน	China	๑	๓	๔
๑๐	มาเลเซีย	Malaysia	๔		๔
๑๑	ไทย	Thai	๕	๘	๑๓
๑๒	เวียดนาม	Vietnam	๗	๔	๑๑
๑๓	พม่า	Myanmar	๘	๘	๑๖
	รวมทั้งสิ้น	รวม	๓๓	๒๗	๖๐

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยมีวิธีการสร้างแบบสอบถามและการหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริงโดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถานภาพ อายุ พรรษา ประเทศ ชั้นเรียน คณะ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ๑) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๒) ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ๓) ด้านกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ ๔) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ๕) ด้านการวัดและประเมินผล มีลักษณะเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ได้แก่ มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย, น้อย ที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มี สภาพปัญหาการเรียนการสอน ระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มี สภาพปัญหาการเรียนการสอน ระดับมาก

๓ หมายถึง มี สภาพปัญหาการเรียนการสอน ระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มี สภาพปัญหาการเรียนการสอน ระดับน้อย

๑ หมายถึง มี สภาพปัญหาการเรียนการสอน ระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่นกำหนดเป็นช่วงคะแนน ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๐- ๕.๐๐ แปลความว่า มีความคิดในระดับ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ๓.๕๐- ๔.๔๙ แปลความว่า มีความคิดในระดับ มาก

คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๐- ๓.๔๙ แปลความว่า มีความคิดในระดับ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ๑.๕๐- ๒.๔๙ แปลความว่า มีความคิดในระดับ น้อย

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐- ๑.๔๙ แปลความว่า มีความคิดในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้โอกาสผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะแนวทางสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่นดังนี้

๑. ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
๔. สร้างเครื่องมือการวิจัย
๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรง ของเครื่องมือ
๗. ปรับปรุงแก้ไข
๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๑ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยมีวิธีการสร้างแบบสอบถามและการหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริงโดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถานภาพ อายุ พรรษา ชั้นเรียน คณะ ประเทศ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ๑) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๒) ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ๓) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๔) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ๕) ด้านการวัดและประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ได้แก่ มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย, น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มี สภาพการจัดการเรียนการสอน ระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มี สภาพการจัดการเรียนการสอน ระดับมาก

๓ หมายถึง มี สภาพการจัดการเรียนการสอน ระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มี สภาพการจัดการเรียนการสอน ระดับน้อย

๑ หมายถึง มี สภาพการจัดการเรียนการสอน ระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนกับการศึกษาแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ได้แก่ มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย, น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มี สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน ระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มี สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน ระดับมาก

๓ หมายถึง มี สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน ระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มี สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน ระดับน้อย

๑ หมายถึง มี สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน ระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนกับการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอม่วงน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กำหนดเป็นช่วงคะแนน ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๐- ๕.๐๐ แปลความว่า มีความคิดในระดับ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ๓.๕๐- ๔.๔๙ แปลความว่า มีความคิดในระดับ มาก

คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๐- ๓.๔๙ แปลความว่า มีความคิดในระดับ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ๑.๕๐- ๒.๔๙ แปลความว่า มีความคิดในระดับ น้อย

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐- ๑.๔๙ แปลความว่า มีความคิดในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้โอกาสผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะแนวทางการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอม่วงน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓.๓.๒ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ปรีกษานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอประธานและกรรมการที่ปรีกษานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมจำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item- Objective Congruence Index: IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๘-๑.๐ ขึ้นไปทุกข้อ

๓) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตคณะสังคมศาสตร์ที่เป็นนิสิตนานาชาติปริญญาโทและปริญญาเอกที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอม่วงน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๖๐ รูป/คน ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่านั้น

๔) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรีกษานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ผู้วิจัยขอหนังสือ รับรองจากสำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปยื่นต่อ คณบดีแต่ละคณะเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

๒. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการนำแบบสอบถามฉบับที่ สมบูรณ์แล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

๓. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบเสร็จแล้วมาตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์แล้ว นำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความ ถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓.๕.๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การ แจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ

๒. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและรายข้อ

๓. สถิติเชิงอนุมาน เพื่อหาค่าที่ T-test และ F-test (One-way ANOVA Analysis of Variance) ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตัวแปรอิสระที่มีมากกว่าสองกลุ่ม

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพหลักการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Survey Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอ ดังนี้

๔.๑ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ สถานภาพ อายุ พรรษา ชั้นปี คณะ ประเทศ โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๔.๒ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแบ่งเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน ๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๔.๓ วิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานที่แตกต่างกัน โดยใช้ค่า F-test (One-Way ANOVA) และ (T-test Independent Sample)

๔.๔ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๑ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามของนิสิตนานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตาม สถานภาพ อายุ พรรษา ประเทศ ชั้นเรียน คณะ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนบุคคล

จำนวน (N=(๖0)

ร้อยละ

สถานภาพ		
บรรพชิต	๕๒	๘๖.๗
คฤหัสถ์	๘	๑๓.๓
รวม	๖๐	๑๐๐

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน(N=(๖0)	ร้อยละ
อายุ		
๑๘-๒๐ ปี	๑๒	๒๐.๐
๒๑-๒๕ ปี	๒๒	๓๖.๗
๒๖-๓๐ ปี	๑๘	๓๐.๐
๓๑ ปีขึ้นไป	๘	๑๓.๓
รวม	๖๐	๑๐๐
พรรษา		
๑-๕ พรรษา	๓๒	๕๓.๓
๖-๑๐ พรรษา	๒๑	๓๕.
๑๑ พรรษาขึ้นไป	๗	๑๑.๗
รวม	๖๐	๑๐๐
ชั้นปี		
ชั้นปีที่ ๑	๙	๑๕.๐
ชั้นปีที่ ๒	๒๑	๓๕.๐
ชั้นปีที่ ๓	๑๗	๒๘.๓
ชั้นปีที่ ๔	๑๓	๒๑.๗
รวม	๖๐	๑๐๐
คณะ		
มนุษยศาสตร์(ทดลอง)	๓๐ (tryout)	๓๓.๓
พุทธศาสตร์	๖๐	๖๖.๗
รวม	๙๐	๑๐๐
ประเทศ		
สหรัฐอเมริกา	๑	๑.๗
อังกฤษ	๑	๑.๗
อินเดีย	๑	๑.๗
เนปาล	๑	๑.๗
แคเมอรูน	๑	๑.๗
ภูฏาน	๒	๓.๓

ศรีลังกา	๒	๓.๓
บังคลาเทศ	๓	๕.๐
จีน	๔	๖.๗
สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน(N=(๖0)	ร้อยละ
มาเลเซีย	๔	๖.๗
ไทย	๑๓	๒๑.๗
เวียดนาม	๑๐	๑๖.๗
พม่า	๑๕	๒๕.๐
รวม	๖๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ ซึ่งเป็นการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสามารถอธิบายได้แต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

สถานภาพของประชากรกลุ่มเป้าหมาย พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เป็นบรรพชิตจำนวน ๕๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๗ รองลงมาคือนิสิตที่เป็นคฤหัสถ์ จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ ตามลำดับ

ด้านอายุ ระหว่าง ๒๑-๒๕ ปีจำนวน ๒๒ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๗ รองลงมาคืออายุ ๒๖-๓๐ ปีจำนวน ๑๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐ รองลงมาคืออายุ ๑๘-๒๐ ปีจำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐ ถัดมาคืออายุ ๓๑ ขึ้นไป จำนวน ๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ ตามลำดับ

ด้านพรรษา ระหว่าง ๑-๕ พรรษา จำนวน ๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓ รองลงมาคือ ๖-๑๐ พรรษา จำนวน ๒๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๕. รองลงมาคือ ๑๑ พรรษาขึ้นไป จำนวน ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗ ตามลำดับ

นิสิตชั้นปีที่ ๒ มีจำนวน ๒๑ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐ รองลงมาคือนิสิตชั้นปีที่ ๓ มีจำนวน ๑๗ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓ รองลงมาคือนิสิตชั้นปีที่ ๔ มีจำนวน ๑๓รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๗ รองลงมาคือนิสิตชั้นปีที่ ๑ มีจำนวน ๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐ ตามลำดับ

นิสิตคณะพุทธศาสตร์ มีจำนวน ๖๐ รูป/คน คิดร้อยละ ๖๖.๗ นิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มีจำนวน ๓๐ รูป/คน คิดร้อยละ ๓๓.๓ ตามลำดับ

นิสิตประเทศพม่า มีจำนวน ๑๕ รูป คิดร้อยละ ๒๕.๐ รองลงมาคือนิสิตประเทศไทย มีจำนวน ๑๓ รูป คิดร้อยละ ๒๑.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศเวียดนาม มีจำนวน ๑๐ รูป/คน คิดร้อยละ ๑๖.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศมาเลเซีย มีจำนวน ๔ รูป คิดร้อยละ ๖.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศจีน มีจำนวน ๔ รูป คิดร้อยละ ๖.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศบังคลาเทศ มีจำนวน ๓ รูป คิดร้อยละ ๕.๐ รองลงมาคือนิสิตประเทศศรีลังกา มีจำนวน ๒ รูป/คน คิดร้อยละ ๓.๓ รองลงมาคือนิสิตประเทศภูฏาน มีจำนวน ๒ รูป/คน คิดร้อยละ ๓.๓ รองลงมาคือนิสิตประเทศเนปาล มีจำนวน ๑ รูป คิดร้อยละ ๑.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศแคเมอรูน มีจำนวน ๑ รูป คิดร้อยละ ๑.๗รองลงมาคือนิสิตประเทศอินเดีย มีจำนวน ๑ รูป คิดร้อยละ ๑.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศอังกฤษ มีจำนวน ๑ รูป คิดร้อยละ ๑.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศสหรัฐอเมริกา มีจำนวน ๑ รูป คิดร้อยละ ๑.๗ ตามลำดับ

๔.๒ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน ๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน ๕ ด้าน ภาพรวม $\bar{X} = S.D$

(N=๖๐)

สภาพการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	μ	$\sim$	ระดับ
๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน	๓.๕๘	๐.๗๒๑	ดี
๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	๓.๖๔	๐.๖๙๖	ดี
๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๓.๖๒	๐.๗๙๐	ดี
๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	๓.๖๙	๐.๗๕๖	ดี
๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล	๓.๘๑	๐.๗๗๓	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๖๖	๐.๕๙๔	ดี

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๑ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๙ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๔ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๒ ด้านการจัดการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการเรียนการสอน

(N=๖๐)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	μ	$\sim$	ระดับ
๑.ผู้สอนกำหนดเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับเวลาเรียน	๓.๖๓	๐.๙๕	ดี
๒. ผู้สอนเน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียน	๓.๕๑	๐.๙๘	ดี
๓. นิสิตได้วางแผนการเรียนตามตารางที่กำหนดให้เป็นอย่างดี	๓.๖๕	๐.๙๕	ดี
๔. นิสิตได้รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองในการเรียนเป็นอย่างดี	๓.๕๔	๑.๐๑	ดี
๕. นิสิตได้ศึกษาเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนทุกรายวิชาเป็นอย่างดี	๓.๖๐	๐.๙๗	ดี
๖. นิสิตได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในและนอก ห้องเรียนเป็นอย่างดี	๓.๕๖	๑.๐๓	ดี
7 ผู้สอนสามารถนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการ จัดการเรียน การสอนของผู้สอน	๓.๖๔	๐.๙๔	ดี
8 ส่งเสริมให้ผู้สอนสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล การเรียนที่มี คุณภาพ	๓.๕๓	๐.๙๖	ดี
9 ใช้ผลจากการวัดและประเมินผลเป็นข้อมูลในการ วางแผน การ จัดการศึกษา	๓.๕๘	๐.๙๐	ดี
10 มีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติทักษะมีการ วัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม	๓.๖๑	๑.๐๒	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๕๙	๐.๗๒	ดี

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๕๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อยคือ ข้อ ๓ นิสิตได้วางแผนการเรียนตามตารางที่กำหนดให้เป็นอย่างดี ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๖๕ รองลงมาข้อ ๗ ผู้สอนสามารถนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการ จัดการเรียน การสอนของผู้สอน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๔ รองลงมาข้อ ๑ ผู้สอนกำหนดเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้ง ให้ เหมาะสมกับเวลาเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๓ รองลงมาข้อ๑๐ มีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทาง เจตคติทักษะมีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสมค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๑ รองลงมาข้อ ๕ นิสิตได้ศึกษาเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนทุกรายวิชาเป็นอย่างดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ รองลงมาข้อ ๙ ใช้ผลจากการวัดและประเมินผลเป็นข้อมูลในการ วางแผนการจัดการศึกษา ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๕๘ รองลงมาข้อ ๖ นิสิตได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนเป็นอย่าง ดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๖ รองลงมาข้อ ๔ นิสิตได้รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองในการเรียนเป็นอย่างดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๔ รองลงมาข้อ ๘ ส่งเสริมให้ผู้สอนสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

ที่มีคุณภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๓ รองลงมาลำดับสุดท้ายข้อ ๒ ผู้สอนเน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้

(N=๖๐)

สภาพการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	μ	$\sim$	ระดับ
๑. หลักสูตรมีเนื้อหาสาระยากในการเรียนแต่ละชั้นปี	๓.๕๔	๐.๙๘	ดี
๒. หลักสูตรมีเนื้อหาสาระมากเป็นเหตุให้นิสิตเรียนไม่ทัน	๓.๕๑	๑.๐๐	ดี
๓. หลักสูตรมีเนื้อหากว้างเกินไปทำให้ยากต่อการค้นหาความรู้เพิ่มเติม	๓.๗๐	๐.๙๔	ดี
๔. หลักสูตรแต่ละชั้นปีมุ่งพัฒนานิสิตให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิต	๓.๗๑	๐.๙๒	ดี
๕. หลักสูตรการสอนมีเนื้อหาสาระในการเรียนรู้เหมาะสมกับชั้นปี	๓.๖๘	๐.๙๒	ดี
๖. หลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับนิสิตและ สภาพแวดล้อมของนิสิต	๓.๖๙	๐.๙๑	ดี
๗ หลักสูตรส่งเสริมนิสิตมีความรู้คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต	๓.๖๖	๐.๙๗	ดี
๘ หลักสูตรส่งเสริมให้นิสิตแต่ละคนพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ	๓.๕๘	๐.๙๕	ดี
๙ เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นิสิตรู้จักตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	๓.๕๖	๐.๙๘	ดี
๑๐ หลักสูตรทำให้นิสิตมีคุณภาพและเจตนาธรรมที่ดีต่อการจัดการศึกษา	๓.๖๒	๐.๙๖	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๖๔	๐.๗๒	ดี

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๖๔ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ข้อ ๔ หลักสูตรแต่ละระดับชั้นปีมุ่งพัฒนานิสิตให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑ รองลงมาข้อ ๓ หลักสูตรมีเนื้อหากว้างเกินไปทำให้ยากต่อการค้นหาความรู้เพิ่มเติม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๐ รองลงมาข้อ ๖ หลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับนิสิตและสภาพแวดล้อมของนิสิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๙ รองลงมาข้อ ๕ หลักสูตรการสอนมีเนื้อหาสาระในการเรียนรู้เหมาะสมกับชั้นปี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘ รองลงมาข้อ ๗ หลักสูตรส่งเสริมนิสิตมีความรู้คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๖ รองลงมาข้อ ๑๐ หลักสูตรทำให้

นิสิตมีคุณภาพและเจตนาธรรมที่ดีต่อการจัดการศึกษา รองลงมาข้อ ๘ หลักสูตรส่งเสริมให้นิสิตแต่ละคนพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘ รองลงมาข้อ ๙ เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นิสิตรู้จักตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๖ รองลงมาข้อ ๑ หลักสูตรมีเนื้อหาสาระยากในการเรียนแต่ละชั้นปี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๔ รองลงมาลำดับสุดท้ายข้อ ๒ หลักสูตรมีเนื้อหาสาระมากเป็นเหตุให้นิสิตเรียนไม่ทัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

(N=๖๐)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	μ	$\sim$	ระดับ
๑. นิสิตมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลาย	๓.๖๗	๐.๙๙	ดี
๒. นิสิตได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยแต่ละครั้งเป็นอย่างดี	๓.๖๗	๐.๙๗	ดี
๓. นิสิตสามารถนำความรู้ที่ครูจัดกิจกรรมการสอนไปประยุกต์ใช้จริงได้	๓.๕๙	๑.๐๕	ดี
๔. ผู้สอนใช้กระบวนการสอนโดยให้นิสิตได้เรียนรู้กิจกรรมที่หลากหลาย	๓.๕๕	๑.๐๕	ดี
๕. ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้นิสิตเรียนให้เข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียน	๓.๕๙	๑.๐๒	ดี
๖. ผู้สอนเปิดโอกาสให้นิสิตซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนได้	๓.๖๕	๐.๙๑	ดี
๗ จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนใช้ วิธีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลาย	๓.๕๗	๐.๙๘	ดี
๘ จัดกิจตามหลักสูตรเพื่อส่งเสริมให้นิสิตแต่ละคนพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ	๓.๖๔	๐.๙๔	ดี
๙ จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นำไป พัฒนาการจัดการ	๓.๕๘	๐.๙๖	ดี
๑๐ จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการ เรียนการสอน	๓.๖๖	๑.๐๓	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๖๒	๐.๗๙	ดี

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๖๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ข้อ๑ นิสิตมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๗ และข้อ ๑ นิสิตได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๗ รองลงมาข้อ ๑๐ จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการ เรียนการสอน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๖ รองลงมาข้อ ๖ ผู้สอนเปิดโอกาสให้นิสิตซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๕ รองลงมาข้อ๘ จัดกิจตามหลักสูตรเพื่อส่งเสริมให้นิสิตแต่ละคนพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๔ รองลงมาข้อ ๓ นิสิตสามารถนำความรู้ที่ครูจัดกิจกรรมการสอนไปประยุกต์ใช้ได้จริงได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๙ และข้อ ๕ ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้นิสิตเรียนให้เข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๙ รองลงมาข้อ ๙ จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นำไป พัฒนาการจัดการค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘ รองลงมาข้อ ๗ จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนใช้ วิธีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลายค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ ลำดับสุดท้ายข้อ ๔ ผู้สอนใช้กระบวนการสอนโดยให้นิสิตได้เรียนรู้กิจกรรมที่หลากหลาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย สวนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

(N=๖๐)			
สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	μ	~	ระดับ
๑. ผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนการสอน	๓.๖๖	๐.๙๗	ดี
๒. ผู้สอนใช้สื่อหลากหลายในการเรียนที่ทาให้นิสิตเข้าใจง่าย เช่น หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน	๓.๖๘	๐.๙๖	ดี
๓. ผู้สอนใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนทำให้เข้าใจง่าย	๓.๗๑	๐.๙๖	ดี
๔. อาจารย์มีสื่อและอุปกรณ์ในการเรียนการสอนน้อย	๓.๖๓	๑.๐๐	ดี
๕. นิสิตสามารถนำความรู้จากสื่อการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริง	๓.๗๕	๐.๙๖	ดี

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	μ	$\sim$	ระดับ
๖. อาจารย์ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาทำให้นิสิตเข้าใจง่าย	๓.๗๔	๐.๙๖	ดี
7 สื่อการเรียนการสอนทำให้เกิดความสะดวกเพื่อความแปลกใหม่และเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนการสอน	๓.๖๒	๐.๙๕	ดี
8 สื่อการเรียนการสอนสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์และประสบการณ์การเรียนรู้	๓.๗๒	๐.๙๘	ดี
9 สื่อการเรียนการสอนทำให้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนเหมาะสมกับหลักสูตร	๓.๖๗	๐.๙๔	ดี
10 สื่อการเรียนการสอนเป็นอุปกรณ์เครื่องมือตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอน	๓.๗๐	๐.๙๖	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๖๙	๐.๗๖	ดี

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๖๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ข้อ ๕ นิสิตสามารถนำความรู้จากสื่อการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๕ รองลงมา ข้อ ๖ อาจารย์ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาทำให้นิสิตเข้าใจง่าย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๔ รองลงมา ข้อ ๘ สื่อการเรียนการสอนสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์และประสบการณ์การเรียนรู้ รองลงมาข้อ ๓ ผู้สอนใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนทำให้เข้าใจง่าย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑ รองลงมาข้อ ๑๐สื่อการเรียนการสอนเป็นอุปกรณ์เครื่องมือตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอนค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๐ รองลงมาข้อ ๒ ผู้สอนใช้สื่อหลากหลายในการเรียนที่ทำให้ นิสิตเข้าใจง่าย เช่น หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘ รองลงมาข้อ 9 สื่อการเรียนการสอนทำให้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนเหมาะสมกับหลักสูตร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๗ รองลงมาข้อ ๑ ผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๖ รองลงมาข้อ ๔ อาจารย์มีสื่อและอุปกรณ์ในการเรียนการสอนน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๔ รองลงมาลำดับสุดท้ายข้อ ๗ สื่อการเรียนการสอนทำให้เกิดความสะดวกเพื่อความแปลกใหม่และเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนการสอนค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย สวนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านการวัดและประเมินผล

(N=๖๐)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	μ	$\sim$	ระดับ
๑.อาจารย์ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนิสิต สอดคล้องกับแผนการเรียน	๓.๘๐	๑.๐๒	ดี
๒. อาจารย์ประเมินผลการเรียนของนิสิตในห้องที่หลากหลาย	๓.๗๘	๐.๙๗	ดี
๓. อาจารย์ได้แจ้งผลการประเมินให้นิสิตได้ทราบทุกครั้ง	๓.๗๕	๐.๙๗	ดี
๔. นิสิตได้นำผลการประเมินจากอาจารย์ไปแก้ไขปรับปรุง การเรียนของตนเองอย่างต่อเนื่อง	๓.๗๘	๐.๙๗	ดี
๕. นิสิตแบ่งการทำงานกลุ่มเพื่อประเมินผลในการเรียนการสอน	๓.๘๖	๐.๙๘	ดี
๖. อาจารย์เน้นการประเมินผลในรายวิชาที่ตนเองสอนตาม สภาพที่เป็นจริง	๓.๙๑	๐.๙๔	ดี
7 ผู้สอนสามารถนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการ จัดการ เรียนการสอนของผู้สอน	๓.๗๖	๐.๙๓	ดี
8 ส่งเสริมให้ผู้สอนสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล การเรียน ที่มีคุณภาพ	๓.๘๔	๑.๐๐	ดี
9 ใช้ผลจากการวัดและประเมินผลเป็นข้อมูลในการวางแผนการ จัดการศึกษา	๓.๘๗	๐.๙๖	ดี
10 มีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติทักษะมีการ วัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม	๓.๙๐	๐.๙๕	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๘๒	๐.๗๗	ดี

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านการวัดและประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๘๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ข้อ ๖ อาจารย์เน้นการประเมินผลในรายวิชาที่ตนเองสอนตามสภาพที่เป็นจริงค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๑ รองลงมาข้อ ๑๐ มีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติทักษะมีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๐ รองลงมาข้อ ๙ ใช้ผลจากการวัดและประเมินผลเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการศึกษาค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗ รองลงมาข้อ ๕ นิสิตได้แบ่งการทำงานกลุ่มเพื่อประเมินผลในการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๖ รองลงมาข้อ๘ ส่งเสริมให้ผู้สอนสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล การเรียนที่มีคุณภาพค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ รองลงมาข้อ๑ อาจารย์ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนิสิตสอดคล้องกับ

แผนการเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๐ รองลงมาข้อ ๒อาจารย์ประเมินผลการเรียนของนิสิตในห้องที่
หลากหลาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๘ และข้อ ๔นิสิตได้นำผลการประเมินจากอาจารย์ไปแก้ไขปรับปรุง
การเรียนของตนเองอย่างต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๘ รองลงมาข้อ ๗ ผู้สอนสามารถนำไปสู่การ
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการ จัดการเรียนการสอนของผู้สอน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๖ ลำดับสุดท้ายข้อ ๓
อาจารย์ได้แจ้งผลการประเมินให้นิสิตได้ทราบทุกครั้ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๕ ตามลำดับ

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนของ
บัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรี
อยุธยา จำแนกตามข้อ มูลพื้นฐานที่แตกต่างกัน

เป็นผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการ
จัดการเรียนการสอน ๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๔. ด้านการ
ใช้สื่อการเรียนการสอน ๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล

ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัว
แปร ได้แก่สถานภาพ อายุ พรรษา ประเทศ ชั้นเรียน คณะ โดยใช้ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน (T-
test Independent Sample) และ (One-Way ANOVA) ดังตารางที่ ๔.๘- ๔.๑๗

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้ง ๕ ด้าน จำแนกตาม
สถานภาพ (T-test Independent Sample)

(N=๖๐)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการ สอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	สถานภาพ					
	บรรพชิต ๕๒ รูป		คฤหัสถ์ ๘ คน			
	X	S.D.	X	S.D.	F	Sig.
๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน	๓.๕๗	๐.๗๒	๓.๘๕	๐.๖๘	๑.๑๐๑	๐.๘๗๑
๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	๓.๖๓	๐.๗๐	๓.๙๔	๐.๖๗	๑.๒๔๐	๐.๙๘๘
๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๓.๖๐	๐.๗๙	๔.๐๒	๐.๗๘	๑.๓๘๖	๐.๙๗๖
๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	๓.๖๘	๐.๗๖	๔.๐๐	๐.๗๐	๑.๐๙๕	๐.๘๕๘
๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล	๓.๘๑	๐.๗๘	๓.๙๘	๐.๖๘	๐.๖๑๘	๐.๘๔๓
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๖๖	๐.๕๙	๓.๙๗	๐.๖๙	๑.๓๕๔	๐.๓๐

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสภาพการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันตามที่สมมติฐานตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง ๕ ด้าน จำแนกตามอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA)

(N=๖๐)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน	แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	Sig
๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๖๓	๓	๐.๕๒๐	๑.๐๐๓	๐.๓๙๒
	ภายในกลุ่ม	๑๑๓.๒๕๒	๕๗	๐.๕๒๐		
	รวม	๑๑๔.๘๑๕	๖๐			
๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	๒.๓๐๖	๓	๐.๗๖๙	๑.๕๙๙	๐.๑๙๐
	ภายในกลุ่ม	๑๐๔.๗๙๑	๕๗	๐.๔๘๑		
	รวม	๑๐๗.๐๙๗	๖๐			
๓.ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๑๐	๓	๐.๗๓๗	๑.๑๘๕	๐.๓๑๖
	ภายในกลุ่ม	๑๓๔.๙๕๓	๕๗	๐.๖๒๒		
	รวม	๑๓๗.๑๖๓	๖๐			
๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๕.๕๖๘	๓	๑.๘๕๖	๓.๓๕๕	๐.๐๒๕
	ภายในกลุ่ม	๑๑๙.๕๐๘	๕๗	๐.๕๕๓		
	รวม	๑๒๕.๐๗๖	๖๐			
๕ ด้านการวัดผลและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๑๒.๓๙๖	๓	๔.๑๓๒	๗.๕๑๘	๐.๐๕๑
	ภายในกลุ่ม	๑๑๙.๘๑๘	๕๗	๐.๕๕๐		
	รวม	๑๓๒.๒๑๔	๖๐			
ค่าเฉลี่ยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๘๑๙	๓	๐.๙๔๐	๒.๗๒๖	๐.๐๕๕
	ภายในกลุ่ม	๗๔.๔๕๔	๕๗	๐.๓๔๕		
	รวม	๗๗.๒๗๓	๖๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บัณฑิตศึกษานานาชาติจำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง ๕ ด้าน จำแนกตามพรรษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA

(N=๖๐)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน	แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	Sig
๑.ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๓.๑๗๒	๒	๑.๕๘๖	๓.๑๑๑	๐.๐๔๗*
	ภายในกลุ่ม	๑๑๑.๖๔๓	๕๘	๐.๕๑๐		
	รวม	๑๑๔.๘๑๕	๖๐			
๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๖๘	๒	๑.๑๓๔	๒.๓๖๙	๐.๐๙๖
	ภายในกลุ่ม	๑๐๔.๘๓๐	๕๘	๐.๔๗๙		
	รวม	๑๐๗.๐๙๗	๖๐			
๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๗๓	๒	๐.๐๘๗	๐.๑๓๘	๐.๘๗๑
	ภายในกลุ่ม	๑๓๖.๙๙๐	๕๘	๐.๖๒๘		
	รวม	๑๓๗.๑๖๓	๖๐			
๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๒.๐๓๑	๒	๑.๐๑๖	๑.๗๙๑	๐.๑๖๙
	ภายในกลุ่ม	๑๒๓.๐๔๕	๕๘	๐.๕๖๗		
	รวม	๑๒๕.๐๗๖	๖๐			
๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๓.๕๐๗	๒	๑.๗๕๔	๒.๙๘๔	๐.๐๕๓
	ภายในกลุ่ม	๑๒๘.๗๐๗	๕๘	๐.๕๘๘		
	รวม	๑๓๒.๒๑๔	๖๐			
ค่าเฉลี่ยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๙๑๕	๒	๐.๙๕๗	๒.๗๕๗	๐.๐๖๖
	ภายในกลุ่ม	๗๕.๓๕๘	๕๘	๐.๓๔๗		
	รวม	๗๗.๒๗๓	๖๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามพรรษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕ ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้านคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามพรรษา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๑๑ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามพรรษา

(N=๖๐)

จำแนกตามพรรษา	X	จำแนกตามพรรษา		
		๑-๕ พรรษา	๖-๑๐ พรรษา	๑๑ พรรษาขึ้นไป
		๓.๗๖	๓.๕๙	๓.๕๓
๑-๕ พรรษา	๓.๗๖	-	๐.๑๗*	๐.๒๒
๖-๑๐ พรรษา	๓.๕๙		-	๐.๐๖
๑๑ พรรษาขึ้นไป	๓.๕๓			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่าบัณฑิตศึกษานานาชาติที่มีพรรษา ๑-๕ พรรษามีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกับบัณฑิตศึกษานานาชาติที่มีพรรษา ๖-๑๐ พรรษาและ ๑๑ พรรษาขึ้นไป ในด้านการจัดการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้ง ๕ ด้าน จำแนกตามชั้นปี โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA)

(N=๖๐)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน	แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	Sig
๑.ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๕.๖๐๑	๓	๑.๘๖๗	๓.๗๒๗	๐.๐๑๒*
	ภายในกลุ่ม	๑๐๙.๒๑๔	๕๗	๐.๕๐๑		
	รวม	๑๑๔.๘๑๕	๖๐			
๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.๗๘๔	๓	๐.๒๖๑	๐.๕๓๖	๐.๖๕๘
	ภายในกลุ่ม	๑๐๖.๓๑๓	๕๗	๐.๔๘๘		
	รวม	๑๐๗.๐๙๗	๖๐			

๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๘๔	๓	๐.๘๖๑	๑.๓๘๙	๐.๒๔๗
	ภายในกลุ่ม	๑๓๔.๕๗๙	๕๗	๐.๖๒๐		
	รวม	๑๓๗.๑๖๓	๖๐			
๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๔.๒๕๕	๓	๑.๔๑๘	๒.๕๓๖	๐.๐๕๘
	ภายในกลุ่ม	๑๒๐.๘๒๑	๕๗	๐.๕๕๙		
	รวม	๑๒๕.๐๗๖	๖๐			
๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๔๒	๓	๐.๗๔๗	๑.๒๕๔	๐.๒๙๑
	ภายในกลุ่ม	๑๒๙.๙๗๒	๕๗	๐.๕๙๖		
	รวม	๑๓๒.๒๑๔	๖๐			
ค่าเฉลี่ยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๘๐๓	๓	๐.๖๐๑	๑.๗๒๐	๐.๑๖๔
	ภายในกลุ่ม	๗๕.๔๗๐	๕๗	๐.๓๔๙		
	รวม	๗๗.๒๗๓	๖๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามชั้นปี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕ ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้านคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามชั้นปี ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๑๓ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามชั้นปี

(N=๖๐)

จำแนกตามชั้นปี	X	จำแนกตามชั้นปี			
		ชั้นปีที่ ๑	ชั้นปีที่ ๒	ชั้นปีที่ ๓	ชั้นปีที่ ๔
		๔.๖๐	๓.๕๘	๓.๗๕	๓.๗๙
ชั้นปีที่ ๑	๔.๖๐	-	๐.๐๒	-๐.๑๕	-๐.๑๙*
ชั้นปีที่ ๒	๓.๕๘		-	-๐.๑๗	-๐.๒๑*
ชั้นปีที่ ๓	๓.๗๕			-	-๐.๐๔
ชั้นปีที่ ๔	๓.๗๙				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า บัณฑิตศึกษานานาชาติชั้นปีที่ ๑-๒ มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ ๓-๔ ในด้านการจัดการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง ๕ ด้าน **จำแนกตามคณะ** โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA)

(N=๖๐)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน	แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	Sig
๑.ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๗๓	๓	๐.๐๒๔	๐.๐๔๖	๐.๙๘๗
	ภายในกลุ่ม	๑๑๔.๗๔๒	๕๗	๐.๕๒๖		
	รวม	๑๑๔.๘๑๕	๖๐			
๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๐๒	๓	๐.๒๓๔	๐.๔๘๐	๐.๖๙๗
	ภายในกลุ่ม	๑๐๖.๓๙๕	๕๗	๐.๔๘๘		
	รวม	๑๐๗.๐๙๗	๖๐			
๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๖๘	๓	๐.๔๒๓	๐.๖๗๕	๐.๕๖๘
	ภายในกลุ่ม	๑๓๕.๘๙๕	๕๗	๐.๖๒๖		
	รวม	๑๓๗.๑๖๓	๖๐			
๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๖๕	๓	๐.๓๘๘	๐.๖๗๗	๐.๕๖๗
	ภายในกลุ่ม	๑๒๓.๙๑๒	๕๗	๐.๕๗๔		
	รวม	๑๒๕.๐๗๖	๖๐			
๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๒.๓๐๔	๓	๐.๗๖๘	๑.๒๘๙	๐.๒๗๙
	ภายในกลุ่ม	๑๒๙.๙๑๐	๕๗	๐.๕๙๖		
	รวม	๑๓๒.๒๑๔	๖๐			
ค่าเฉลี่ยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๙๐	๓	๐.๑๖๓	๐.๔๕๖	๐.๗๑๑
	ภายในกลุ่ม	๗๖.๗๘๓	๕๗	๐.๓๕๕		
	รวม	๗๗.๒๗๓	๖๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามคณะ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บัณฑิตศึกษานานาชาติจำแนกตามคณะ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้ง ๕ ด้าน จำแนกตามประเทศ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA)

(N=๖๐)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน	แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	Sig
๑.ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๙.๘๘๒	๑๐	๐.๙๘๘	๑.๙๘๗	๐.๐๕๖
	ภายในกลุ่ม	๑๐๔.๙๓๒	๕๐	๐.๔๙๗		
	รวม	๑๑๔.๘๑๔	๖๐			
๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	๖.๙๗๗	๑๐	๐.๖๙๘	๑.๔๗๐	๐.๑๕๒
	ภายในกลุ่ม	๑๐๐.๑๒๐	๕๐	๐.๔๗๕		
	รวม	๑๐๗.๐๙๗	๖๐			
๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	๘.๐๐๒	๑๐	๐.๘๐๐	๑.๓๐๑	๐.๒๓๑
	ภายในกลุ่ม	๑๒๙.๑๖๑	๕๐	๐.๖๑๕		
	รวม	๑๓๗.๑๖๓	๖๐			
๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๗.๒๖๘	๑๐	๐.๗๒๗	๑.๒๘๙	๐.๒๓๘
	ภายในกลุ่ม	๑๑๗.๘๐๘	๕๐	๐.๕๖๔		
	รวม	๑๒๕.๐๗๖	๖๐			
๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๘.๒๙๓	๑๐	๐.๘๒๙	๑.๔๑๒	๐.๑๗๖
	ภายในกลุ่ม	๑๒๓.๙๒๑	๕๐	๐.๕๘๗		
	รวม	๑๓๒.๒๑๔	๖๐			
ค่าเฉลี่ยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๖.๑๗๘	๑๐	๐.๖๑๘	๑.๘๑๖	๐.๐๕๙
	ภายในกลุ่ม	๗๑.๐๙๕	๕๐	๐.๓๔๐		
	รวม	๗๗.๒๗๓	๖๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามประเทศ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บัณฑิตศึกษานานาชาติจำแนกตามประเทศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๖ ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ

(N=๖๐)			
ข้อที่	ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ	ความถี่	ร้อยละ
๑	อาจารย์บางท่านเวลาเข้ามาสอนช้า ทำให้เวลาในการสอนไม่ค่อยเพียงพอตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ และอาจารย์จะขาดเอกสารประกอบการบรรยายหรืออภิปรายให้แก่นิสิต เน้นรายงานมากกว่าการบรรยาย ที่จะทำให้นิสิตเครียดไม่ค่อยสนใจในการเรียนการสอน	๔๙	๘๑.๖๗
๒	หลักสูตรอาจจะมีเนื้อหากว้างเกินไปที่ไม่สอดคล้องกับระยะเวลาในการเรียน เป็นเหตุให้นิสิตเรียนไม่ทันและมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอน ไม่ค่อยบูรณาการหลักสูตรให้ทันสมัย	๕๖	๙๓.๓๓
๓	ไม่ค่อยมีการจัดกิจกรรมเพื่อจะส่งเสริมความรู้ให้แก่นิสิต เช่น กิจกรรมเป็นกลุ่ม เป็นหมู่ เป็นคณะ และนิสิตไม่ค่อยได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรม สืบทอดศิลปะและวัฒนธรรมอันดีงาม แต่ละคณะ แต่ละกลุ่มเป็นต้น	๔๑	๖๘.๓๓
๔	เรื่องสื่อการเรียนการสอนนั้นยังบกพร่องอยู่มาก ถ้าจะเทียบกับมหาวิทยาลัยของรัฐบาลและเอกชนอื่นๆ และในห้องเรียนบางห้องไม่โครโฟนไม่มี ไวท์บอร์ดจะเขียนไม่มี พุดง่ายๆคือแสงและเสียงยังขาดแคลนอยู่มาก	๔๗	๗๘.๓๓
๕	การวัดผลและประเมินผลมีปัญหามากโดยเฉพาะคือ การวัดผลและประเมินผลของการเรียนไม่ค่อยสอดคล้องกับแผนการเรียน และการวัดผลด้านเกรดเฉลี่ยของนิสิตที่ออกมาคือนิสิตบางท่านไม่ถึง ๒.๐๐ โดยเฉพาะนิสิตปีที่๑ กับนิสิตปีที่๒	๕๘	๙๖.๖๗

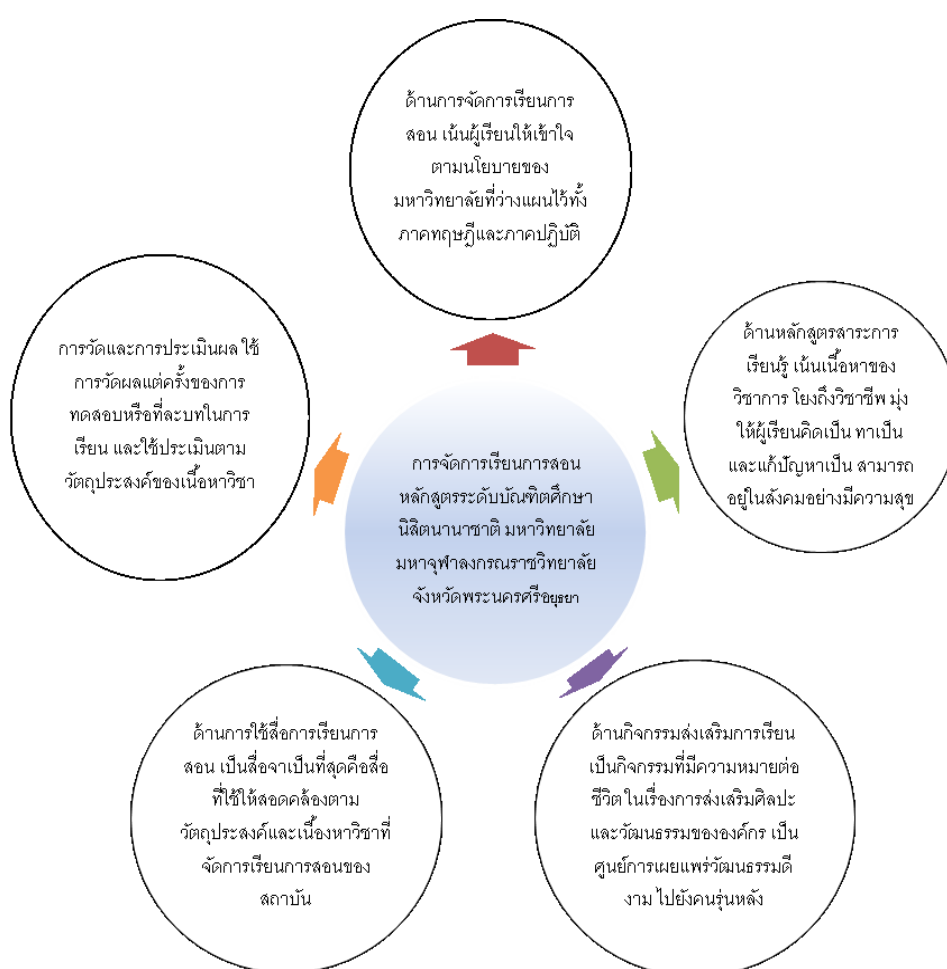
ตารางที่ ๔.๑๗ ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานานาชาติ

(N=๖๐)

ข้อ ที่	ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนของ บัณฑิตศึกษานานาชาติ	ความถี่	ร้อยละ
๑.	คณาจารย์ควรหาวิธีใดที่ทำให้ให้นิสิตสนใจในเวลาเรียน ให้นิสิตเอา หลักการที่ดีไปปฏิบัติต่อตนเองและสังคมและเอาหลักวิชาการของ ทุกๆ มหาวิทยาลัยมาปฏิบัติในการเรียนการสอน ให้ความรู้ด้าน การบรรยายแบบวิชาการโดยเฉพาะ และประกอบเอกสารต่างๆ อย่างหลากหลายด้วย	๔๙	๘๑.๖๗
๒.	ครูอาจารย์ควรจัดให้มีเนื้อหาสาระอย่างไร ที่จะทำให้การศึกษามี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ครูอาจารย์ควรเน้นเนื้อหาของ วิชาการ ให้เป็นการสอนแบบบูรณาการโยงถึงวิชาชีพด้วย เพราะ หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นและ แก้ปัญหาเป็น มีชีวิตอยู่กับคนอื่นอย่างมีความสุข	๕๖	๙๓.๓๓
๓.	ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้แก่ นิสิต และส่งเสริมความสามัคคี ระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม คณะกับคณะ เพื่อร่วมมือกันสร้างความรู้ ให้แก่กันและกัน ควรมีกิจกรรมที่มีความหมายต่อการเรียนการสอน และชีวิตประจำวัน เช่น ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ให้สมกับคำว่า สถาบันการศึกษาเป็นศูนย์เผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงาม แก่คนรุ่นหนึ่ง ไปยังคนรุ่นหนึ่งอย่างแท้จริง	๔๘	๘๐.๐๐
๔	ควรจัดระบบสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ ตามความประสงค์ ของครูอาจารย์และนิสิตที่จำเป็นต้องใช้ทุกวัน ถ้าเทียบกับ มหาวิทยาลัยอื่น เขามีใช้อย่างไรเรามีใช้อย่างนั้นด้วยทุกห้องเรียน ควรมีพร้อมด้านสื่อต่างๆสำหรับการเรียนการสอนให้เพียงพอ ต่อความต้องการ	๕๒	๘๖.๖๗
๕	ควรมีการวัดผลและประเมินผลตามแผนการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกัน เช่น ทำงานเป็นกลุ่มเพื่อประเมินผล มีการทดสอบ กิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้งและแจ้งผลให้ทราบควรแจ้งผล การสอบให้เร็วที่สุด หรือหาวิธีใดที่นิสิตมีเกรดไม่ถึง ๒.๐๐ ซึ่งไปได้ ปรับปรุงแก้ไขทันเวลา	๕๔	๙๐.๐๐

๔.๕ องค์ความรู้จากผลการวิจัย

องค์ความรู้จากผลการวิจัยเรื่อง ศึกษาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิเทศนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้ง ๕ ด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากผลการวิจัยดังกล่าว สรุปเป็นแผนภาพที่ ๔.๑ ดังนี้

ภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ สรุป ได้ว่าการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิเทศนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีลักษณะที่สำคัญดังนี้

๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน ใช้รูปแบบการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและกำหนดกิจกรรมพร้อมทั้งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ใช้เนื้อหาของวิชาการในการจัดการเรียนการสอนโดยการกำหนดหลักสูตรให้เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละระดับชั้น และแต่ละวิชา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความเข้าใจของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น

๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ใช้เป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อการเรียนการสอนและชีวิตประจำวัน เช่น ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ให้สมกับคำว่า สถาบันการศึกษาเป็นศูนย์เผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงาม แก่คนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นหนึ่งอย่างแท้จริง

๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ใช้สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาแต่ละวิชา เช่น การนำเสนอด้วย power point แบบบรรยาย วีดีโอ สื่อข่าวสาร เป็นต้น ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ตามวัตถุประสงค์

๕. การวัดและการประเมินผล ใช้การวัดผลแต่ละครั้งของการทดสอบหรือที่ละบทในการเรียน และใช้ประเมินตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชา เพื่อวัดและประเมินผลทั้งผู้เรียนและผู้สอน และนำผลมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒. เพื่อศึกษาหลักการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิตชาวต่างชาติที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ทุกชั้นปี ของคณะพุทธศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๒๒๒ รูป/คน โดยใช้สูตรทาร์ยามาเน่ (Taro Yamane) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การหาค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : F-test) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูปผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นสถานภาพของประชากรกลุ่มเป้าหมาย พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เป็นบรรพชิตจำนวน ๕๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๗ รองลงมาคือนิสิตที่เป็นคฤหัสถ์ จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ตามลำดับ

ด้านอายุ พบว่า ๒๑-๒๕ ปีจำนวน ๒๒ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๗ รองลงมาคืออายุ ๒๖-๓๐ ปีจำนวน ๑๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐ รองลงมาคืออายุ ๑๘-๒๐ ปีจำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐ ถัดมาคืออายุ ๓๑ ขึ้นไป จำนวน ๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ ตามลำดับ

ด้านพรรษา พบว่า ๑-๕ พรรษา จำนวน ๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓ รองลงมาคือ ๖-๑๐ พรรษา จำนวน ๒๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐ รองลงมาคือ ๑๑ พรรษาขึ้นไป จำนวน ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗ ตามลำดับ

ด้านชั้นปี พบว่า นิสิตชั้นปีที่ ๒ มีจำนวน ๒๑ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐ รองลงมาคือ นิสิตชั้นปีที่ ๓ มีจำนวน ๑๗ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓ รองลงมาคือนิสิตชั้นปีที่ ๔ มีจำนวน ๑๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๗ รองลงมาคือนิสิตชั้นปีที่ ๑ มีจำนวน ๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐ ตามลำดับ

ด้านคณะ พบว่า นิสิตคณะพุทธศาสตร์ มีจำนวน ๓๗ รูป/คน คิดร้อยละ ๖๑.๗ นิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มีจำนวน ๒๓ รูป/คน คิดร้อยละ ๓๘.๓ ตามลำดับ

ด้านประเทศ พบว่า นิสิตประเทศพม่า มีจำนวน ๑๕ รูป คิดร้อยละ ๒๕.๐ รองลงมาคือนิสิตประเทศไทย มีจำนวน ๑๓ รูป คิดร้อยละ ๒๑.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศเวียดนาม มีจำนวน ๑๐ รูป/คน คิดร้อยละ ๑๖.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศมาเลเซีย มีจำนวน ๔ รูป คิดร้อยละ ๖.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศจีน มีจำนวน ๔ รูป คิดร้อยละ ๖.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศบังคลาเทศ มีจำนวน ๓ รูป คิดร้อยละ ๕.๐ รองลงมาคือนิสิตประเทศศรีลังกา มีจำนวน ๒ รูป/คน คิดร้อยละ ๓.๓ รองลงมาคือนิสิตประเทศภูฏาน มีจำนวน ๒ รูป/คน คิดร้อยละ ๓.๓ รองลงมาคือนิสิตประเทศเนปาล มีจำนวน ๑ รูป คิดร้อยละ ๑.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศแคเมอรูน มีจำนวน ๑ รูป คิดร้อยละ ๑.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศอินเดีย มีจำนวน ๑ รูป คิดร้อยละ ๑.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศอังกฤษ มีจำนวน ๑ รูป คิดร้อยละ ๑.๗ รองลงมาคือนิสิตประเทศสหรัฐอเมริกา มีจำนวน ๑ รูป คิดร้อยละ ๑.๗ ตามลำดับ

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สรุปได้ดังนี้

๑) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสามารถในการถ่ายทอดรู้หลากหลายรูปแบบ ที่เหมาะสมกับชั้นเรียน มีการเลือกใช้วิธีการสอนตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก สำหรับข้ออื่น อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

๒) ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง

ภรรษาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๔ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เนื้อหาวิชามีการจัดเรียงเนื้อหาตามลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม หลักสูตรได้จัดการเรียนการสอนแต่ละวิชาเหมาะสมกับระดับชั้น ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

๓) **ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๒ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

๔) **ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๙ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

๕) **ด้านการวัดผลและประเมินผล** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๑ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้

๑) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการจัดการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันตามที่สมมติฐานตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๒) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกตามอายุ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามพรรษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

๔) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกตามชั้นปี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

๕) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**จำแนกตามคณะ** โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕

๖) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**จำแนกตามประเทศ** โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๕

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ดังนี้

๑) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีปัญหา อุปสรรค ดังนี้

การจัดการเรียนการสอน อาจารย์บางท่านจะขาดการบรรยายเนื้อหารายละเอียด คือขาดการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นิสิตหรือขาด Subject ที่จะเตรียมมาสอน อีกอย่างหนึ่งอาจารย์บางท่านเมื่อสอนเป็น English Program แต่พูดเป็นภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษที่ให้นิสิตเข้าใจอยากและเข้ามาสอนซ้ำทำให้เวลาในการเรียนการสอนไม่ค่อยเพียงพอตามที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ เน้นรายงานมากกว่าการบรรยาย ที่จะทำให้นิสิตเครียดไม่ค่อยสนใจในการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ ควรเอาหลักวิชาการของทุกๆ มหาวิทยาลัยมาปฏิบัติในการเรียนการสอน ให้ความรู้ด้านการบรรยายแบบวิชาการโดยเฉพาะ และประกอบเอกสารต่างๆอย่างหลากหลายด้วย เพื่อให้นิสิตเอาหลักการที่ดีไปปฏิบัติต่อตนเองและสังคม

๒) ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ มีปัญหา อุปสรรค ดังนี้

หลักสูตรอาจจะมีเนื้อหากว้างเกินไปที่ไม่สอดคล้องกับระยะเวลาในการเรียน เป็นเหตุให้นิสิตเรียนไม่ทัน มาตรฐานในการจัดการเรียนการสอน ไม่ค่อยบูรณาการหลักสูตรให้ทันสมัย

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีเนื้อหาสาระอย่างไร ที่จะทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น และควรเน้นเนื้อหาของวิชาการ ให้เป็นการสอนแบบบูรณาการเชื่อมโยงถึงวิชาชีพด้วย เพราะหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น มีชีวิตอยู่กับคนอื่นอย่างมีความสุข

๓) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีปัญหา อุปสรรค ดังนี้

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ คือไม่ค่อยมีการจัดกิจกรรมเพื่อจะส่งเสริมความรู้ให้แก่นิสิต เช่นกิจกรรมเป็นกลุ่ม เป็นหมู่ เป็นคณะ และนิสิตไม่ค่อยได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรม สืบทอดศิลปะและวัฒนธรรมอันดีงาม แต่ละคณะแต่ละกลุ่มเป็นต้น

ข้อเสนอแนะ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้แก่นิสิต และส่งเสริมความสามัคคี ระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม คณะกับคณะ เพื่อร่วมมือกันสร้างความรู้ให้แก่กันและกันหรือกิจกรรมที่มีความหมายต่อการเรียนการสอนและชีวิตประจำวัน เช่น ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมให้สมกับคำว่าสถาบันการศึกษาเป็นศูนย์เผยแพร่ศิลปและวัฒนธรรมอันดีงาม แก่คนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นหนึ่งอย่างแท้จริง

๔) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน มีปัญหา อุปสรรค ดังนี้

เรื่องสื่อการเรียนการสอนนั้นยังบกพร่องอยู่มาก ถ้าจะเทียบกับมหาวิทยาลัยรัฐบาลและเอกชนอื่นๆ ในห้องเรียนบางห้อง ไมโครโฟนไม่มี ไวท์บอร์ดจะเขียนไม่มี พุดต่างๆคือแสงและเสียง ยังขาดแคลนอยู่มาก

ข้อเสนอแนะ ควรจะจัดระบบสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ ตามความประสงค์ของครูอาจารย์และนิสิตที่จำเป็นต้องใช้ทุกวัน ถ้าเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่น เขามีใช้อย่างไรเรามีใช้อย่างนั้นด้วย ทุกห้องเรียนควรมีพร้อมด้านสื่อต่างๆสำหรับการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อความต้องการ

๕) ด้านการวัดผลและประเมินผล มีปัญหา อุปสรรค ดังนี้

การวัดผลและประเมินผลมีปัญหามากโดยเฉพาะคือ การวัดผลและประเมินผลของการเรียนไม่ค่อยสอดคล้องกับแผนการเรียน การวัดผลด้านเกรดเฉลี่ยของนิสิตที่ออกมาคือนิสิตบางท่านไม่ถึง ๒.๐๐ โดยเฉพาะนิสิตปีที่ ๑ กับนิสิตปีที่ ๒

ข้อเสนอแนะ ควรมีการวัดผลและประเมินผลตามแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน เช่น ทำงานเป็นกลุ่มเพื่อประเมินผล มีการทดสอบกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้งและแจ้งผลให้ทราบ ควรแจ้งผลการสอบให้เร็วที่สุด หรือหาวิธีใดที่นิสิตมีเกรดไม่ถึง ๒.๐๐ ขึ้นไปได้ปรับปรุงแก้ไขทันเวลา

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ ด้านการจัดการเรียนการสอน จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เพราะมีความสามารถในการถ่ายทอดรู้หลากหลายรูปแบบ ที่เหมาะสมกับชั้นเรียน มีการเลือกใช้วิธีการสอนตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่เหลืออยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูเมตตามงคลวิศิษฐ์** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาความคิดเห็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่

ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านเทคนิคและวิธีการสอน ตามลำดับ

๕.๒.๒ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ได้ใช้เนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับหลักสูตรและเหมาะสมกับแต่ละระดับชั้น เพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้นและทำให้มีสติมีความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนอย่างดี ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระพิชิต วิชิตว โส** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน และด้านกิจกรรม ตามลำดับ^{๑๘๗}

๕.๒.๓ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนที่น่าสนใจ เป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อการเรียนการสอนและชีวิตประจำวัน เช่น ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูโสภาส ปัญญารคุณ** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านการนิเทศการสอน ตามลำดับ^{๑๘๘}

๕.๒.๔ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งในเรื่องสื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาของหลักสูตร มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้การสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูขันตวิโรภาส (บุญรอด)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เขตยานนาวาสาทรและบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ทั้ง ๖ ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นราย

^{๑๘๗} พระพิชิต วิชิตว โส “การจัดการเรียนการวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๖.

^{๑๘๘} พระครูโสภาสปัญญารคุณ “การบริหารการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ฉะเชิงเทรา” วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๖.

ด้านแล้วพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและการประเมินผล ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ^{๑๘๙}

๕.๒.๕ ด้านการวัดผลและประเมินผล จากผลการศึกษาพบว่า พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งในเรื่องใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนที่สอดคล้องตามจุดประสงค์ในการเรียนรู้ใช้การวัดผลแต่ครั้งของการทดสอบหรือที่ละบทในการเรียน และใช้ประเมินตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชา ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาธีรศักดิ์ ธีรว โส (ยอद्यศ)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตต่อการบริหารงานวิชาการหน่วยวิทยบริการคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนิสิตต่อการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการใช้สื่อการสอนตามลำดับ^{๑๙๐}

๕.๒.๖ ผลการเปรียบเทียบ สภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพ สถานภาพ อายุ พรรษา ชั้นเรียน คณะประเทศ

๑. สถานภาพ นิสิตที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เนื่องจากพระมีสถานภาพที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่แตกต่างกัน แต่ก็มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เหมือนกัน หรือไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระมหาปรีพัฒน์ทวีโร (กุลนิวัต)**^{๑๙๑} ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของพระภิกษุที่มีต่อการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรม

^{๑๘๙} พระครูขันตวิโรภาส (บุญรอด) “การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เขตยานนาวาสาทรและบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๖.

^{๑๙๐} พระมหาธีรศักดิ์ ธีรว โส (ยอद्यศ) “ความพึงพอใจของนิสิตต่อการบริหารงานวิชาการหน่วยวิทยบริการคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดสามพราน จังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๖.

^{๑๙๑} พระมหาปรีพัฒน์ทวีโร (กุลนิวัต) “ความคิดเห็นของพระภิกษุที่มีต่อการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาวัดในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๒.

มาภิบาล: กรณีศึกษาวัดในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี” พบว่า พระภิกษุที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

๒. **อายุ** นิสิตที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เนื่องจากที่มีอายุน้อยกว่ากัน เช่น เป็นพระภิกษุอายุมากกว่า สามเณรและคฤหัสถ์ เป็นต้น แต่ก็มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระครูขันตวิโรภาส (บุญรอด)**^{๑๙๒} ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เขตยานนาวาสาทรและบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” พบว่า ผลการเปรียบเทียบของนักเรียนคือมีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีไม่แตกต่างกัน

๓. **พรรษา** นิสิตที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เนื่องจากที่มีประสบการณ์ในการเรียนการสอนของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระมหาอานนท อานนโท (นรมาตร)**^{๑๙๓} ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในเขตจังหวัดชุมพรกับการประยุกต์ใช้หลักภิกขุอุปทานิยธรรม ๗” พบว่า ตำแหน่งพระสังฆาธิการ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมและประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ พระสังฆาธิการนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญไม่พบความแตกต่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. **ชั้นปี** นิสิตที่มีชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เนื่องจากที่มีประสบการณ์ในการเรียนการสอนของแต่ละระดับชั้นปีไม่เหมือนกัน เช่น ปีที่ ๑ และปีที่ ๒ ถือว่าเป็นปีแรกอาจจะยังไม่ค่อยเข้าใจเท่าไรในกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนของปีที่ ๓ ที่ ๔ คงมีประสบการณ์ในกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระครูปัญญาวุฒินกิจ**

^{๑๙๒} พระครูขันตวิโรภาส (บุญรอด) “การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เขตยานนาวาสาทรและบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๖.

^{๑๙๓} พระมหาอานนทอานนโท (นรมาตร) “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพรกับการประยุกต์ใช้หลักภิกขุอุปทานิยธรรม ๗” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๒.

ปญญาวฑฒโน พึงสูงเนิน^{๑๙๔} ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ช่วงชั้นที่ ๔ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต ”

๕ คณะ นิสิตที่มีคณะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ แม้แต่นิสิตที่เรียนคณะต่างกันและสาขาต่างกันแต่ก็มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๖ ประเทศ นิสิตที่มีประเทศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ แม้แต่นิสิตที่มาจากประเทศต่างกัน แต่ก็มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑. ผู้บริหารหลักสูตรและคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทุกคณะ ทุกสาขา ในระดับปริญญาตรี ควรสร้างความเข้มแข็ง ความรู้ ความสามารถ ในด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ให้แก่นิสิตในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ศึกษาปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอด และนำคุณค่าที่แท้จริงจากคณาจารย์ที่ได้สั่งสอนมา เพื่อไปปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันให้เป็นคนดีของชุมชนและสังคม

^{๑๙๔} พระครู ปญญาวัฒน์กิจ ปญญาวฑฒโน พึงสูงเนิน “สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ช่วงชั้นที่ ๔ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต ๔” วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๖.

๒. ผู้บริหารคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรตระหนักถึงความสำคัญในการจัดสรรเวลา สำหรับการจัดการเรียนการสอนของนิสิตให้เพียงพอ และกำหนดนโยบายให้ชัดเจนในวันเวลาที่ปฏิบัติการเรียนการสอน

๓. ผู้บริหารคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนส่งเสริมให้แก่นิสิตได้เรียนรู้ในด้านกิจกรรมต่างๆ ที่มีประโยชน์ต่อศิลปะและวัฒนธรรม อันดีงามของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน ต้องมีการปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่เสมอ และหาเทคนิคใหม่ๆ มาสอน อาจารย์สอนควรมีกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อการนำมาปรับใช้กับนิสิตแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษามากขึ้น

๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร ให้เข้ากับสถาบันและให้ทันสถานการณ์ปัจจุบัน มีการปรับหลักสูตรตามความต้องการของนิสิตเป็นต้น

๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ นิสิตควรมีโอกาสจัดทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและศิลปะวัฒนธรรมสังคม ควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมในแต่ละเทศกาล เพื่อให้ นิสิตจะสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ทุกเมื่อ

๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยควรจัดหาสื่อการเรียนการสอน ที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ให้พอเพียง มีการส่งเสริมให้คณาจารย์ผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ทันยุคทันสมัย เหมาะสมกับนิสิตและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีการวัดผลและประเมินผลตามแผนการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐาน เช่น ทักษะเป็นกลุ่มเพื่อประเมินผล มีการทดสอบกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละบททุกๆ ครั้งและแจ้งผลให้ทราบ เพื่อให้ นิสิตได้นำผลการเรียนของตนเองไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาต่อไป

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกระดับชั้น ในส่วนกลางหรือสาขาอื่นๆ ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

๒. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแต่ละคณะฯ ในส่วนกลางและสาขาอื่นๆ ด้วย

๓.ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.ควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ :

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ :

(๑) หนังสือ :

กนก จันทะขจร. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๓.

กมล ภู่งาม. แนวทางการพัฒนางานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษานโยบายสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๕.

_____. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เสริมสินทรัพย์, ๒๕๔๗.

กมล ธิสสา. แนวทางการพัฒนางานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษานโยบายสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๕.

กมล เวียงสุวรรณ และนิตยา เวียงสุวรรณ. แนวคิดการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ้อแกรมมี, ๒๕๓๙.

กรมวิชาการ. แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ้อแกรมมี, ๒๕๔๕. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖.

กรมสามัญศึกษา. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖.

กระทรวงศึกษาธิการ. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖.

_____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕.

_____. พระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗. สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, พ.ศ. ๒๕๔๗.

_____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔.

กระทรวงศึกษาธิการกับการขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๒.

กิตมา ปรีดีติลลและปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: สหมิตร
ออฟเซต, ๒๕๔๐.

กิตติพงศ์ วงศ์สุวรรณ. **ฝ่ายวิชาการ**. มิตรครุ ๓: ๓๐-๓๑ กุมภาพันธ์, ๒๕๒๗.

กิตมา ปรีดีติลล. **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**.

บุญชลี คำชาย. **จิตวิทยาการสอน**. กรุงเทพมหานคร: เทคนิคพรินต์, ๒๕๔๐.

กูดอ้านใน สะอาด พวงปรีก. “การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอาชีวศึกษา ระดับ ปวช.สาขา
พณิชยกรรมตามทัศนะของนักเรียนจังหวัดปราจีนบุรี”.

จิรพันธ์ ศิริโชติ. **การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน**. วิทยาสาร ๔: ๒๑-๒๔ กุมภาพันธ์
๒๕๒๑.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. **เอกสารการสอนชุดเทคโนโลยีและสื่อการสอน เล่ม ๑**. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๒๓.

ชาญชัย อาจิมสมาจาร. **ศัพท์บริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: คอมแพคท์พรีน, ๒๕๓๘.

ชูศรี วงศ์รัตน์. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต, ๒๕๔๑.

ชูศรี สุวรรณโชติ. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิ
โรฒประสานมิตร, ๒๕๓๔.

คำริ น้อยมี. **ปัญหาการบริหารงานที่ดิน**. ๒๕: ๑๙-๒๕ มกราคม-กุมภาพันธ์, ๒๕๒๒.

ทิตนา แคมมณี. **ศาสตร์การสอน**. องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

ธารง บัวศรี. **ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: เอร่าวัฒนาการพิมพ์, ๒๕๔๒.

ธีระรัตน์ กิจจารักษ์. **เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา**. เพชรบูรณ์: คณะครุศาสตร์สถาบัน
ราชภัฏ, ๒๕๔๒.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์และธรรมรส โชติบุญชู. **บนเส้นทางสู่ผู้บริหารการศึกษา**. (ม.ป.ท.: ม.ป.ป.,
๒๕๒๕).

บรรจบ เนียมมณี. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ, ๒๕๒๓.

บรรพต สุวรรณประเสริฐ. **การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. เชียงใหม่: The
Knowledge Center, ๒๕๔๔.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ, ๒๕๔๖.

_____. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ, ๒๕๔๔.

_____. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีด จำกัด, ๒๕๕๓.

_____. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ, ๒๕๓๒.

พนัส หันนาคินทร์. **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, ๒๕๒๔.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ธ. ๙, Ph.D.). **พุทธวิธีบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

_____. **พุทธวิธีบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พุทธวิธีบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- พระมหาจุฬาลงกรณ วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี). **คนสำราญงานสำเร็จ**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๕๐.
- พัชรพรรณ คำหงส์. **ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ ที่มีต่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจะเขิงเทรา ปีการศึกษา ๒๕๔๘**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๙.
- เมธี ปิณฑานนท์. **การบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: พิทักษ์อักษร, ๒๕๒๕.
- วิโรจน์ สารรัตน์. **แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๕๕.
- รุ่ง แก้วแดง. **องค์การและการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๔.
- เรืองวิทย์ นนทะภาและคณะ. **“เอกสารประกอบการสอน วิชาเลือกและเทคโนโลยีการสอนหลักสูตร” ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน**, ๒๕๔๐.
- วนิดา เดชนานนท์. **การประเมินผลการเรียน**. นครราชสีมา: ภาควิชาทดสอบ และวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๐.
- วันชัย ดนัยตโมนุท และไกร เกษทัน. **การบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.
- วิจิตร ชีระกุล และคณะ. **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, ๒๕๑๙.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. **เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบการบริหารการศึกษา เล่ม ๑ หน่วยที่ ๑-๑๕**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๑.
- ศรินารณ สุดใจนาค. **คู่มือการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้และเขียนแผนการสอนประเภทวิชาคหกรรม**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชีพศึกษา, ๒๕๔๘
- สังต์ อุทรานันท์. **พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร: มิตรสยาม, ๒๕๓๒.
- สนั่น มีสัจธรรม. **ทางสายใหม่ของการปฏิบัติราชการ**. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์, ๒๕๓๘.
- สมคิด บางโม. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์ดี, ๒๕๓๘.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๘.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๑๑**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๐.
- _____. **สำนักนายกรัฐมนตรี. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕**.
- _____. **ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง. เล่มที่ ๕ งานบริหาร โรงเรียนการบริหารวิชาการ. ๒๕๔๕**.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. **ประมวลสาระชุดวิชา หน่วยที่ ๑-๕ สารสนเทศและการวิจัยการบริหารการศึกษา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๖.
- สุทธิพงษ์ จุฑาทิพย์. **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.

- สมณฑา พรหมบุญและคณะและอรพรรณ พรสีมา. **ทฤษฎีและแนวคิดเรื่องการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๑.
- สุนน อมรวิวัฒน์และคณะ. **การพัฒนาการศึกษาด้วยกระบวนการ PDCA**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์), ๒๕๔๕.
- เสนาะ ตีเยาว์, **หลักการบริหาร**, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.
- หวน พินธุ์พันธ์. **การบริหารการศึกษา: นักบริหารมืออาชีพ**. นนทบุรี: พินธุ์พันธ์การพิมพ์, ๒๕๔๙.
- อนุศักดิ์ สมิตสันต์. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๐.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. **หลักการสอน**. โรงพิมพ์โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์: กรุงเทพมหานคร.

(๒) วิทยานิพนธ์

- เกษร ทิธา. “ศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านสร้างแป้นดอนนาแพง”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- เกื้อกุล แสงพริ้ง. “การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๒”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๑.
- เจริญ ชาเรืองเดช. “ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒.
- ดอกฝ้าย ทศเกตุ. “แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอมะนังจังหวัด เชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**. คณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย, ๒๕๕๓.
- ดำรงค์ ภูมิมา. การศึกษางานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนสตรีสิริเกศ อำเภอมือเมือง จังหวัดศรีสะเกษ. **วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๐.
- ถาวร กันเมลล์. “ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒.
- ทวีศักดิ์ หงส์อารยะชน. “การศึกษาสภาพและปัญหางานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.
- ประไพศรี ชันคำ. “การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการมัธยมศึกษาอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพระเยา”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๒.

ประไพศรี ชันคำ. “การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงาน การมัธยมศึกษาอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๒.

พงษ์ศักดิ์ มณีเดช. “การวิเคราะห์ความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนของ นางทองดี โพธิ์ยอง จากมุมมองของพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

พระวงศ์เพชร ชินวโร (เพชรสุวรรณ). “การบริหารงานวิชาการวิทยาลัยเทคนิคปากป้าสัก นครหลวง เวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระวัชรินทร์ ชินวโร (ยิ้มย่อง). “บริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระสมร อมโร (เพ็งตึก). “ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตดุสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานครนคร เขต ๑”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (สาขาวิชา การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระสรชัย ชยธมโม (นิลเจียรนัย). “การบริหารงานวิชาการด้านการเรียนการสอนโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

มงคล สิทธิหล่อ. “การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.

วรเชษฐ์ จันทกริรมย์. “การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการมัธยมศึกษาอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน”. **การค้นคว้าแบบอิสระ**. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖

วัฒนา มโนจิตร. “การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่”. **การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๐.

สุขชัย ชันอัสวะ. “การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานการมัธยมศึกษา อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่”. **ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. **วิทยานิพนธ์**. บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.

สุวิทย์ สุทาลา. “การบริหารงานวิชาการโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ภาคเหนือตอนบน สำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย, ๒๕๕๒.

(๓) อังกฤษ

Good. C. V., **Dictionary of education** (3rd ed.), New York: McGraw-Hill, 1959.

Herbert A. Simon, **Administrative Behavior**, New York: Macmillan, 1947.

Miller, V, **The public administration of school**, New York: Macmillan. 1965

Research, and Practice. (New York: McGraw – Hill Inc, 1996), p. 170

Smith, E. W., **The educational encyclopedia**, New Jersey:Prentice-Hall, 1961.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
.....

คำชี้แจง:

๑. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒. กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน คำตอบของท่านไม่ว่าจะถูกหรือผิดจะไม่มีผลต่อตัวท่าน

๓. ข้อมูลต่างๆ ที่ท่านตอบลงไปแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เพื่อใช้ในการจัดทำข้อมูลในพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้โอกาสผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะแนวทาง การศึกษา สภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓. ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาตอบคำถามตามความเป็นจริงทุกข้อทุกตอน ใน การแปลผลวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะแปลผลโดยภาพรวมทั่วไป อีกทั้งคำตอบของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้เป็น ความลับ การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่มีผลเสียหายต่อท่านหรือมหาวิทยาลัยของท่านแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปศึกษาในภาพรวมเท่านั้นผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน ด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

Phra Dao Minh Van (Paññadhajo)

นิสิตปริญญาโทพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

๑. สถานภาพ

☐

บรรพชิต

☐

คฤหัสถ์

๒. อายุ

☐

๑๘-๒๐ ปี

☐

๒๑-๒๕ ปี

☐

๒๖-๓๐ ปี

☐

๓๑ ปีขึ้นไป

๓. พรรษา

☐

๑-๕ พรรษา

☐

๖-๑๐ พรรษา

☐

๑๑ พรรษาขึ้นไป

๔. ชั้นปี

☐

ชั้นปีที่ ๑

☐

ชั้นปีที่ ๒

☐

ชั้นปีที่ ๓

☐

ชั้นปีที่ ๔

๕. คณะ(สาขา)

☐

(IBSC)

๖. ประเทศ

☐

บังกลาเทศ

☐

มาเลเซีย

☐

เนปาล

☐

เวียดนาม

☐

แคเมอรูน

☐

ไต้หวัน

☐

พม่า

☐

จีน

☐

ภูฏาน

☐

อินเดีย

☐

ศรีลังกา

ความสอดคล้องแบบสอบถามค่า IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความจริงมากที่สุด โดยกำหนดเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

- ระดับที่ ๕ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด
 ระดับที่ ๔ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก
 ระดับที่ ๓ หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง
 ระดับที่ ๒ หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย
 ระดับที่ ๑ หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปรับปรุง

ข้อที่	การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัด พระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ปรับปรุง
		๕	๔	๓	๒	๑
	๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน					
๑.	ผู้สอนกำหนดเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้งให้ เหมาะสม กับเวลาเรียน					
๒.	ผู้สอนเน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วมใน การ เรียน					
๓.	นิสิตได้วางแผนการเรียนตามตารางที่กำหนดให้เป็น อย่างดี					
๔.	นิสิตได้ศึกษาเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนทุกรายวิชา เป็น อย่างดี					
๕.	นิสิตได้รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองในการเรียนเป็น อย่างดี					
๖.	นิสิตได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในและนอก ห้องเรียนเป็นอย่างดี					
๗	มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้น เรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนิสิต					
๘	มีการจัดการเรียนการสอนให้นิสิตเกิดการเรียนรู้มีเจต คติและพฤติกรรมตามเป้าหมาย					
๙	มีการวางแผนบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อ ถ่ายทอดความรู้ความคิดและแนวปฏิบัติของนิสิต					
๑๐	การจัดทำคู่มือประกอบการเรียนการสอนให้มี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนิสิต					

ความสอดคล้องแบบสอบถามค่า IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความจริงมากที่สุด โดยกำหนดเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

- ระดับที่ ๕ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด
 ระดับที่ ๔ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก
 ระดับที่ ๓ หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง
 ระดับที่ ๒ หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย
 ระดับที่ ๑ หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปรับปรุง

ข้อที่	การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ปรับปรุง
		๕	๔	๓	๒	๑
	๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้					
๑.	หลักสูตรมีเนื้อหาสาระยากในการเรียนแต่ละชั้นปี					
๒	หลักสูตรมีเนื้อหาสาระมากเป็นเหตุให้นิสิตเรียนไม่ทัน					
๓	หลักสูตรมีเนื้อหากว้างเกินไปทำให้ยากต่อการค้นหาความรู้เพิ่มเติม					
๔.	หลักสูตรแต่ละระดับชั้นปีมุ่งพัฒนานิสิตให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิต					
๕.	หลักสูตรการสอนมีเนื้อหาสาระในการเรียนรู้เหมาะสมกับ ชั้นปี					
๖.	หลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับนิสิตและสภาพแวดล้อมของนิสิต					
๗	หลักสูตรส่งเสริมนิสิตมีความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต					
๘	หลักสูตรส่งเสริมให้นิสิตแต่ละคนพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ					
๙	เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นิสิตรู้จักตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข					
๑๐	หลักสูตรทำให้นิสิตมีคุณภาพและเจตนาารมณ์ที่ดีต่อการจัดการศึกษา					

ความสอดคล้องแบบสอบถามค่า IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความจริงมากที่สุด โดยกำหนดเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

ระดับที่ ๕ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด

ระดับที่ ๔ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก

ระดับที่ ๓ หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง

ระดับที่ ๒ หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย

ระดับที่ ๑ หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปรับปรุง

	การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัด พระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ปรับปรุง
		๕	๔	๓	๒	๑
ข้อที่	๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้					
๑.	นิสิตมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หลากหลาย					
๒.	นิสิตได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยแต่ ละ ครั้งเป็นอย่างดี					
๓.	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ครูจัดกิจกรรมการสอนไป ประยุกต์ใช้ได้					
๔.	ผู้สอนใช้กระบวนการสอนโดยให้นิสิตได้เรียนรู้ กิจกรรมที่หลากหลาย					
๕.	ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้นิสิต เรียนให้เข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียน					
๖.	ผู้สอนเปิดโอกาสให้นิสิตซักถามปัญหาและแสดง ความคิดในห้องเรียนได้					
๗.	จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนใช้ วิธีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลาย					
๘.	จัดกิจตามหลักสูตรเพื่อส่งเสริมให้นิสิตแต่ละคนพัฒนา ตนเองได้เต็มตามศักยภาพ					
๙.	จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นำไป พัฒนาการจัดการเรียนการสอน					
๑๐.	จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการ เรียนการสอนให้นิสิตเกิดการเรียนรู้มีเจตคติและ พฤติกรรมตามเป้าหมาย					

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความจริงมากที่สุด โดยกำหนดเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

- ระดับที่ ๕ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด
 ระดับที่ ๔ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก
 ระดับที่ ๓ หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง
 ระดับที่ ๒ หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย
 ระดับที่ ๑ หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปรับปรุง

	การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัด พระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ปรับปรุง
		๕	๔	๓	๒	๑
ข้อที่	๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน					
๑.	ผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนการสอน					
๒.	ผู้สอนใช้สื่อหลากหลายในการเรียนที่ทำให้เห็นลิตเข้าใจง่าย เช่น หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน					
๓.	ผู้สอนใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนทำให้เข้าใจง่าย					
๔.	อาจารย์มีสื่อและอุปกรณ์ในการเรียนการสอนน้อย					
๕.	นิสิตสามารถนำความรู้จากสื่อการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง					
๖.	อาจารย์ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาทำให้เห็นลิตเข้าใจง่าย					
๗.	สื่อการเรียนการสอนทำให้เกิดความสะดวกเพื่อความแปลกใหม่และเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนการสอน					
๘.	สื่อการเรียนการสอนสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์และประสบการณ์การเรียนรู้					
๙.	สื่อการเรียนการสอนทำให้พัฒนาระบบการเรียนการสอนเหมาะสมกับหลักสูตร					
๑๐.	สื่อการเรียนการสอนเป็นอุปกรณ์เครื่องมือตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอน					

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิสิตนานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความจริงมากที่สุด โดยกำหนดเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

ระดับที่ ๕ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด

ระดับที่ ๔ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก

ระดับที่ ๓ หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง

ระดับที่ ๒ หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย

ระดับที่ ๑ หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปรับปรุง

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนิสิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัด พระนครศรีอยุธยา		ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ปรับปรุง
		๕	๔	๓	๒	๑
ข้อที่	๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล					
๑	อาจารย์ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ นิสิต สอดคล้องกับแผนการเรียน					
๒	อาจารย์ประเมินผลการเรียนของนิสิตในห้องที่ หลากหลาย					
๓	อาจารย์ได้แจ้งผลการประเมินให้นิสิตได้ทราบทุกครั้ง					
๔	นิสิตได้นำผลการประเมินจากอาจารย์ไปแก้ไข ปรับปรุง การเรียนของตนเองอย่างต่อเนื่อง					
๕	นิสิตได้แบ่งการทำงานกลุ่มเพื่อประเมินผลในการ เรียนการสอน					
๖	อาจารย์เน้นการประเมินผลในรายวิชาที่ตนเองสอน ตาม สภาพที่เป็นจริง					
๗	ผู้สอนสามารถนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการ จัดการเรียน					
๘	ส่งเสริมให้ผู้สอนสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล การเรียน					
๙	ใช้ผลจากการวัดและประเมินผลเป็นข้อมูลในการ วางแผน					
๑๐	มีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติ ทักษะมีการ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่าง					

ตอนที่ ๓

ข้อเสนอแนะการคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานิตินานาชาติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน

๑. สภาพปัญหาด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....

๒. สภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....

๓. สภาพปัญหาด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

๔. สภาพปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....

๕. สภาพปัญหาด้านการวัดและประเมินผลสอน

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

Questionnaires for Research

The Subject

THE DEVELOPMENT OF LEARNING AND TEACHING OF GRADUATE PROGRAM INTERNATIONAL STUDENTS MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY AYUTTHAYA PROVINCE

Explanation:

1. The purpose of questionnaires:

1.1 To study the present situation and problems of teaching management of international graduate students, Mahachulalongkorn University, Phra Nakhon Si Ayutthaya.

1.2. To study the principles of international graduate education. By education standards. Office of the Higher Education Commission.

1.3. To propose the wayss for the development of international graduate education. Chulalongkorn University, Phranakhon Si Ayutthaya University

2. The questionnaires divided into 3 sections:

Chapter 1: The general questions of the respondents.

Chapter 2: Questions about the study of learning and teaching of Graduate Program international students Mahachulalongkornrajavidyalaya University Ayutthaya Province.

Chapter 3: Open-ended, questionnaires for the respondents suggested in study of learning and teaching of Graduate international students Mahachulalongkornrajavidyalaya University Ayutthaya Province.

3. Response to the queries, please answer to all questions which are truly. In translation of data analysis, researcher will be interpreted as several views. The answers will be kept in confidingness. The respondents will not harm you or your university. The researcher will use the information for research only to study the overall to look forward to hearing from you with a good cooperation. Thank you

Ven. Dao Minh Van (Paññādhajo)

Student of Master's Degree Department of Educational Administration Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Chapter 1

Numerous of the Questionnaire Respondents: Explanation: Tick in mark ☐ in the box with your comments:

1. Status:

☐ Monk/novice ☐ Lay man/woman

2. Age:

☐ 21 – 25 years ☐ 26 – 30 years ☐ Over 31 years

3. Year of Ordination:

☐ 1 - 5 years ☐ 6 - 10 years ☐ Over 11 years

4. Year of Study:

☐ First year ☐ Second year ☐ Third year ☐ Fourth year

5. Faculty: ☐ Graduate International Program (IBSC)

6. Countries: ☐ America ☐ Bangladesh ☐ British

☐ Bhutanese ☐ Cameroon ☐ China

☐ Nepal ☐ India ☐ Sri Lanka

☐ Malaysia ☐ Myanmar

☐ Vietnam ☐ Thai

Chapter 2

Compliance Questionnaire

Part 2: The questionnaire on the study on the state of teaching and learning of International graduate students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phranakhon Si Ayutthaya.

Explanation: Please tick ✓ into operational levels that reality is defined by 5 levels as follow:

Level 5 is the highest level of comment

Level 4 is the high level of comment

Level 3 is the average level of comment

Level 2 is the lower (poor) level comment

Level 1 is updated level of comment

	The Learning and Teaching of Graduate Program International students Mahachulalongkornrajavidyalaya University Ayutthaya Province	Level of comments				
		5	4	3	2	1
		Highest	High	Average	lower (Poor)	Update
No	1. Side Teaching and learning.					
1.	Instructors define the content of each instruction to suit the class time.					
2.	The instructor emphasizes on learning management by allowing students to participate in learning.					
3.	Students plan their studies according to the schedule as well.					
4.	Students study the content in all course books					
5.	Students are responsible for their own duties to study well.					
6.	Students have participated in teaching both in and out. The classroom is very good.					
7	Encourage and encourage teachers to conduct classroom research to improve their teaching and learning.					
8	The teaching and learning of students to have the attitude and behavior of the target					
9	There is planning to manage the teaching and learning to transfer knowledge, ideas and practices of students.					
10	Preparation of instruction manual to interact with instructors and students					

Compliance Questionnaire IOC for Experts

Part 2: The questionnaire on the study on the state of teaching and learning of International graduate students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phranakhon Si Ayutthaya.

Explanation: Please tick ✓ into operational levels that reality is defined by 5 levels as follow:

Level 5 is the highest level of comment

Level 4 is the high level of comment

Level 3 is the average level of comment

Level 2 is the lower (poor) level comment

Level 1 is updated level of comment

	The Learning and Teaching of Graduate Program International students Mahachulalongkornrajavidyalaya University Ayutthaya Province	Level of comments				
		5	4	3	2	1
		Highest	High	Average	lower (Poor)	Update
No	2. The curriculum					
1.	The curriculum is difficult to learn in each year.					
2	The courses have a lot of content is why the students did not learn.					
3	The courses are too broad, making it difficult to find more knowledge.					
4.	The each level of the course aims to develop students to think. And solve life problems.					
5.	The curriculum is suitable for the year.					
6.	The program is flexible and suitable for students. Environment of students					
7	The courses to promote knowledgeable students Ethics, morals and culture in life.					
8	The courses to encourage each student to develop their full potential					
9	The program that encourages students to know themselves and live together happily with others.					
10	The courses provide students with quality and good intentions for education					

Compliance Questionnaire

Part 2: The questionnaire on the study on the state of teaching and learning of International graduate students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phranakhon Si Ayutthaya.

Explanation: Please tick ✓ into operational levels that reality is defined by 5 levels as follow:

Level 5 is the highest level of comment

Level 4 is the high level of comment

Level 3 is the average level of comment

Level 2 is the lower (poor) level comment

Level 1 is updated level of comment

	The Learning and Teaching of Graduate Program International students Mahachulalongkornrajavidyalaya University Ayutthaya Province	Level of comments				
		5	4	3	2	1
		Highest	High	Average	lower (Poor)	Update
No	3. Promotion activities.					
1.	Students have a common participation in various teaching activities.					
2	Students learn from the activities of each university. Times are good					
3	Students can apply knowledge to teachers to teach activities. Practical application.					
4.	The instructor uses the teaching process by letting the students learn. A variety of activities					
5.	The instructor provided a variety of learning activities to the students. Learn to understand the content.					
6.	The instructor gives students the chance to ask questions and show them. Ideas in the classroom.					
7	Organize activities to encourage and encourage teachers to use a variety of assessment and evaluation methods.					
8	Organize the course to encourage each student to develop his or her potential					
9	Organize activities to promote and encourage the development of teaching and learning.					
10	Organize activities to promote and support the teaching and learning process					

Compliance Questionnaire IOC for Experts

Part 2: The questionnaire on the study on the state of teaching and learning of International graduate students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phranakhon Si Ayutthaya.

Explanation: Please tick ✓ into operational levels that reality is defined by 5 levels as follow:

Level 5 is the highest level of comment

Level 4 is the high level of comment

Level 3 is the average level of comment

Level 2 is the lower (poor) level comment

Level 1 is updated level of comment

	The Learning and Teaching of Graduate Program International students Mahachulalongkornrajavidyalaya University Ayutthaya Province	Level of comments				
		5	4	3	2	1
		Highest	High	Average	lower (Poor)	Update
No	4. The use of teaching media.					
1.	The instructor uses a variety of learning materials to teach.					
2	Teachers use a variety of media to make learning easier for students, such as newspaper books.					
3	Teachers use technology to teach easy to understand.					
4.	Teachers have less media and teaching aids.					
5.	Students can apply knowledge from the learning media. Applied in real life.					
6.	Teachers use teaching materials appropriate to the subject matter.					
7	Let the students understand. Instructional media facilitates novelty and motivation in teaching and learning					
8	Teaching media relate to learning objectives and experiences					
9	Instructional media develops instructional processes appropriate to the curriculum.					
10	Instructional media are teaching and learning aids.					

Compliance Questionnaire IOC for Experts

Part 2: The questionnaire on the study on the state of teaching and learning of International graduate students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phranakhon Si Ayutthaya.

Explanation: Please tick ✓ into operational levels that reality is defined by 5 levels as follow:

Level 5 is the highest level of comment

Level 4 is the high level of comment

Level 3 is the average level of comment

Level 2 is the lower (poor) level comment

Level 1 is updated level of comment

	The Learning and Teaching of Graduate Program International students Mahachulalongkornrajavidyalaya University Ayutthaya Province	Level of comments				
		5	4	3	2	1
		Highest	High	Average	lower (Poor)	Update
No	5. The measurement and evaluation.					
1.	The teacher evaluates the learning activities of the student. Consistent with the lesson plan					
2	professors assess the learning outcomes of diverse room students					
3	The instructor will inform students of the results of the assessment.					
4.	students have taken the assessment results from the teacher to improve. Continuing their studies					
5.	students divided into groups to evaluate the teaching.					
6.	Teachers focus on the evaluation of the subjects taught by themselves. True condition					
7	Instructors can lead to change management (Teaching)					
8	Encourage instructors to create assessment and assessment tools with good quality					
9	Use the results of measurement and evaluation as planning data Education Management					
10	Development of change in attitudes. Skills are measured in the learner's learning achievement.					

Chapter 3

Recommendations, to comments on the study of learning and teaching international students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Wangnoi, Ayutthaya, Province Please give the suggestions about the problems of learning and teaching.

1. The problems of learning and teaching

.....

.....

.....

.....

2. The problems of Curriculum learning

.....

.....

.....

.....

.....

3. The problems of recreational activities

.....

.....

.....

.....

.....

4. The problem of using the medium of instruction

.....

.....

.....

.....

.....

5. The problems of measurement and evaluation

.....

.....

.....

.....

Thank you so much for your cooperation respondents to this research

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ IOC
เรื่อง

แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

ข้อที่	แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร บัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	ร ว ม	IOC	แปล ผล
	๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน								
๑.	ผู้สอนกำหนดเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้งให้ เหมาะสม กับเวลาเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒.	ผู้สอนเน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วมใน การ เรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓.	นิสิตได้วางแผนการเรียนตามตารางที่กำหนดให้เป็น อย่างดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔.	นิสิตได้ศึกษาเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนทุกรายวิชา เป็น อย่างดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๕.	นิสิตได้รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองในการเรียนเป็น อย่างดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๖.	นิสิตได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในและนอก ห้องเรียนเป็นอย่างดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๗.	มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนิสิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๘.	มีการจัดการเรียนการสอนให้นิสิตเกิดการเรียนรู้มีเจต คติและพฤติกรรมตามเป้าหมาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๙.	มีการวางแผนบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อ ถ่ายทอดความรู้ความคิดและแนวปฏิบัติของนิสิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๐.	การจัดทาคู่มือประกอบการเรียนการสอนให้มี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนิสิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

ความสอดคล้องแบบสอบถามหาค่า IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ IOC
เรื่อง

แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

ข้อที่	แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร บัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	ร ว ม	IOC	แปล ผล
	๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้								
๑.	หลักสูตรมีเนื้อหาสาระยากในการเรียนแต่ละชั้นปี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒	หลักสูตรมีเนื้อหาสาระมากเป็นเหตุให้นิสิตเรียนไม่ทัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓	หลักสูตรมีเนื้อหากว้างเกินไปทำให้ยากต่อการค้นหา ความรู้ เพิ่มเติม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔.	หลักสูตรแต่ละระดับชั้นปีมุ่งพัฒนานิสิตให้รู้จักคิด และแก้ปัญหาชีวิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๕.	หลักสูตรการสอนมีเนื้อหาสาระในการเรียนรู้เหมาะสม กับ ชั้นปี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๖.	หลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับนิสิตและ สภาพแวดล้อมของนิสิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๗	หลักสูตรส่งเสริมนิสิตมีความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๘	หลักสูตรส่งเสริมให้นิสิตแต่ละคนพัฒนาตนเองได้เต็ม ตามศักยภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๙	เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นิสิตรู้จักตนเองและอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๐	หลักสูตรทำให้นิสิตมีคุณภาพและเจตนาธรรมที่ดีต่อ การจัดการศึกษา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

ความสอดคล้องแบบสอบถามหาค่า IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ IOC
เรื่อง
แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อที่	แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร บัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	ร ว ม	IOC	แปล ผล
	๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้								
๑.	นิสิตมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หลากหลาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒.	นิสิตได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยแต่ ละ ครั้งเป็นอย่างดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓.	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ครูจัดกิจกรรมการสอนไป ประยุกต์ใช้จริงได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔.	ผู้สอนใช้กระบวนการสอนโดยให้นิสิตได้เรียนรู้ กิจกรรมที่หลากหลาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๕.	ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ นิสิต เรียนให้เข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๖.	ผู้สอนเปิดโอกาสให้นิสิตซักถามปัญหาและแสดง ความคิดในห้องเรียนได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๗.	จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนใช้ วิธีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๘.	จัดกิจตามหลักสูตรเพื่อส่งเสริมให้นิสิตแต่ละคนพัฒนา ตนเองได้เต็มตามศักยภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๙.	จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นำไป พัฒนาการจัดการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๐.	จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการ เรียนการสอนให้นิสิตเกิดการเรียนรู้มีเจตคติและ พฤติกรรมตามเป้าหมาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

ความสอดคล้องแบบสอบถามหาค่า IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ IOC

เรื่อง

แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

ข้อที่	แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร บัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัย กรณราชวิทยาลัย	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	ร ว ม	IOC	แปล ผล
	๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน								
๑.	ผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒.	ผู้สอนใช้สื่อหลากหลายในการเรียนที่ทำให้เห็นภาพเข้าใจง่าย เช่น หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓.	ผู้สอนใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนทำให้เข้าใจง่าย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔.	อาจารย์มีสื่อและอุปกรณ์ในการเรียนการสอนน้อย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๕.	นิสิตสามารถนำความรู้จากสื่อการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๖.	อาจารย์ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาทำให้นิสิตเข้าใจง่าย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๗.	สื่อการเรียนการสอนทำให้เกิดความสะดวกเพื่อความแปลกใหม่และเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๘.	สื่อการเรียนการสอนสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์และประสบการณ์การเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๙.	สื่อการเรียนการสอนทำให้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนเหมาะสมกับหลักสูตร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๐.	สื่อการเรียนการสอนเป็นอุปกรณ์เครื่องมือตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

ความสอดคล้องแบบสอบถามหาค่า IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ IOC
เรื่อง

แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

ข้อที่	แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร บัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	IO	แปล
	๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล								
๑	อาจารย์ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ นิสิต สอดคล้องกับแผนการเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒	อาจารย์ประเมินผลการเรียนของนิสิตในห้องที่ หลากหลาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓	อาจารย์ได้แจ้งผลการประเมินให้นิสิตได้ทราบทุกครั้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔	นิสิตได้นำผลการประเมินจากอาจารย์ไปแก้ไข ปรับปรุง การเรียนของตนเองอย่างต่อเนื่อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๕	นิสิตได้แบ่งการทำงานกลุ่มเพื่อประเมินผลในการ เรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๖	อาจารย์เน้นการประเมินผลในรายวิชาที่ตนเองสอน ตาม สภาพที่เป็นจริง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๗	ผู้สอนสามารถนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการ จัดการเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๘	ส่งเสริมให้ผู้สอนสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล การเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๙	ใช้ผลจากการวัดและประเมินผลเป็นข้อมูลในการ วางแผน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๐	มีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติ ทักษะมีการ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่าง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

ความสอดคล้องแบบสอบถามหาค่า IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ข

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๑๖๖

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.สำเภา อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๗๑๓๐
โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติเคราะห้ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.อำนาจ บัวศิริ

ด้วย Phra Dao ฉายา Panndhajo นามสกุล Minh Van รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๖๑
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือ
ดำเนินการวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลิน จามประโคน)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

ติดต่อประสานงาน

ผศ.ดร.ลิน จามประโคน	โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒
ดร.เกษม แสงนนท์	โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑
พระสุรชัย สุระโย	โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเรียบร้อยแล้ว

(ดร.อำนาจ บัวศิริ)

วันที่ ๐๙ / ๑๑ / ๒๕๖๐

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงผลการวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้รับผิดชอบข้างต้น

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร.๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ /ว ๑๖๓ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติโครงการตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รศ.ดร.อินดา ศิริวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย Phra Dao ฉายา Panndhajo นามสกุล Minh Van รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๖๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” เป็นส่วนหนึ่งของ การศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อ การสร้างเครื่องมือดำเนินการวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง ของเครื่องมือวิจัยดังกล่าว และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)

รักษาราชการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๐๕

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเรียบร้อยแล้ว

(รศ.ดร.อินดา ศิริวรรณ)

วันที่ ๐๘ / ๑๑ / ๒๕๖๐

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงผลการตรวจสอบเครื่องมือ หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ที่รับผิดชอบข้างต้น

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร.๐๘๑-๘๖๐-๖๙๖๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ /ว ๑๖๓ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย Phra Dao ฉายา Pannhajo นามสกุล Minh Van รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๖๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือดำเนินการวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยดังกล่าว และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)

วิชาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วนน้อย

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๐-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๐๕

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเรียบร้อยแล้ว

(รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

วันที่ ๐๙ / ๑๑ / ๒๕๖๐

หมายเหตุ : กรณีมีข้อสงสัยจะไม่มีผลผูกพันในการนำไปดำเนินการตรวจสอบเครื่องมือ หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ที่มีสิทธิลงนามข้างต้น

ที่ ศธ ๒๑๐๓.๓/ว ๑๖๖

คณะกรรมการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
คณาจารย์ อ.วันชัย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๑๐
โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๕๒๒

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.กฤษฎา นันทเพชร

ด้วย Phra Dao ฉายา Panndhajo นามสกุล Minh Van รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๒๑
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง "แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว
เพื่อการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือ
ดำเนินการวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)

รักษาราชการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

ติดต่อประสานงาน

ผศ.ดร.สิน งามประโคน	โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๕๒๒
ดร.เกษม แสงนนท์	โทร. ๐๘๕-๘๑๕-๕๕๕๑
พระสุรชัย สุรชัย	โทร. ๐๘๕-๐๕๖-๑๕๕๑

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเรียบร้อยแล้ว

(ดร.กฤษฎา นันทเพชร)

วันที่ ๑๕/๑๑/๖๐

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างผลการวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ที่มีชื่อชอบข้างต้น

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๑๖๖

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๙๐
โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๕๒๒

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน

ด้วย Phra Dao ฉายา Panndhajo นามสกุล Minh Van รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๖๑
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือ
ดำเนินการวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)

รักษาราชการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

ติดต่อประสานงาน

ผศ.ดร.สิน งามประโคน	โทร. ๐๘๑-๘๖๐-๖๕๒๒
ดร.เกษม แสงนนท์	โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๑
พระสุรชัย สุรชโย	โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเรียบร้อยแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน)

วันที่...../...../.....

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงผลการวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ที่รับผิดชอบข้างต้น

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร.๐๘๑-๘๖๐-๖๙๒๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๕ วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติโครงการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ฉบับ

ด้วย Phra Dao ฉายา Panndhajo นามสกุล Minh Van รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๖๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บเครื่องมือเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้นทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมส่งมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิน จามระโคต)

วิชาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๖-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๐๕

ขอรับรองว่าได้ผ่านการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรียบร้อยแล้ว

วันที่ 12 / 02 / 2018

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่ส่งมอบคืนการนำไปใช้งานการตอบเครื่องมือ หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ที่เกี่ยวข้องข้างต้น

บันทึกข้อความ

แผนกเจ้าอาวาส
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
วันที่ ๑๑/๑๑/๒๕๖๑
วันที่ ๑๒/๑๑/๒๕๖๑
เวลา ๑๖.๒๗ น.
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร.๐๘๑-๘๖๐-๖๔๒๒
ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๔๕๖ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย

นมัสการ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๓๐ ฉบับ

ด้วย Phra Dao ฉายา Panndhajo นามสกุล Minh Van รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๐๖๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” เป็นส่วนหนึ่งของ การศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดสอบเครื่องมือเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้นทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมส่งมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วังน้อย

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๐๕

ขอรับรองว่าได้ผ่านการทดสอบเครื่องมือวิจัยเรียบร้อยแล้ว

(พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินุโท, ผศ.ดร.)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

วันที่ ๑๓/๑๑/๒๕๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้งานหากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้รับผิดชอบข้างต้น

ประวัติผู้วิจัย

	: พระพระดาว ปญญารโ (มินวาน)
เกิด	: วันที่ ๒๔ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๖
สถานที่เกิด	: ๓๖ ถนนสันติภาพ, เขต แคนเทอร์ เมืองแคนเทอร์เวียตนาม
สัญชาติ	: เวียดนาม
การศึกษา	: พ.ศ. ๒๕๓๖ มหาวิทยาลัยบารวทยาเขตโฮจิมินห์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ปริญญาตรี นิเทศศาสตรบัณฑิต วุฒิการศึกษา มหาวิทยาลัย โฮจิมินห์ซิตี
อุปสมบท	: ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐
สังกัด	: วัดโพธิ์วงษ์เลขที่ ๒๑/๑ ถนนบุญเทหมี ตำบล ๑๐ อำเภอตั้งบิน, จังหวัด โฮจิมินห์ซิตี, เวียดนาม
ปีที่เข้าศึกษา	: ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๘
ที่อยู่ปัจจุบัน	: ๖๔ หมู่ ๔ วัดลาดทราย ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย ศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์	: ๐๙๘๐๑๒๔๗๔๓

